

“KAPİTAL BANK” AÇIQ SƏHMDAR CƏMIYYƏTİNİN

2021-ci il üzrə illik hesabatı

1. Emitentin adı:

Tam adı: “Kapital Bank” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti
Təşkilati-hüquqi forması: Açıq Səhmdar Cəmiyyəti
Qısaldılmış adı: “Kapital Bank” ASC

2. Emitentin dövlət qeydiyyatı haqqında məlumat:

Dövlət qeydiyyatına alındığı tarix: 10.07.2006

Dövlət qeydiyyatı haqqında şəhadətnamənin nömrəsi: 19

Dövlət qeydiyyatını həyata keçirmiş orqanın adı: Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi
VÖEN: 9900003611

3. Emitentin hüquqi ünvanı, poçt ünvanı və əlaqə telefonları:

Hüquqi ünvanı: Bakı şəhəri, AZ1014, Füzuli 71;

Poçt ünvanı: Bakı şəhəri, AZ1014, Füzuli 71;

Əlaqə telefonları: (12) 598 1295, **faks:** (12) 498 1295;

Elektron poçtun ünvanı: office@kapitalbank.az;

İnternet şəbəkəsində rəsmi sahifəsi: www.kapitalbank.az

4. Emitentin adında və təşkilati-hüquqi formasında dəyişikliklər:

4.1 Emitent Açıq Tipli Səhmdar Kommersiya Əmanət Bankının, AR Aqrar-Sənaye Səhmdar Kommersiya Bankının və Azərbaycan Sənaye İnvestisiya Səhmdar Kommersiya Bankının birləşməsi nəticəsində yaradılmış və «Birləşmiş Universal Səhmdar Bankı» Açıq Tipli Səhmdar Cəmiyyəti adı ilə 25 fevral 2000-ci il tarixdə AR Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən 21 nömrəli şəhadətnamə ilə dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

4.2 Emitent 26 yanvar 2005-ci ildə «Kapital Bank» Səhmdar Bankı, 10 iyul 2006-cı il tarixdə AR Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən hüquqi şəxsin adında edilmiş dəyişikliyin dövlət qeydiyyatı haqqında 19 nömrəli şəhadətnamə ilə «Kapital Bank» Açıq Səhmdar Cəmiyyəti adı ilə qeydiyyata alınmışdır.

5. Emitentin hesabat dövrü ərzində yaranmış və ləğv edilmiş filialları haqqında məlumat:

5.1 Bankın filial şəbəkəsi üzrə cari ilin 20 aprel 2021-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən verilmiş 244/Ş-30 nömrəli 22 fevral 2021-ci il tarixli icazəsinə əsasən Qazax şöbəsi açılmışdır. (Ünvan: Qazax rayonu, Şıxlı kəndi, Qırmızı körpü Gömrük Nəzarət keçid məntəqəsi)

5.2 Bankın filial şəbəkəsi üzrə cari ilin 17 iyul 2021-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən verilmiş 244/Ş-32 nömrəli 30 iyun 2021-ci il tarixli icazəsinə əsasən Qəbələ şöbəsi açılmışdır. (Ünvan: Qəbələ şəhəri, Elçin Kərimov küç.,79)

5.3 Bankın filial şəbəkəsi üzrə cari ilin 17 may 2021-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən verilmiş 244/104 nömrəli 28 aprel 2021-ci il tarixli icazəsinə əsasən KOB mərkəzi filialı açılmışdır. (Ünvan: Nərimanov rayonu, Həsən Əliyev küçəsi 143)

5.4 Bankın filial şəbəkəsi üzrə cari ilin 14 sentyabr 2021-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən verilmiş 244/Ş-33 nömrəli 31 avqust 2021-ci il tarixli icazəsinə əsasən 38 sayılı Notariat şöbəsi açılmışdır. (Ünvan: Nərimanov rayonu, Atatürk prospekti 4a)

5.5 Bankın filial şəbəkəsi üzrə cari ilin 04 noyabr 2021-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən verilmiş 244/105 nömrəli 14 oktyabr 2021-ci il tarixli icazəsinə əsasən Azadlıq filialı açılmışdır. (Ünvan: Binəqədi rayonu, Rəsulzadə qəsəbəsi, Binəqədi şössəsi 303, 305, 307)

5.6 Bankın filial şəbəkəsi üzrə cari ilin 25 noyabr 2021-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən verilmiş 244/Ş-31 nömrəli 21 may 2021-ci il tarixli icazəsinə əsasən Xaçmaz şöbəsi açılmışdır. (Ünvan: Xaçmaz şəhəri, Xaçmaz şəhəri, Bakı prospekti 2E)

5.7 Cari il ərzində hər hansı YSB ləğv edilməmişdir.

6. Emitentin heç bir nümayəndəlikləri yoxdur.

7. Emitentin bütün törəmə və digər müəssisələrin nizamnamə kapitallarında olan iştirak payı:

Nö	Hüquqi şəxsin adı	İnvestisiyanın balans dəyəri	İnvestisiyanın qoyulduğu tarix (gün/ay/il)	İnvestisiyanın valyutasının növü	Hüquqi şəxsin yerləşdiyi ölkə	Bankın investisiya etdiyi şirkətin kapitalında iştirak payı (%)
1	Azərbaycan Beynəlxalq Bankı	478.42	14/03/03	AZN	Azərbaycan	0.04
2	Bakı Fond Birjası	240	12/01/01	AZN	Azərbaycan	4.76
3	MasterCard Inc	4095.31	06/05/03	USD	ABŞ	0.00
4	Visa Inc	4365.78	06/05/03	USD	ABŞ	0.00
5	Azərbaycan Kredit Burosu MMC	250.00	30/01/18	AZN	Azərbaycan	12.50
6	Birkart BOKT	8540	25/06/18	AZN	Azərbaycan	100.00
7	Pasha Texnoloqiya MMC	2034.64	18/08/21	AZN	Azərbaycan	9.85

8. Emitent şirkətlər qrupunun bir hissəsi olduğu təqdirdə qrupun adı: “PAŞA Holding” MMC

9. Emitentin məşğul olduğu fəaliyyət istiqamətləri: Qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada bank fəaliyyəti həyata keçirir.

10. Emitent lisenziya və ya icazəyə malik olduqda, onlar üzrə fəaliyyət növləri və qüvvədə olma müddətləri: AR Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası tərəfindən verilmiş 05 noyabr 2018-ci il tarixli 244 №-li Bank lisenziyası, müddətsiz.

11. Emitentin təklif etdiyi məhsullar və xidmətlər: kreditlər, depozitlər, kartlar, pul köçürmələri, valyuta mübadiləsi, depozit seyfləri və “Banklar haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunu ilə nəzərdə tutulmuş digər fəaliyyət növləri.

12. Emitentin işçilərinin sayı və onun rüblük dinamikası:

31.12.2020-ci il- faktiki işçilərin sayı	3620 nəfər
01.04.2021-ci il	3681 nəfər
01.07.2021-ci il	3742 nəfər
01.10.2021-ci il	3862 nəfər
31.12.2021-ci il	4100 nəfər

13. Emitentin idarəetmə, icra və nəzarət orqanları haqqında məlumat:

Səhmdarların Ümumi Yığıncağı, Müşahidə Şurası, İdarə Heyəti və Audit Komitəsi.

13.1 Emitentin Müşahidə Şurasının üzvləri haqqında məlumat:

Müşahidə şurası üzvünün adı, atasının adı, soyadı	Emitentdə tutduğu vəzifə
Cəlal Ələkbər oğlu Qasimov	Müşahidə Şurasının Sədri
Rauf Yusif oğlu Hacıyev	Müşahidə Şurasının üzvü
Kəmalə Həsən qızı Nuriyeva	Müşahidə Şurasının üzvü
Oqtay Arif oğlu Həsənov	Müşahidə Şurasının üzvü
Fərid Usad oğlu Məmmədov	Müşahidə Şurasının üzvü

13.2 Emitentin İdarə Heyətinin üzvləri haqqında məlumat:

İdarə Heyətinin üzvünün adı, atasının adı, soyadı	Emitentdə tutduğu vəzifə
Rövşən Şamil oğlu Allahverdiyev	İdarə Heyətinin sədri
Fərid Arif oğlu Hüseynov	İdarə Heyəti sədrinin I müavini
Nahid Vidadi oğlu Zeynalov	İdarə Heyəti sədrinin müavini-Baş İnformasiya İnzibatçısı
Cavid Akif oğlu Mirzəyev	Bankın Baş Risk İnzibatçısı
Emin Ağaverdi oğlu Məmmədov	Bankın Baş Maliyyə İnzibatçısı

13.3. Emitentin Audit Komitəsi haqqında məlumat:

Audit Komitəsinin üzvünün adı, atasının adı, soyadı	Emitentdə tutduğu vəzifə
Pərvin Şirəli oğlu Əhədzadə	Audit Komitəsinin Sədri
Ramil Dadaşbala oğlu Heydərov	Audit Komitəsinin üzvü
Cəmil Vahid oğlu Məmmədov	Audit Komitəsinin üzvü

14. Emitentin fiziki və hüquqi şəxs olan səhmdarlarının ayrı-ayrılıqda sayı:

	Adi səhmlər	İmtiyazlı səhmlər
Hüquqi şəxs	1	6
Digər fiziki şəxslər	192	71

15. Emitentin nizamnamə kapitalının beş faizi və daha artıq həcmdə səsli səhmlərinə malik olan şəxslər, onların hər birinə məxsus olan səhmlərin sayı haqqında məlumat: adi adlı sənədsiz

Hüquqi şəxsin tam adı (fiziki şəxsin soyadı, adı, atasının adı)	Hüquqi şəxsin olduğu yer (fiziki şəxsin yaşayış yeri), poçt indeksi göstərilməklə	Adi səhmlərin sayı	Emitentin nizamnamə kapitalında payı (faizlə)
“PAŞA Holding” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyət	Bakı şəhəri, Neftçilər pr., 153, Port Baku VÖEN: 1401007871	14.981.035	99.8735
Digər fiziki şəxslər	0	18.965	0.1265

16. Nizamnamə kapitalında Emitentin payı beş faizdən az olmayan hüquqi şəxslər haqqında məlumat:

№	Hüquqi şəxsin adı	VOEN	Ünvan	İnvestisiyanın qoyulduğu tarix (gün/ay/il)	İnvestisiyanın valyutasının növü	Hüquqi şəxsin yerləşdiyi ölkə	Bankın investisiya etdiyi şirkətin kapitalında iştirak payı (%)
1	Azərbaycan Kredit Burosu MMC	1305349901	Bakı şəh., S. Vurğun küç. 43	30/01/18	AZN	Azərbaycan	12.50
2	Birkart BOKT	1404208811	Bakı şəh., Füzuli küç. 71	25/06/18	AZN	Azərbaycan	100.00
3	Pasha Texnoloqiya MMC	140429061	Neftçilər pr., 153, Port Baku	18/08/21	AZN	Azərbaycan	9.85

17. Emitentin səhmdarlarının hesabat dövrü ərzində keçirilmiş yığıncaqları barədə məlumat:

1) 01 aprel 2021-ci il tarixində, Bakı şəhəri, Badamdar qəsəbəsi, Mikayıl Müşfiq küç., 2E

Ümumi yığıncaqda aşağıdakı məsələyə baxılmış və təsdiq edilmişdir.

I. “Kapital Bank” ASC-nin 2020-ci ilin yekunlarına dair maliyyə hesabatlarının təsdiq olunması məsələsi haqqında

II. “Kapital Bank” ASC tərəfindən 2020-ci ilin maliyyə ilinin yekunlarına əsasən səhmdarlara dividend ödənilməsi məsələsi haqqında

III. 2021-2023-cü il üçün Strateji baxış, missiya bəyanatı, o cümlədən onun əsasında strateji plan layihəsi barədə (məlumat üçün)

IV . “Kapital Bank” ASC-nin Müşahidə Şurasının üzvü Fərid Məmmədovun növbəti dəfə Müşahidə Şurasının üzvü seçilməsi məsələsi haqqında

V . Digər məsələlər

18. Emitentin dövriyyədə olan investisiya qiymətli kağızlarının buraxılışı haqqında məlumat:

18.1 Qiymətli kağızların növü: adi səhmlər;

Qiymətli kağızların forması: adlı sənədsiz;

Qiymətli kağızlar buraxılışının dövlət qeydiyyat nömrəsi: AZ1003005159;

Son emissiyanın yekunları haqqında hesabatın qeydiyyat tarixi: 17.07.2014;

Qiymətli kağızların miqdarı: 15.000.000 (on beş milyon) ədəd;

Hər bir qiymətli kağızın nominal dəyəri: 12.39 (on iki manat otuz doqquz qəpik) manat;

Qiymətli kağızlar buraxılışının ümumi məbləği: 185.850.000 (bir yüz səksən beş milyon səkkiz yüz əlli min) manat;

18.2 Qiymətli kağızların növü: imtiyazlı səhmlər;

Qiymətli kağızların forması: adlı sənədsiz;

Qiymətli kağızlar buraxılışının dövlət qeydiyyat nömrəsi: AZ3001005157;

Son emissiyanın yekunları haqqında hesabatın qeydiyyat tarixi: 07.09.2020;

Qiymətli kağızların miqdarı: 4,842,615 (dörd milyon səkkiz yüz qırx iki min altı yüz on beş) ədəd;

Hər bir qiymətli kağızın nominal dəyəri: 12.39 (on iki manat otuz doqquz qəpik) manat;

Qiymətli kağızlar buraxılışının ümumi məbləği: 59,999,999.85 (əlli doqquz milyon doqquz yüz doxsan doqquz min doqquz yüz doxsan doqquz manat səksən beş qəpik) manat;

19. Hesabat ili ərzində Emitent tərəfindən səhmlər üzrə ödənilmiş dividendlər haqqında məlumat: 2020-ci il maliyyə ilinin yekunlarına əsasən Emitent tərəfindən səhmdarlara mənəbdən vergi tutulmadan qabaq ilkin olaraq 144 275 400 manat adi səhmlər üzrə 9 000 000 manat imtiyazlı səhmlər üzrə dividend hesablanmışdır.

20. Faizli istiqrazlar (subordinasiya borc öhdəlikləri) buraxılışı haqqında məlumat:

20.1. Qiymətli kağızlar buraxılışının dövlət qeydiyyat nömrəsi: AZ2004005156;

Emissiyanın yekunları haqqında hesabatın qeydiyyat tarixi: 18.01.2021;

- İstiqrazların tədavül müddəti: 7 il (yeddi)
- Buraxılışın ümumi məbləği: 25 000 000 (iyirmi beş milyon) ABŞ dolları
- İstiqrazların sayı: 25 000 (iyirmi beş min) ədəd
- Bir istiqrazın nominal dəyəri: 1 000 (bir min) ABŞ dolları
- Faizlərin ödəniş müddəti: Üç ayda bir (bir ayda 30 gün olduğunu qəbul etmək şərti ilə)
- İstiqrazların forması: adlı, sənədsiz
- İstiqrazların növü: faizli, təmin edilməmiş
- Kupon faizi: 7.0 % (yeddi tam)

20.2. Qiymətli kağızlar buraxılışının dövlət qeydiyyat nömrəsi: AZ2005005155;

Emissiyanın yekunları haqqında hesabatın qeydiyyat tarixi: 18.01.2021;

- İstiqrazların tədavül müddəti: 7 il (yeddi)
- Buraxılışın ümumi məbləği : 10 000 000 (on milyon) ABŞ dolları
- İstiqrazların sayı: 10 000 (on min) ədəd
- Bir istiqrazın nominal dəyəri: 1 000 (bir min) ABŞ dolları
- Faizlərin ödəniş müddəti: Üç ayda bir (bir ayda 30 gün olduğunu qəbul etmək şərti ilə)
- İstiqrazların forması: adlı, sənədsiz
- İstiqrazların növü: faizli, təmin edilməmiş
- Kupon faizi: 6.0 % (altı tam)

21. Qiymətli kağızların yerləşdirilməsini həyata keçirən fond birjası haqqında məlumat:

Tam adı: “Bakı Fond Birjası” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti

Qısaldılmış adı: “BFB” QSC

VÖEN-i: 1700262271

Hüquqi ünvanı: AZ1025, Bakı şəhəri, Babək prospekti 12 A.

Olduğu yer: AZ1025, Bakı şəhəri, Babək prospekti 12 A.

22. Emitent tərəfindən bağlanmış xüsusi əhəmiyyətli əqdlər barədə məlumatlar:

Belə əqdlər bağlanılmamışdır.

23. Emitent tərəfindən aidiyyəti şəxslərlə bağlanmış əqdlər barədə məlumatlar:

31.12.2021 tarixinə kredit və kredit xətti qalığı 820 ədəd 58 682.79 min manat, borc qiymətli kağızlarının alınması əqdi 1 ədəd 56 100 min manat, qarantıya əqdləri 4 ədəd 2 162.52 min manat və depozit qalıqları 146 ədəd 52 358.16 min manat təşkil etmişdir.

Banka aidiyyəti şəxslər: 31.12.2021-ci il tarixinə “Kapital Bank”ASC üzrə ümumi olaraq 2788 “banka aidiyyəti şəxs” mövcuddur, onlardan 2737 fiziki şəxs, 51 isə hüquqi şəxsdir.

Bunlarda İnzibatçılar və onlara yaxın qohumlar, bankın struktur bölmələrinin rəhbərləri və onlara yaxın qohumlar və digər aidiyyəti şəxslərdir.

24. İllik hesabatın təsdiq edildiyi ümumi yığıncağın tarixi: 14.03.2022-ci il

25. Hesabatın açıqlanma mənbəyi haqqında məlumat: “Kapital Bank” ASC-nin (www.kapitalbank.az) saytında açıqlanır.

**İdarə Heyətinin üzvü
Baş Maliyyə İnzibatçısı**

**Maliyyə hesabatlığı və mühasibatlıq
departamentinin direktoru**

Emin Məmmədov

Pərvin Məmmədov

“Kapital Bank” ASC

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

*31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il
müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə*

Mündəricat

Müstəqil auditorun hesabatı

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabat	2
Konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir haqqında hesabat	3
Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	4
Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat.....	5

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları ilə bağlı qeydlər

1. Əsas fəaliyyət.....	6
2. Hesabatların tərtibatının əsası.....	7
3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı	7
4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları	20
5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	21
6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	22
7. İnvestisiya qiymətli kağızları	22
8. Müştərilərə verilmiş kreditlər	24
9. Əmlak və avadanlıqlar	36
10. Qeyri-maddi aktivlər.....	37
11. İstifadə hüququ olan aktivlər və icarə öhdəliyi	37
12. Vergilər	37
13. Kredit zərəri xərci və digər dəyersizləşmə və ehtiyatlar	39
14. Digər aktivlər və öhdəliklər	40
15. Müştərilər qarşısında öhdəliklər.....	41
16. Buraxılmış borc qiymətli kağızları	41
17. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	42
18. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	42
19. Subordinasiyalı kredit	42
20. Kapital	43
21. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər.....	43
22. Xalis haqq və komissiya gəliri.....	47
23. Digər əməliyyat gəliri	47
24. İşçilər üzrə xərclər	48
25. Ümumi və inzibati xərclər	48
26. Risklərin idarə edilməsi.....	48
27. Ədalətli dəyərin ölçülməsi.....	59
28. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili.....	62
29. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar.....	63
30. Maliyyə fəaliyyətindən irəli gələn öhdəliklərdə dəyişikliklər.....	65
31. Asılı müəssisələrə investisiyalar	65
32. Kapitalın adekvatlığı	66
33. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr	66

Müstəqil auditorun hesabatı

“Kapital Bank” ASC-nin Səhmdarlarına və Müşahidə Şurasına

Rəy

Biz “Kapital Bank” ASC-nin və onun törəmə müəssisəsinin (“Bank”) 31 dekabr 2021-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər, ümumi gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı da daxil olmaqla konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlərdən ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2021-ci il tarixinə Bankın konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə nəticələrini və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz auditini Beynəlxalq Audit Standartlarına (“BAS”) uyğun olaraq apardıq. Bizim həmin standartlar üzrə öhdəliklərimiz hesabatımızın *Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini üzrə auditorun məsuliyyəti* bölməsində təsvir olunur. Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının (“MBESS”) “Peşəkar mühasiblərin beynəlxalq etika məcəlləsi”-nə (o cümlədən Beynəlxalq Müstəqillik Standartlarına) (“MBESS Məcəlləsi”) uyğun olaraq biz Bankdan müstəqillik və biz MBESS Məcəlləsinə uyğun olaraq etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin və audit komitəsinin məsuliyyəti

Rəhbərlik konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin Bankı ləğv etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativini olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətlə bağlı məsələlərin (belə məsələlər varsa) açıqlanmasına və mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Audit komitəsi Bankın konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz ümumiyyətlə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əmələ gələ bilər və fərdi və ya məcmu halda götürülməklə hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əsasında istifadəçilərin qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacağı halda əhəmiyyətli hesab olunur.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar mühakimə və peşəkar skeptisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını layihələşdirir və həyata keçirir, eləcə də rəyimiz üçün əsas yaratmaq məqsədilə kifayət və münasib olan audit sübutunu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sözləşmə, saxtakarlıq, bilərəkdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər.
- ▶ Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə auditə aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edir, lakin bu zaman Bankın daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlərlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub-olmaması haqqında nəticə çıxarıyıq. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gələcəyimiz halda, biz auditor hesabatımızda konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgər bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizə düzəliş etməliyik. Bizim nəticələr audit hesabatımızın tarixinədək əldə etdiyimiz audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və ya şəraitlər Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməməsinə gətirib çıxara bilər.
- ▶ Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmununu, eləcə də konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk.
- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları haqqında rəy bildirmək üçün Banka daxil olan müəssisələrin maliyyə məlumatları və fəaliyyəti ilə bağlı kifayət qədər audit sübutlarını əldə edirik. Biz qrup auditinin yönləndirilməsi, nəzarət edilməsi və nəticələrinə görə məsuliyyət daşıyıyıq. Biz audit rəyinə görə müstəsna məsuliyyəti daşıyıyıq.

Biz Audit komitəsinin nəzərinə, digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə müəyyən etdiyimiz hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları çatdırırıq.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

2 mart 2022-ci il

Bakı, Azərbaycan

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**31 dekabr tarixinə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeydlər	2021	2020
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5	2,607,885	1,884,332
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	254,867	111,664
İnvestisiya qiymətli kağızları	7	1,134,388	982,817
Asılı müəssisələrə investisiyalar	31	3,141	2,023
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	2,519,429	2,061,516
Əmlak və avadanlıqlar	9	63,427	61,673
İstifadə hüququ olan aktivlər	11	34,034	36,819
Qeyri-maddi aktivlər	10	25,655	23,667
Cari mənfəət vergisi aktivləri		5,552	-
Digər aktivlər	14	112,965	100,422
Cəmi aktivlər		6,761,343	5,264,933
Öhdəliklər			
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	17	339,803	234,209
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	18	8,016	12,470
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	15	5,328,530	4,015,298
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	12	42,243	25,111
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri		-	27,310
İcarə üzrə öhdəliklər	11	38,954	40,749
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	16	59,578	59,578
Subordinasiyalı kredit	19	8,521	8,521
Digər öhdəliklər	14	138,625	126,097
Cəmi öhdəliklər		5,964,270	4,549,343
Kapital			
Səhmdar kapitalı	20	245,850	245,850
Əlavə ödənilmiş kapital		20,870	20,870
İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlir		7,094	6,902
Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı		1,339	1,162
Bölüşdürülməmiş mənfəət		521,920	440,806
Cəmi kapital		797,073	715,590
Cəmi öhdəliklər və kapital		6,761,343	5,264,933

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını Bankın İdarə Heyəti adından imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

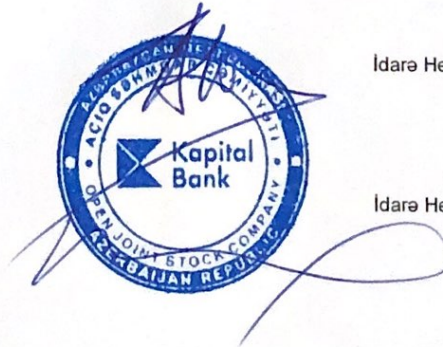
Rövşən Allahverdiyev

İdarə Heyətinin Sədri

Emin Məmmədov

İdarə Heyətinin üzvü, Baş Maliyyə İnzibatçısı

2 mart 2022-ci il

Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabat**31 dekabr tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeydlər	2021	2020
Faiz gəliri			
Müştərilərə verilmiş kreditlər		443,080	416,950
İnvestisiya qiymətli kağızları		65,506	34,378
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		1,735	9,896
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		1,523	1,418
Effektiv faiz dərəcəsini istifadə etməklə hesablanmış faiz gəliri		511,844	462,642
Faiz xərci			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		(53,156)	(44,243)
İcarə öhdəlikləri	11	(4,441)	(4,663)
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(6,542)	(3,686)
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	16	(3,995)	(78)
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(694)	(426)
Digər		(510)	(510)
		(69,338)	(53,606)
Xalis faiz gəliri		442,506	409,036
Maliyyə aktivləri üzrə kreditin zərəri xərci	13	(36,344)	(14,181)
Kredit zərəri xərcindən sonra xalis faiz gəliri		406,162	394,855
Xalis haqq və komissiya gəliri	22	118,955	98,728
Xarici valyuta üzrə xalis gəlirlər		42,445	30,765
Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması üzrə xalis zərərlər		(1,955)	-
Asılı müəssisələrin zərərlərində pay	31	(2,368)	(1,937)
Digər əməliyyat gəliri	23	13,886	8,655
Qeyri-faiz gəliri		170,963	136,211
İşçilər üzrə xərclər	24	(131,591)	(117,840)
Ümumi və inzibati xərclər	25	(90,658)	(70,421)
Əmlak və avadanlıqların köhnəlməsi və qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	9, 10	(23,448)	(18,550)
İstifadə hüququ olan aktivlərin köhnəlməsi	11	(7,488)	(6,985)
Kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə dəyərsizləşmə və digər dəyərsizləşmə üçün (ehtiyat)/qaytarılma	13	(17,285)	6,819
Qeyri-faiz xərcləri		(270,470)	(206,977)
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəlki mənfəət		306,655	324,089
Mənfəət vergisi xərci	12	(66,196)	(70,253)
İl üzrə mənfəət		240,459	253,836

Konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir haqqında hesabat**31 dekabr tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeydlər	2021	2020
İl üzrə mənfəət		240,459	253,836
Digər ümumi gəlir			
<i>Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif ediləcək digər ümumi gəlir</i>			
Digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyərlə əks etdirilən borc alətləri üzrə ədalətli dəyərdə xalis dəyişiklik		312	105
Digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyərlə əks etdirilən borc alətlərinin silinməsi üzrə məcmu gəlirlərin gəlir haqqında hesabatə yenidən təsnif edilməsi		(105)	-
Digər ümumi gəlirin komponentlərinə aid olan mənfəət vergisi		(41)	(21)
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif ediləcək digər ümumi gəlir, xalis		166	84
<i>Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilməyəcək digər ümumi gəlir</i>			
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi	9	221	(344)
Digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyərlə əks etdirilən kapital alətləri üzrə gəlirlər		32	1,284
Digər ümumi gəlirin komponentlərinə aid olan mənfəət vergisi		(50)	(188)
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilməyəcək digər ümumi gəlir, cəmi		203	752
İl üzrə digər ümumi gəlir, vergidən sonra		369	836
İl üzrə cəmi ümumi gəlir		240,828	254,672

Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat**31 dekabr tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Səhmdar kapitalı	Əlavə ödənilmiş kapital	İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlir	Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
1 yanvar 2020-ci il	225,850	20,870	5,791	1,437	310,576	564,524
İl üzrə mənfəət	-	-	-	-	253,836	253,836
İl üzrə digər ümumi gəlir/(zərər)	-	-	1,111	(275)	-	836
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	-	-	1,111	(275)	253,836	254,672
İmtiyazlı səhmlərin buraxılması (Qeyd 20)	20,000	-	-	-	-	20,000
Bankın səhmdarlarına dividendlər (Qeyd 20)	-	-	-	-	(123,606)	(123,606)
31 dekabr 2020-ci il	245,850	20,870	6,902	1,162	440,806	715,590
İl üzrə mənfəət	-	-	-	-	240,459	240,459
İl üzrə digər ümumi gəlir	-	-	192	177	-	369
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	-	-	192	177	240,459	240,828
Bankın səhmdarlarına dividendlər (Qeyd 20)	-	-	-	-	(159,345)	(159,345)
31 dekabr 2021-ci il	245,850	20,870	7,094	1,339	521,920	797,073

Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat**31 dekabr tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Qeydlər</i>	2021	2020
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faiz		510,549	445,005
Ödənilmiş faiz		(73,237)	(64,133)
Alınmış haqq və komissiya		200,129	133,185
Ödənilmiş haqq və komissiya		(71,006)	(36,666)
Xarici valyuta ilə əməliyyatlardan realizasiya olunmuş xalis gəlir		36,828	33,805
Əldə edilmiş digər əməliyyat gəliri		13,047	6,657
İşçilər üzrə ödənilmiş xərclər		(135,315)	(107,522)
Ödənilmiş ümumi və inzibati xərclər		(87,614)	(66,034)
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti		393,381	344,297
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis (artım)/azalma</i>			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		(142,165)	15,402
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(513,698)	(226,674)
Digər aktivlər		(15,244)	(7,575)
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artım/(azalma)</i>			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		1,342,419	630,585
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər		105,594	8,725
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(4,353)	6,574
Digər öhdəliklər		2,038	10,383
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		1,167,972	781,717
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(82,000)	(3,000)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		1,085,972	778,717
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti			
İnvestisiya qiymətli kağızlarının alınması		(1,653,310)	(3,022,413)
İnvestisiya qiymətli kağızlarının satılmasından və geri alınmasından daxilolmalar		1,506,743	2,507,021
Asılı müəssisələrə investisiya		(3,486)	(3,960)
Əmlak və avadanlıqların alınması		(20,073)	(26,088)
Əmlak və avadanlıqların satılmasından daxilolmalar		3,156	-
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(9,299)	(6,659)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(176,269)	(552,099)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti			
İmtiyazlı səhmlərin buraxılmasından daxilolmalar	20	-	20,000
İcarə üzrə ödənilmiş öhdəlik	11	(10,561)	(9,787)
Buraxılmış borc qiymətli kağızlarından daxilolmalar		-	59,500
Bankın səhmdarlarına ödənilmiş dividendlər	20	(170,945)	(100,805)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(181,506)	(31,092)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri		(4,644)	3,604
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım		723,553	199,130
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin əvvəlinə		1,884,332	1,685,202
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin sonuna	5	2,607,885	1,884,332

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

1. Əsas fəaliyyət

"Kapital Bank" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti ("Bank") Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq təsis edilmişdir. Bank 25 fevral 2000-ci ildə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının ("ARMB") təqdim etdiyi 244 sayılı bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

Bankın əsas fəaliyyət istiqaməti korporativ və fərdi bank xidmətlərinin göstərilməsidir. Bunlara sərbəst konvertasiya edilən valyutalar və Azərbaycan manatı ("AZN") ilə əmanətlərin alınması və kommersiya kreditlərinin verilməsi, Azərbaycanın daxilində və xaricə pul vəsaitlərinin köçürmələri, müştərilərin ixrac və idxal əməliyyatlarının dəstəklənməsi, xarici valyutanın mübadilə edilməsi və hüquqi və fiziki şəxslərə digər bank xidmətlərinin göstərilməsi daxildir. 31 dekabr 2021-ci il tarixinə Bankın əməliyyat şəbəkəsi baş ofis, 23 şöbə (2020-ci il: 19) və 104 filialdan (2020-ci il: 102) ibarət olmuşdur.

Bank 29 dekabr 2006-cı il tarixli "Fiziki şəxslərin əmanətlərinin sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulan əmanətlərin sığortalanması üzrə dövlət proqramında iştirak edir. Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondu üç illik müddətdə yerli valyuta ilə illik faiz dərəcəsi 12%-dək (2020-ci il: 10%-dək) olan əmanətlərin və xarici valyuta ilə illik faiz dərəcəsi 2.5%-dək (2020-ci il: 2.5%-dək) olan əmanətlərin tam kompensasiya edilməsinə zəmanət verir.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə Bankın işçilərinin sayı 4,100 (2020-ci il: 3,620) olmuşdur.

Bankın rəsmi ünvanı belədir: Azərbaycan, Bakı, AZ1014, Füzuli küçəsi, 71.

31 dekabr tarixinə Bankın mövcud səhmlərinə aşağıdakı səhmdarlar sahib olmuşlar:

Səhmdar	2021 %	2020 %
Paşa Holding MMC	99.88	99.88
Fiziki şəxslər	0.12	0.12
Cəmi	100.00	100.00

31 dekabr 2021-ci və 2020-ci il tarixlərinə Bankın tam mülkiyyətçiləri və birgə nəzarəti həyata keçirən şəxslər xanım Leyla Əliyeva, xanım Arzu Əliyeva, cənab Arif Paşayev və cənab Mir Camal Paşayevdir.

31 dekabr 2021-ci və 2020-ci il tarixlərinə Bank 3 may 2018-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq Bank tərəfindən təsis edilmiş "Birkart bank olmayan kredit təşkilatı" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətin ("törəmə müəssisə" və ya "Birkart BOKT"), 100%-lik sahibi olmuşdur. 2021-ci il ərzində Bank əlavə olaraq törəmə müəssisənin 10 AZN məbləğində 355 yeni səhmini tam ödəmiş və 31 dekabr 2021-ci il tarixinə törəmə müəssisənin səhm kapitalı cəmi 8,540 AZN (2020-ci il: 4,990 AZN) təşkil etmişdir. "Birkart BOKT"-un birinci filialı 3 aprel 2019-cu il tarixində açılmışdır. 31 dekabr 2021-ci il tarixinə "Birkart BOKT"-un 29 filialı (2020-ci il: 28) və 36 işçisi (2020-ci il: 43) olmuşdur. Törəmə müəssisə Birkart plastik kartları vasitəsilə kreditlərin verilməsini və lizinq, faktoring və bank zəmanətlərinin buraxılması kimi digər bank maliyyə xidmətləri asanlaşdırır.

6 mart 2020-ci il tarixində, törəmə müəssisə "Competo" MMC-də ("asılı müəssisə") 50 AZN məbləğində səhm kapitalının 25%-ni satınalmışdır. "Competo" MMC 9 fevral 2018-ci il tarixində təsis edilmişdir və pərakəndə bankçılıq üzrə IT və konsaltinq xidmətləri sahələrində fəaliyyət göstərir. 2020-ci və 2021-ci illər ərzində "Competo" MMC-nin səhmdarları, o cümlədən "Birkart NBCO" MMC mülkiyyət payları nisbətində "Competo" MMC-yə əlavə kapital qoyuluşları etmiş və 31 dekabr 2021-ci il tarixinə asılı müəssisəyə edilmiş xalis investisiyanın cəmi dəyəri asılı müəssisənin zərərində Bankın payını çıxıldıqdan sonra 2,429 AZN (2020-ci il: 2,023 AZN) olmuşdur, bu isə asılı müəssisənin cəmi səhm kapitalının 25%-ni təşkil edir. Bank asılı müəssisəyə investisiyasının uçotu üçün kapital metodundan istifadə edir. 31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il üzrə asılı müəssisənin xalis zərəri 12,302 AZN (2020-ci il: 9,455 AZN) təşkil etmişdir ki, Bank bu məbləğin 25%-ni və ya 3,076 AZN (2020-ci il: satınalmadan sonra 1,937 AZN) konsolidasiya edilmiş mənfəət və zərər hesabatında tanımışdır.

18 avqust 2021-ci il tarixində törəmə müəssisə "Komtec LTD" MMC-də ("asılı müəssisə") 4 AZN məbləğində səhm kapitalının 20%-ni satınalmışdır. "Komtec LTD" 2008-ci ildə təsis edilmişdir və elektron ödənişlər və ödəmə terminaları bazarında fəaliyyət göstərir. 31 dekabr 2021-ci il tarixinə "Birkart BOKT" MMC tərəfindən asılı müəssisəyə xalis investisiyanın cəmi dəyəri 712 AZN (2020-ci il: sıfır) olmuşdur, bu isə asılı müəssisənin cəmi səhm kapitalının 20%-ni təşkil edir. Bank bu investisiyanı konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil etmişdir. Bank asılı müəssisəyə investisiya üçün uçotun kapital metodundan istifadə edir. 31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il üzrə asılı müəssisənin xalis mənfəəti 9,581 AZN təşkil etmiş, bunun 20%-ni və ya 708 AZN məbləğində hissəsini bank konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda satınalmadan sonrakı mənfəət kimi tanımışdır.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə törəmə müəssisə, 15 dekabr 2020-ci ildə təsis etdiyi "Red Hearts" Xeyriyyə fondunun 100% mülkiyyətçisi olmuşdur. 31 dekabr 2021-ci il tarixinə törəmə müəssisə hər birinin nominal dəyəri 1 AZN olmaqla 10 səhme bölünmüş cəmi 10 AZN məbləğində buraxılmış və ödənilməmiş kapitalı tam ödəmişdir. Kapital Bank ASC və onun törəmə müəssisəsi (birləkdə "Bank") hazırkı maliyyə hesabatlarında konsolidasiya edilmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Ümumi məsələlər

Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") əsasında hazırlanmışdır.

Azərbaycan manatı Bankın funksional və təqdimat valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır. Bank qeydlərin aparılmasını və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasını Azərbaycan manatı ilə və MHBS-ə uyğun olaraq həyata keçirir. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları, xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar və bir səhm üzrə dəyər istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilir. Ədalətli dəyərle ölçülmüş binalar, digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyərle (DÜGƏD) əks etdirilən investisiya qiymətli kağızları və derivativ maliyyə alətləri və öhdəlikləri istisna olmaqla, maliyyə hesabatları ilkin maya dəyəri əsasında hazırlanmışdır.

COVID-19 pandemiyasının təsiri

2020-ci ildə 2021-ci ildə də davam etmiş COVID-19 pandemiyasının sürətli yayılması fonunda bir çox ölkələrin, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının hökuməti yayılmanın qarşısını almaq üçün səyahət məhdudiyyətləri, karantin, müəssisə və digər məkanların bağlanması və müəyyən ərazilərdə evdən çıxma qadağası kimi bir sıra tədbirlər görmüşlər. Bu tədbirlər global təchizat zənciri, məhsul və xidmətlərə tələbat, həmçinin işgüzar fəaliyyətinin miqyasına təsir göstərmişdir. Həm pandemiyanın özünün, həm də onun nəticələrinin minimuma endirilməsi üçün görülən tədbirlərin müxtəlif sahələrdən olan şirkətlərin əməliyyatlarına təsir göstərəcəyi gözlənilir.

COVID-19 pandemiyasının səbəb olduğu iqtisadi tənəzzülün qarşısının alınması üçün Azərbaycan Respublikasının hökuməti və ARMB dəstək paketini təqdim etmişdir. Bu tədbirlərə, digərləri ilə yanaşı, təsirə məruz qalmış sahələrə və fiziki şəxslərə imtiyazlı kreditlərin verilməsi, habelə maliyyə sektorunun resurslarla təmin etmək qabiliyyətini qorumaq və COVID-19 pandemiyası ilə bağlı tədbirlər nəticəsində likvidlik çatışmazlığına yol verməməkdə müştərilərə dəstək göstərmək üçün müəyyən tənzimləyici məhdudiyyətlərin yumşaldılması daxildir.

Bank, pandemiyanın və dəyişən iqtisadi şəraitlərin onun fəaliyyətinə, maliyyə vəziyyətinə və maliyyə nəticələrinə təsirini qiymətləndirməyə davam edir.

Qiymətləndirmə qeyri-müəyyənliyi

31 dekabr 2021-ci il tarixinə məlumatların mövcud olduğu dərəcədə, Bank gözlənilən kredit zərərinin ("GKZ") qiymətləndirməsində (Qeyd 8) və maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin qiymətləndirilməsində (Qeyd 27) gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin yenidən nəzərdən keçirilmiş təxminlərini əks etdirmişdir.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

Bank 1 yanvar 2021-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minən müəyyən standartlara düzəlişləri ilk dəfə tətbiq etmişdir. Bank buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş hər hansı standart, şərh və ya düzəliş vaxtından əvvəl qəbul etməmişdir.

28 may 2020-ci il tarixində BMUSK, 16 sayılı "İcarələr" adlı MHBS-yə "COVID-19 ilə bağlı icarə güzəştləri" adlı düzəliş qəbul etmişdir.

Bu düzəlişə görə, icarəçilər COVID-19 pandemiyasının birbaşa nəticəsi olaraq yaranan icarə güzəştlərinin uçotuna dair MHBS 16 göstərişinin tətbiq edilməsi tələbindən azad edilir. Praktiki məqsədəuyğun vasitə olaraq, icarəçi, icarədar tərəfindən verilən COVID-19 ilə əlaqəli icarə güzəştinin icarəyə düzəliş olub-olmadığını qiymətləndirməyi seçə bilər. Bu yolu seçən icarəçi, COVID-19 ilə əlaqəli icarə güzəştindən irəli gələn icarə ödənişlərindəki hər hansı dəyişikliyi, 16 sayılı MHBS əsasında icarə dəyişikliyi olmayan dəyişikliklərlə eyni qaydada uçota alır.

Düzəlişin 30 iyun 2021-ci il tarixinədək tətbiq edilməsi nəzərdə tutulmuşdur, lakin COVID-19 pandemiyasının təsirlərinin davam etməsinə görə 31 mart 2021-ci ildə BMUSK praktiki məqsədəuyğun vasitənin tətbiqi müddətini 30 iyun 2022-ci ilədək uzatmışdır. Düzəliş 1 aprel 2021-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir. Bununla belə, Bank COVID-19 ilə bağlı icarə güzəştlərini almayıb, lakin icazə verilən tətbiq müddətində tətbiq olunsa, praktiki məqsədəuyğun vasitəni tətbiq etməyi planlaşdırır.

1 yanvar 2021-ci il tarixindən etibarən qüvvəyə minən bir neçə digər düzəliş tətbiq olunmuş, lakin Bankın konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Konsolidasiya üçün əsas

Tөрəmə müəssisələr, yeni Bankın nəzarət etmək imkanı olduğu bütün müəssisələr, konsolidasiya edilir. Nəzarət bu halda yaranır ki, Bank investisiya obyektində iştirakı ilə bağlı zərərə məruz qalsın və ya gəlir əldə etmək hüququna malik olsun və investisiya obyektini üzrə nəzarət hüququ vasitəsilə həmin gəlirlərə təsir etmək imkanına malik olsun. Xüsusilə, Bank investisiya obyektinə yalnız və yalnız o halda nəzarət edir ki, Bank:

- ▶ İntestisiya obyektini üzrə nəzarət hüququna malik olsun (yəni mövcud olan hüquqlar hazırda investisiya obyektinin müvafiq fəaliyyətini idarə etmək imkanını versin);
- ▶ İntestisiya obyektində iştirakla bağlı zərər və ya gəlirlər əldə etmək hüququna malik olsun; və
- ▶ Gəlirlərə təsir göstərmək üçün investisiya obyektini üzrə nəzarəti istifadə etmək bacarığına malik olsun.

Ümumiyyətlə, fərziyyəyə görə səsvermə hüquqlarının çoxluğu nəzarətin əldə edilməsi ilə nəticələnir. Bu fərziyyəni dəstəkləmək üçün və Bank səsvermə hüquqlarının və ya investisiya obyektində analoji hüquqların çoxluğundan az paya sahib olanda Bank investisiya obyektini üzrə nəzarət hüququnun olub-olmadığını qiymətləndirərkən bütün müvafiq fakt və şəraitləri, o cümlədən aşağıdakıları nəzərdən keçirir:

- ▶ İntestisiya obyektində digər səsvermə hüquqlarının sahibləri ilə müqavilə razılaşması (razılaşmaları);
- ▶ Digər müqavilə razılaşmalarından irəli gələn hüquqlar;
- ▶ Bankın səsvermə hüquqları və potensial səsvermə hüquqları.

Tөрəmə müəssisələr nəzarət Banka keçdiyi tarixdən konsolidasiya edilir və nəzarət başa çatdıqdan sonra konsolidasiya dayandırılır. Bütün qrupdaxili əməliyyatlar, balanslar və qrupun şirkətləri arasında əməliyyatlardan əldə edilən realizasiya olunmamış gəlirlər tamamilə silinir. Aparılmış əməliyyatlar köçürülən aktivin dəyərsizləşməsini göstərmirsə, realizasiya olunmamış zərərlər də silinir. Lazım gəldikdə, Bankın qəbul etdiyi siyasətə uyğunlaşmaq məqsədilə törəmə müəssisələrin uçot siyasətində dəyişiklik aparılır.

Tөрəmə müəssisənin mülkiyyət payındakı dəyişiklik, nəzarət hüququ dəyişmədikdə, kapital əməliyyatı kimi uçota alınır. Zərərlər defisitli saldo ilə nəticələnsə də, qeyri-nəzarət iştirak payına aid edilir. Bank törəmə müəssisə üzrə nəzarəti itirdikdə, o, törəmə müəssisənin aktivləri (o cümlədən qudvili) və öhdəlikləri, qeyri-nəzarət paylarının balans dəyəri, kapitalda qeydə alınmış ümumi məzənnə fərqlərini uçotdan silir; əldə edilmiş kompensasiyanın ədalətli dəyərini, saxlanılan investisiyanın ədalətli dəyərini və mənfəət və ya zərərdə hər hansı əlavəni və ya defisiti tanıyır və əvvəl digər ümumi gəlirdə tanınmış komponentlərdə əsas şirkətin payını mənfəətə və ya zərərə yenidən təsnif edir.

Asılı müəssisələrə investisiyalar

Asılı müəssisələr Bankın ümumilikdə 20%-dən 50%-dək səsvermə hüquqlarının olduğu və ya digər şəkildə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərə bildiyi, lakin nəzarət etmədiyi və ya şərikli nəzarət həyata keçirmədiyi müəssisələrdir. Asılı müəssisələrə investisiyalar kapital metodu ilə uçota alınır və ilkin olaraq maya dəyəri (qudvil daxil olmaqla) ilə tanınır. Balans dəyərində sonrakı dəyişikliklər asılı müəssisənin xalis aktivlərində Bankın payında satınalmadan sonrakı dəyişiklikləri əks etdirir. Asılı müəssisələrinin mənfəəti və ya zərərlərində Bankın payı mənfəət və ya zərərdə tanınır, ehtiyatların hərəkətində payı isə digər ümumi gəlirdə tanınır. Lakin, Bankın asılı müəssisənin zərərlərində payı asılı müəssisədəki payına bərabər və ya ondan artıq olanda, Bank, asılı müəssisəyə və ya onun adından gələcək ödənişlər etməli olduğu hallar istisna olmaqla, gələcək zərərləri tanımır.

Bank və onun asılı müəssisələri arasındakı əməliyyatlar üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər Bankın asılı müəssisədəki payı qədər silinir. Aparılmış əməliyyatlar köçürülən aktivin dəyərsizləşməsini göstərmirsə, realizasiya olunmamış zərərlər də silinir.

Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Bank MZƏD və DÜGƏD ilə maliyyə alətlərini və qeyri-maliyyə aktivlərini, misal üçün binaları, hər balans hesabatı tarixində ədalətli dəyərlə ölçür.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyatlar zamanı aktivin satılmasından alınacaq və ya öhdəliyin köçürülməsinə görə ödəniləcək məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- ▶ Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- ▶ Əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)

Bankın əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivi və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının, aktivi maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya həmin aktivi maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla, iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Bank mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir. Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyəri ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölünür:

- ▶ Səviyyə 1 – oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kvotasiya edilmiş (təshih edilməmiş) qiymətləri mövcud olanlar;
- ▶ Səviyyə 2 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- ▶ Səviyyə 3 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Maliyyə hesabatlarında dövrü şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Bank hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri

İlkin tanınma

Tanınma tarixi

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yeni Bank aktivi və ya öhdəliyi almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatları qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin və öhdəliklərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin alınması və ya satılması deməkdir.

İlkin ölçmə

Maliyyə alətlərinin təsnifatı ilkin tanınmada onların müqavilə şərtlərindən və alətləri idarə etmək üçün biznes modelindən asılıdır. Maliyyə alətləri ilk öncə ədalətli dəyərlə ölçülür və MZƏD ilə tanınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri istisna olmaqla, əməliyyat xərcləri həmin məbləğə əlavə edilir və ya bu məbləğdən çıxılır.

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin ölçmə kateqoriyaları

Bank bütün maliyyə aktivlərini aktivlərin idarə edilməsi üçün biznes modeli və aktivlərin aşağıdakılardan biri ilə ölçülmüş müqavilə şərtləri əsasında təsnifləşdirir:

- ▶ Amortizasiya edilmiş dəyər;
- ▶ DÜGƏD;
- ▶ MZƏD.

Bank törəmə və ticarət portfelinə MZƏD ilə təsnif edir və ölçür. Bank maliyyə alətlərini bu halda MZƏD ilə təyin edə bilər ki, bunu etməklə ölçmə və ya tanıma uyğunsuzluqlarını aradan götürmüş və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaltmış olsun.

Kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanətləri istisna olmaqla maliyyə öhdəlikləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılındakı, törəmə alətlər olanda və ya ədalətli dəyərin təyin edilməsi tətbiq ediləndə amortizasiya edilmiş dəyər və ya MZƏD ilə ölçülür.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri (davamı)

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər, müştərilərə verilmiş kreditlər, amortizasiya edilmiş dəyərlə investisiya qiymətli kağızları

Bank kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğləri, müştərilərə verilmiş kreditləri, investisiya borc qiymətli kağızlarını və digər maliyyə investisiyalarını yalnız aşağıdakı hər iki şərt yerinə yetiriləndə amortizasiya edilmiş dəyərlə ölçür:

- ▶ Maliyyə aktivini biznes modeli çərçivəsində müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq məqsədilə saxlanılır;
- ▶ Maliyyə aktivini üzrə müqavilə şərtləri müəyyən olunmuş tarixlərdə qalan əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən (YƏMFÖ) ibarət pul vəsaitlərinin yaranmasına səbəb olur.

Bu şərtlər təfərrüatı ilə aşağıda açıqlanır.

Biznes modelin qiymətləndirilməsi

Biznes məqsədinə çatmaq üçün Bank, biznes modelini maliyyə aktivləri qrupunun idarə edilməsini daha yaxşı əks etdirən səviyyədə müəyyən edir.

Bankın biznes modeli hər bir alət üzrə deyil, ümumi portfeller səviyyəsində qiymətləndirilir və aşağıdakılar da daxil olmaqla müşahidə olunan amillərə əsaslanır:

- ▶ Biznes modelin və həmin biznes model çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin səmərəliliyi hansı yolla qiymətləndirilir və bu məlumatlar müəssisənin əsas idarə heyətinə necə çatdırılır;
- ▶ Biznes modelin (və həmin biznes model çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin) səmərəliliyinə təsir edən risklər, xüsusilə də bu risklərin idarə olunması üsulları;
- ▶ Biznesi idarə edən rəhbərlər necə mükafatlandırılır (məsələn, mükafatın idarə olunan aktivlərin ədalətli dəyərində, yoxsa müqavilə üzrə alınmış pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsaslanılması);
- ▶ Satışların gözlənilən tezliyi, dəyəri və vaxtı da Bankın qiymətləndirməsi üçün vacib amillərdir.

Biznes modelin qiymətləndirilməsi "ən pis" və ya "stress" kimi ssenariləri nəzərə alınmadan ağılabatan şəkildə baş verməsi gözlənilən ssenarilərə əsaslanır. İlk tanınmadan sonra pul vəsaitlərinin hərəkəti Bankın ilkin gözləntilərindən fərqli şəkildə həyata keçirilsə Bank həmin biznes modelində saxlanılan qalan maliyyə aktivlərinin təsnifatını dəyişmir, lakin gələcəkdə yeni yaranan və ya yeni alınan maliyyə aktivlərini qiymətləndirərkən belə məlumatları nəzərə alır.

YƏMFÖ testi

Təsnifləşdirmə prosesinin ikinci addımı olaraq Bank maliyyə aktivinin YƏMFÖ testinə uyğun olub-olmadığını müəyyən etmək üçün müqavilə şərtlərini qiymətləndirir.

Bu testin məqsədləri üçün "Əsas məbləğ" maliyyə aktivinin ilkin tanınma tarixindəki ədalətli dəyəridir və maliyyə aktivinin istifadə müddəti üzrə (məsələn, əsas məbləğ qaytarılanda və ya əlavə/əndirim amortizasiya ediləndə) dəyişə bilər.

Kredit müqaviləsi daxilində faizin ən əhəmiyyətli elementləri adətən pulun zaman dəyərində görə kompensasiya və kredit riskidir. YƏMFÖ qiymətləndirməsini həyata keçirmək üçün Bank mühakimələr yürüdüür və maliyyə aktivinin ifadə edildiyi valyuta və faiz dərəcəsinin müəyyən edildiyi müddət kimi müvafiq amilləri nəzərə alır.

Əksinə, əsas kredit müqaviləsi ilə əlaqəsi olmayan müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətində minimal səviyyədə daha iri olan risklərə və ya dəyişkənliyə səbəb olan müqavilə şərtləri yalnız qalan əsas məbləğin və faizin ödənişi olan müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətini yaratmır. Belə hallarda maliyyə aktivini MZƏD ilə ölçülməlidir.

DÜGƏD ilə borc alətləri

Aşağıdakı şərtlərin hər ikisi yerinə yetirilərsə, Bank borc alətlərini DÜGƏD ilə ölçür:

- ▶ Alət biznes modeli çərçivəsində həm müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq, həm də maliyyə aktivini satmaq məqsədilə saxlanılır;
- ▶ Maliyyə aktivini üzrə müqavilə şərtləri YƏMFÖ testinə uyğundur.

DÜGƏD ilə borc alətləri sonradan ədalətli dəyərlə ölçülür, ədalətli dəyerdə dəyişikliklərə görə yaranan gəlirlər və zərərər isə DÜG-də tanınır. Faiz gəlirləri və məzənnə fərqindən gəlirlər və zərərər mənfəət və ya zərərdə amortizasiya edilmiş dəyerdə ölçülmüş maliyyə aktivləri ilə eyni qaydada tanınır. Tanınması dayandırılanda əvvəllər DÜG-də tanınmış məcmu gəlir və ya zərərər DÜG-dən mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri (davamı)

DÜGƏD ilə ölçülmüş borc alətləri üzrə GKZ konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda həmin maliyyə aktivlərinin balans dəyərini azaltmır, bunlar ədalətli dəyerdə qalır. Əksinə, aktivlər amortizasiya edilmiş dəyerdə ölçülsəydi yarana biləcək ehtiyata bərabər məbləğ DÜG-də yığılmış dəyərsizləşmə məbləği kimi mənfəət və ya zərərlərə müvafiq xərc aid edilir. DÜG-də tanınmış yığılmış zərər aktivin tanınması dayandırılarda mənfəət və zərərlərə yenidən təsnif edilir.

DÜGƏD ilə kapital alətləri

İlkin tanınmada Bank bəzi hallarda 32 sayılı "Maliyyə alətləri: Təqdimat" adlı MUBS əsasında kapital tərifinə uyğun olan bəzi kapital investisiyalarını ticarət üçün saxlanılan alətlər kimi deyil, DÜGƏD ilə kapital alətləri kimi təsnif etmək üçün yekun seçim edir. Belə təsnifat alətlər üzrə fərdi şəkildə müəyyən edilir.

Bu kapital alətləri üzrə gəlir və zərərlər heç zaman mənfəət və ya zərərlərə yenidən təsnifləşdirilmir. Ödəmə hüququ müəyyən ediləndə, dividendlər mənfəət və ya zərərdə digər gəlir kimi tanınır, lakin Bank alətin dəyərinin bir hissəsinin qaytarılması olan belə daxilolmalardan faydalanırsa, bu halda belə gəlirlər DÜG-də tanınır. DÜGƏD ilə kapital alətləri üzrə dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi aparılmır. Bu alətlər silinəndə, yığılmış yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Maliyyə zəmanətləri, akkreditivlər və istifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər

Bank maliyyə zəmanətləri, akkreditivlər və kredit öhdəliklərini təqdim edir.

Maliyyə zəmanətləri ilkin olaraq maliyyə hesabatlarında alınmış mükafata bərabər olan ədalətli dəyərlə tanınır. İlkin tanınmadan sonra Bankın hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınmış məcmu amortizasiya çıxılmaqla ilkin olaraq tanınmış və GKZ ehtiyatı məbləğlərindən daha yuxarı olanı ilə ölçülür.

İstifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər və akkreditivlər kimi öhdəliklər öhdəliyin müddəti ərzində Bankın əvvəlcədən müəyyən edilmiş şərtlərlə müştəriyə kredit təqdim etməsini nəzərdə tutur. Maliyyə zəmanəti haqqında müqavilələrlə eyni qaydada bu müqavilələr GKZ tələblərinin əhatə dairəsinə daxildir.

Bank bəzən bazar faiz dərəcələrindən aşağıda dərəcə ilə kredit öhdəlikləri verir. Belə öhdəliklər ilkin olaraq ədalətli dəyerdə tanınır və sonradan daha yüksək GKZ ehtiyatı məbləği və ya müvafiq olduqda tanınmış gəlirin məcmu gəlir məbləğini çıxmaqla ilkin olaraq tanınmış məbləğlə tanınır.

İcra zəmanətləri

İcra zəmanətləri digər tərəf müqavilə öhdəliyini yerinə yetirməyəndə kompensasiyanın ödənilməsini nəzərdə tutan müqavilələrdir. İcra zəmanətləri kredit riskini ötürür. İcra zəmanəti müqavilələri üzrə risk digər tərəflə müqavilə öhdəliklərinin yerinə yetirilməməsi təhlükəsindən ibarətdir.

Maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin yenidən təsnif edilməsi

Bank maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün biznes modelini dəyişdiyi müstəsna hallar istisna olmaqla, Bank maliyyə aktivlərini ilkin tanınmadan sonra yenidən təsnif etmir. Maliyyə öhdəlikləri heç zaman yenidən təsnif edilmir. Bank 2021-ci ildə heç bir maliyyə aktivini və ya öhdəliyini yenidən təsnif etməmişdir.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dən alınacaq məbləğlər (məcburi ehtiyatları çıxmaqla) və ödəmə müddəti verildiyi tarixdən etibarən doxsan gündən artıq olmayan və müqavilə yüklüüyündən azad olan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

Törəmə maliyyə alətləri

Adi fəaliyyətində Bank müxtəlif törəmə maliyyə alətlərindən, o cümlədən valyuta və kapital bazarlarında fyuçers, forvard, svop və opsiyon alətlərindən istifadə edir. Belə maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılır və ədalətli dəyərlə əks etdirilir. Ədalətli dəyər bazar kotirovkaları və ya cari bazarı, müvafiq alətin müqavilə qiymətlərini və ya digər amilləri nəzərə alan qiymətləndirmə modelləri əsasında müəyyən edilir. Müsbət ədalətli dəyəri olan törəmə alətlər aktivlərin tərkibində, mənfəət ədalətli dəyəri olanlar isə öhdəliklərin tərkibində əks etdirilir. Bu alətlərdən irəli gələn gəlir və zərərlər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda, maliyyə alətinin xüsusiyyətindən asılı olaraq, ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən maliyyə alətlərindən xalis gəlirlər/(zərərlər) və ya məzənnə fərqiindən xalis gəlirlər/(zərərlər) kimi daxil edilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Tөрəmə maliyyə alətləri (davamı)

Asılı төрəmə alət, birləşmiş alətin pul vəsaitləri hərəkətlərinin bir hissəsinin muxtar төрəmə alətə oxşar şəkildə dəyişməsi ilə nəticələnən төрəmə olmayan əsas aləti də özünə daxil edən hibrid müqavilənin tərkib hissəsidir. Asılı төрəmə alət əks təqdirdə müqaviləyə əsasən tələb edilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin bir hissəsi və ya hamısının təyin edilmiş faiz dərəcəsinə, maliyyə alətinin qiymətinə, əmtəə qiymətinə, xarici valyuta məzənnəsinə, qiymət və ya dərəcələr indeksinə, kredit reytinginə və ya kredit indeksinə və ya digər dəyişənə uyğun olaraq düzəliş edilməsinə səbəb olur, bir şərtlə ki, qeyri-maliyyə dəyişəni halında dəyişən müqavilə tərəfinə xas deyildir. Maliyyə alətinə əlavə edilmiş, lakin müqaviləyə əsasən həmin alətdən asılı olmadan köçürülə bilən və ya sövdələşmə üzrə fərqli qarşı tərəfə malik olan төрəmə alət asılı төрəmə alət deyil, fərdi maliyyə alətidir.

Öhdəliklər və qeyri-maliyyə əsas müqavilələrdən asılı olan төрəmə alətlər ayrıca төрəmə alətlər kimi uçota alınır və төрəmə alət anlayışına uyğun gələndə (yuxarıda müəyyən edildiyi kimi), iqtisadi xüsusiyyətləri və riskləri əsas müqavilənin xüsusiyyət və riskləri ilə sıx əlaqəli olmayanda və əsas müqavilənin özü ticarət üçün saxlanılmayanda və ya MZƏD ilə təyin edilməyəndə ədalətli dəyərlə tanınırdı. Əsas alətdən ayrılan asılı төрəmə alətlər ticarət portfelində ədalətli dəyərlə əks etdirilirdi, ədalətli dəyərdə dəyişikliklər isə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınırdı.

Maliyyə aktivləri biznes model və YƏMFÖ qiymətləndirmələri əsasında təsnifləşdirilir.

"Repo" və əks "repo" razılaşmaları və qiymətli kağızların kreditə verilməsi

Qiymətli kağızların satılması və geri alınması razılaşmaları ("repo" razılaşmaları) təminatlı maliyyələşdirmə əməliyyatları kimi uçota alınır. "Repo" razılaşmaları əsasında satılmış qiymətli kağızlar konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda saxlanılır və əldə edən tərəf müqavilə şərtlərindən və ya qəbul edilmiş təcrübədən irəli gələrək həmin qiymətli kağızların satılması və ya yenidən girov qoyulması hüququna malik olduqda, "repo" razılaşmaları əsasında girov qoyulan qiymətli kağızlar kimi yenidən təsnif edilir. Müvafiq öhdəliklər kredit təşkilatları və ya müştərilər qarşısında öhdəliklərin tərkibində təqdim olunur. Geri satılma (əks "repo") razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar müvafiq olaraq investisiya qiymətli kağızları və ya müştərilərə verilmiş kreditlər kimi əks etdirilir. Satış qiyməti ilə geri alış qiyməti arasında fərq faiz gəliri hesab olunur və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə "repo" razılaşmalarının müddəti ərzində hesablanır.

Qarşı tərəflərə verilmiş qiymətli kağızlar konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda saxlanılır. Borc götürülmüş qiymətli kağızlar konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin qiymətli kağızlar üçüncü tərəflərə satılanda alış və satış konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda ticarət qiymətli kağızları üzrə zərərləri çıxmaqla gəlirlərin tərkibində əks etdirilir. Onların qaytarılması öhdəliyi ədalətli dəyərlə ticarət öhdəlikləri kimi əks etdirilir.

Borc öhdəlikləri

Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşmasının mahiyyəti Bankın üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birinin qoyulması ilə nəticələnsin: sahibə pul vəsaitləri və ya digər maliyyə aktivini çatdırmaq və ya öhdəliyi müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə etməkdən fərqli olan yolla ödəmək. Belə alətlərə müştəri, ARMB və dövlət təşkilatları, kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər və buraxılmış borc qiymətli kağızları daxildir. İlkin tanımadan sonra borc öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərlə, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür.

Gəlir və zərərlər mənfəət və zərərdə borc öhdəliklərinin tanınması dayandırıldıqda, eləcə də amortizasiya prosesində əks etdirilir.

Bank öz borcunu satın alırsa, həmin borc konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan çıxarılır və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş vəsait arasındakı fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

İcarələr

Bank, qısamüddətli icarələr və az dəyərli aktivlərin icarəsi istisna olmaqla, bütün icarələr üçün vahid tanınma və ölçülmə yanaşmasını tətbiq edir. Bank icarə ödənişlərini etmək üçün icarə öhdəliklərini və əsas aktivləri istifadə etmək hüququnu təqdim edən istifadə hüququ olan aktivləri tanıyır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

İcarələr (davamı)

İstifadə hüququ olan aktivlər

Bank istifadə hüququ olan aktivləri icarənin başlanma tarixində (yəni əsas aktiv istifadə üçün mövcud olduğu tarixdə) tanıyır. İstifadə hüququ olan aktivlər yığılmış köhnəlmə və dəyersizləşmə zərərini çıxarmaqla və icarə öhdəliklərinin hər hansı yenidən ölçülməsi üzrə düzəliş etməklə maya dəyəri ilə ölçülür. İstifadə hüququ olan aktivlərin maya dəyərinə tanınmış icarə öhdəliklərinin məbləği, çəkilən ilkin birbaşa xərclər və icarə üzrə alınmış hər hansı güzəştlər çıxıldıqdan sonra icarə müddətinin başlanğıc tarixində və ya ondan əvvəl edilmiş hər hansı icarə ödənişləri daxildir. İcarə müddətinin sonunda mülkiyyət hüququnun Banka keçəcəyi haqqında kifayət qədər əminlik olmadığı təqdirdə, tanınmış istifadə hüququ olan aktivlər ehtimal edilən istifadə müddəti və icarə müddətindən daha qısa olanı üzrə düz xətt üsulu ilə amortizasiya edilir. İstifadə hüququ olan aktivlər üzrə dəyersizləşmə hesablanır.

İcarə öhdəlikləri

İcarənin başlanma tarixində, Bank icarə müddəti ərzində ediləcək icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə ölçülmüş icarə öhdəliklərini tanıyır. İcarə ödənişlərinə icarə güzəştləri üzrə alınacaq məbləğlər çıxılmaqla sabit ödənişlər (o cümlədən mahiyyətə sabit ödənişlər), indeks və ya dərəcələrdən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri və zəmanətli qalıq dəyəri üzrə icarəçi tərəfindən ödənilməsi gözlənilən məbləğlər daxildir. İcarə ödənişlərinə həmçinin Bank tərəfindən gerçəkləşdirilməsi əsaslı şəkildə yəqin olduğu halda alış hüququnun gerçəkləşdirildiyi qiymət və icarə müddəti ərzində Bank icarəni ləğv etmə hüququnu gerçəkləşdirsə, icarənin ləğv edilməsi ilə bağlı cərimə ödənişləri daxildir. İndeks və ya dərəcələrdən asılı olmayan dəyişkən icarə ödənişləri ödənişin həyata keçirilməsi ilə nəticələnən hal və ya şəraitin baş verdiyi dövrdə xərc kimi tanınır.

İcarə ödənişlərinin cari dəyərini hesablayarkən, Bank icarə müqaviləsində nəzərdə tutulan faiz dərəcəsinin dərhal müəyyən edilməsi mümkün olmadığı təqdirdə icarənin başlanma tarixinə olan əlavə faiz dərəcəsinə istifadə edir. Başlanma tarixindən sonra, icarə öhdəliklərinin məbləği faizin artımını əks etdirmək üçün artırılır və edilmiş icarə ödənişləri üçün azaldılır. Bundan əlavə, modifikasiya, icarə müddətində dəyişiklik, mahiyyətə sabit icarə ödənişlərində dəyişiklik və ya müvafiq aktivin alınması üzrə qiymətləndirmədə dəyişiklik baş verdikdə icarə öhdəliklərinin balans dəyəri yenidən ölçülür.

Qısamüddətli icarələr və azdəyərli aktivlərin icarələri

Bank qısamüddətli icarənin tanınması üzrə istisnani qısamüddətli icarələrinə (yəni başlanğıc tarixində icarə müddəti 12 ayadək olan və alış opsiyonunu daxil etməyən icarələrə) tətbiq edir. Bank həmçinin azdəyərli aktivlərin tanınması üzrə istisnani azdəyərli hesab edilən (yəni 5,000 ABŞ dollarınadək) ofis avadanlığının icarəsinə tətbiq edir. Qısamüddətli icarələr üzrə icarə ödənişləri və azdəyərli aktivlərin icarələri icarə müddəti ərzində düz xətt üsulu ilə xərc kimi tanınır.

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi

Bank maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı əvəzləşdirmə əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivini reallaşdırmaq və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Əvəzləşdirmə hüququ gələcək hadisədən asılı olmamalıdır və bütün aşağıdakı hallarda qanuni hüquqa malik olmalıdır:

- ▶ Biznesin adi gedişində;
- ▶ Defolt halında; və
- ▶ Müəssisə və bütün qarşı-tərəflər iflasa uğradıqda və ya müflisləşdikdə.

Bu hallar adətən əsas əvəzləşdirmə razılaşmalarında baş vermir və əlaqəli aktiv və öhdəliklər konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi məbləğdə göstərilir.

Restrukturizasiya edilmiş kreditlər

İmkan dairəsində Bank girova yiyələnmək əvəzinə kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxildir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Restrukturizasiya edilmiş kreditlər (davamı)

Bank maliyyə aktivinin, məsələn müştəriyə verilən kreditin müddəti və şərtləri onun yeni bir kreditə çevriləcəyi şəkildə dəyişdirildiyi halda maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır, fərq isə dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda tanınmanın dayandırılması ilə bağlı gəlir və ya zərər kimi tanınır. Yeni tanınmış kreditlər, AYKD olması ehtimal edilməyəndə, GKZ-nin ölçülməsi məqsədləri üçün Mərhələ 1 kimi təsnif edilir. Dəyərsizləşən kreditlərin restrukturizasiyası maliyyə alətinin tanınmasının dayandırılması ilə nəticələnir. Müştəriyə verilən kreditin tanınmasının dayandırılması baxımından qiymətləndirmə apararkən Bank aşağıdakı amilləri nəzərə alır:

- ▶ Kreditin valyutasında dəyişiklik;
- ▶ Qarşı tərəfin dəyişməsi;
- ▶ Dəyişiklik nəticəsində alət artıq YƏMFÖ meyarına uyğun olmayanda.

Dəyişiklik əhəmiyyətli şəkildə fərqli olan pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə nəticələnirsə, dəyişiklik tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxarmır. İlkin EFD (effektiv faiz dərəcəsi) ilə diskontlaşdırılan pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklik əsasında Bank, dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərərdə EFD istifadə etməklə hesablanmış faiz gəlirinin tərkibində təqdim edilmiş dəyişiklikdən irəli gələn gəlir və ya zərəri qeydə alır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivini (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan çıxarılır:

- ▶ Aktivdən pul vəsaitlərini əldə etmək hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- ▶ Bank özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, üzərinə aktivdən pul vəsaitlərini "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və
- ▶ Bank: (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmüş; (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürməmiş və ya özündə saxlamamış, lakin onlar üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdür.

Bank aktivdən pul vəsaitləri hərəkətini almaq hüququnu köçürmüş və aktiv üzrə risk və səmərələrin əksəriyyətini nə köçürməmiş, nə onları özündə saxlamamış, nə də aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürməmişdirsə, aktiv, Bankın həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Köçürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Bankdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

Aktivdə iştirak, köçürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiyon (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiyon və ya analoji alət) formasında davam edirsə, Bankın davam edən iştirakının həddi köçürülən aktivin Bank tərəfindən geri alınacaq dəyərində bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərle qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı "put" opsiyonu (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiyon və ya analoji alət) istisna təşkil edir və bu halda Bankın davam edən iştirakının həddi, köçürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyonun icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

Silinmə

Maliyyə aktivləri yalnız Bank onların bərpə edilməsini dayandırdığı halda hissə-hissə və ya bütövlükdə silinir. Əgər silinəcək məbləğ yığılmış zərər ehtiyatından çoxdursa, fərq ilk öncə ehtiyata əlavə kimi uçota alınır və sonradan ümumi balans dəyərində tətbiq olunur. Bütün gələcək bərpalar kredit zərəri xərclərinə silinir. Silinmə uçotdan çıxarılma hadisəsini təşkil edir.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditor qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Vergilər

Cari mənfəət vergisi xərci Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qudvilin və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyəndə və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərərə təsir göstərmədiyi hallarda, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız bu dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarlı ilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Bundan əlavə, Azərbaycanda Bankın fəaliyyəti ilə bağlı müxtəlif əməliyyat vergiləri tətbiq edilir. Bu vergilər ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Cari və təxirə salınmış vergi mənfəət və ya zərərdə tanınır, lakin cari və təxirə salınmış vergi digər ümumi gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınan maddələrə aiddirsə, cari və təxirə salınmış vergi də, müvafiq olaraq, digər ümumi gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınır.

Əmlak və avadanlıqlar

Avadanlıqlar, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla maya dəyəri ilə tanınır. Tanıma meyarına uyğun gələndə, avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Avadanlığın balans dəyəri dəyərsizləşmə baxımından balans dəyərinin qaytarılmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

İlk olaraq maya dəyəri ilə tanındıqdan sonra binalar yenidən qiymətləndirilmiş dəyərlə uçota alınır. Həmin yenidən qiymətləndirilmiş dəyər yenidən qiymətləndirmə tarixində ədalətli dəyərdən sonradan yığılmış köhnəlməni və sonradan yığılmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla müəyyən edilir. Qiymətləndirmə kifayət qədər tez-tez aparılır ki, yenidən qiymətləndirilən aktivin ədalətli dəyərinin balans dəyəridən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olmaması təmin olunsun.

Yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə məbləğ digər ümumi gəlirə daxil edilmiş əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatına aid edilir. Lakin yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə vəsait əvvəllər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilmiş həmin aktivin dəyərinin yenidən qiymətləndirmə nəticəsində azalmasını ləğv etdiyi halda, bu artma mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Yenidən qiymətləndirmə üzrə kəsir mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir, lakin bu halda həmin aktiv üzrə əvvəlki əlavə məbləğlə birbaşa əvəzləşdirilən kəsir əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında əlavə məbləğlə birbaşa əvəzləşdirilir.

Əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatından bölüşdürülməmiş mənfəətə illik köçürmə aktivlərin yenidən qiymətləndirilmiş balans dəyəri əsasında köhnəlmə ilə aktivlərin maya dəyəri əsasında köhnəlmə arasındakı fərq üçün aparılır. Satış zamanı satılan konkret aktivə aid olan hər hansı yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnəlmə hesablanmağa başlayır. Köhnəlmə aşağıdakı ehtimal edilən faydalı istifadə müddətləri ərzində düz-xətt üsulu ilə hesablanır:

	<i>İllər</i>
Binalar	20
İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri	10
Kompüterlər və digər avadanlıqlar	5
Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər	5

Aktivlərin qalıq dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, hər maliyyə ilinin sonunda lazım olduqca yeniləşdirilir.

Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitallaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, ümumi və inzibati xərclərə daxil edilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər kompüter proqramlarından və lisenziyalardan ibarətdir.

Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq maya dəyəri ilə tanınır. İlk tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərərlerini çıxmaqla maya dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 1-10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır.

Ehtiyatlar

Bank keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ehtimal edilə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır.

Pensiya təminatı və işçilərə digər ödənişlər üzrə öhdəliklər

Bank işə götürənin cari ödəmələrinin işçilərə ümumi əmək haqqı ödənişlərinin müəyyən faizi kimi hesablanmasını nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının dövlət pensiya təminatı sistemindən əlavə hər hansı fərdi pensiya təminatı sisteminə malik deyildir. Bu xərclər müvafiq əmək haqqının aid olduğu hesabat dövründə əks etdirilir. Bundan əlavə, Bank əmək fəaliyyəti başa çatdıqdan sonra işçilərə əhəmiyyətli ödənişlər aparmalı deyildir.

Səhmdar kapitalı

Səhmdar kapitalı

Adi səhmlər və geri qaytarılmayan imtiyazlı səhmlər səhmdar kapitalı kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaraq üçüncü tərəflərə ödənişlərə çəkilən xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən və səhmdarların digər kapitalla ödənişlərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi əks etdirilir.

Dividendlər

Dividendlər, yalnız hesabat tarixindən gec olmayaraq elan edildiyi halda, öhdəlik kimi əks etdirilir və hesabat tarixinə kapitalın məbləğindən çıxılır. Dividendlər haqqında məlumat hesabat tarixindən əvvəl və eləcə də hesabat tarixindən sonra, lakin maliyyə hesabatları təsdiq edildikdən əvvəl təklif və ya elan edildikdə açıqlanır.

Şərti öhdəliklər və aktivlər

Şərti öhdəliklər konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal ediləndə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlirlər, ödənişin nə zaman edildiyindən asılı olmayaraq, Bank tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal ediləndə və xərclər etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Gəlirlərin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır.

Faiz və analoji gəlir və xərclər

Bank amortizasiya edilən dəyərlə və ya MZƏD ilə ölçülmüş borc maliyyə aktivləri üzrə faiz gəlirlərini effektiv faiz dərəcəsini maliyyə aktivinin (qiymətdən düşmüş maliyyə aktivləri istisna olmaqla) ümumi balans dəyərinə tətbiq etməklə hesablamalıdır. Effektiv faiz dərəcəsi qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (misal üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), eləcə də alətlə bilavasitə bağlı olan və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərləri nəzərə alınmır. Bank maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəliri və ya xərci kimi tanınır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Gəlir və xərclərin tanınması (davamı)

Maliyyə aktivi kredit üzrə dəyərsizləşmiş olanda Bank faiz gəlirlərini effektiv faiz dərəcəsini maliyyə aktivinin xalis amortizasiya edilən dəyərində tətbiq etməklə hesablayır. Maliyyə aktivləri bərpa olunsaydı və artıq kredit üzrə dəyərsizləşmiş olmasaydı, Bank faiz gəlirlərinin ümumi əsasla hesablanmasına qayıdacaqdı.

Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (AYKD) üçün Bank faiz gəlirini düzəldilmiş EFD hesablaşmaqla və bu dərəcəni aktivin amortizasiya edilən dəyərində tətbiq etməklə hesablayır. Düzəldilmiş EFD ilkin tanınmada qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini (o cümlədən kredit zərərlərini) AYKD aktivlərinin amortizasiya edilən dəyərində diskontlaşdırılan faiz dərəcəsidir.

Haqq və komissiyalar

Bank haqq və komissiya gəlirini müştərilərə göstərdiyi müxtəlif xidmətlərdən əldə edir. Komissiya gəliri aşağıdakı iki kateqoriyaya bölünə bilər:

- ▶ Xidmətin göstərilməsindən əldə edilən gəlir xidmət göstərildikcə gəlirlər kimi tanınır (məsələn, plastik kart əməliyyatları, hesablaşma əməliyyatları, nağd əməliyyatları və s. üzrə xidmətlər);
- ▶ Maliyyə alətinin effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən gəlir effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi tanınır və "faiz gəliri" kimi uçota alınır.

Müştəri loyallığı proqramları

Bank bir neçə müştəri loyallığı proqramlarını təklif edir. Bu cür proqramların uçotu müəyyən edilmiş müştərinin kim olduğu və Bankın agent və ya müqavilə üzrə əsas tərəf qismində hərəkət etməsindən asılı olaraq dəyişir. Xalların toplanılmasına əsaslanan proqramlarda Bank xalların istifadə müddətinin başa çatmasından sonra mənfəət və ya zərər hesabına geri qaytarılan və müştərilər tərəfindən istifadə ediləcəyi gözlənilən toplanmış xallar üçün öhdəliyi ümumilikdə tanımışdır. Plastik kartla aparılan əməliyyatlar üzrə keşbek haqq və komissiya gəlirini azaldır.

Dividend gəliri

Gəlirlər, Bank ödənişi almaq hüququnu əldə edəndə tanınır.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Bankın funksional və təqdimat valyutası olan AZN ilə təqdim edilir. Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk öncə əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevrilməsindən yaranan bütün fərqlər mənfəət və ya zərərdə "Xarici valyutalarla əməliyyatlar üzrə xalis gəlir (zərər)" maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və maya dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr əməliyyat tarixinə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir.

Xarici valyuta ilə əməliyyatın müqavilə məzənnəsi ilə ARMB-nin həmin əməliyyat tarixinə rəsmi məzənnəsi arasında fərqlər dilin qəbul edilmiş əməliyyatları üzrə gəlirlərə daxil edilir.

Bank hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında 31 dekabr tarixinə olan aşağıdakı rəsmi məzənnələrdən istifadə etmişdir:

	2021	2020
1 ABŞ dolları	AZN 1.7000	AZN 1.7000
1 avro	AZN 1.9265	AZN 2.0890

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərhlər

Bankın maliyyə hesabatları buraxıldığı tarixə qədər buraxılmış, lakin qüvvəyə minməmiş yeni və düzəliş edilmiş standartlar aşağıda təqdim olunur. Bank yeni və düzəliş edilmiş bu standartlar və şərhlər (müvafiq hallarda) qüvvəyə mindikdə onları tətbiq etmək niyyətindədir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər (davamı)

17 sayılı MHBS "Sığorta müqavilələri"

2017-ci ilin may ayında MUBSK tanınma və ölçmə, təqdimat və açıqlanma kimi məsələləri əhatə edən sığorta müqavilələri üzrə ətraflı yeni mühasibat uçotu standartı olan 17 sayılı "Sığorta müqavilələri" adlı MHBS-ni hazırladı. Qüvvəyə mindikdən sonra 17 sayılı MHBS 2005-ci ildə qüvvəyə minmiş 4 sayılı "Sığorta müqavilələri" adlı MHBS-ni əvəz edəcək. 17 sayılı MHBS bütün növ sığorta müqavilələrinə (yəni, həyat, qeyri-həyat, birbaşa və təkrar sığorta), onları verən müəssisələrin növündən asılı olmayaraq, eləcə də ixtiyari iştirak xüsusiyyətləri olan müəyyən zamanətlərə və maliyyə alətlərinə tətbiq edilir. Əhatə dairəsi ilə bağlı bir neçə istisna tətbiq ediləcək. 17 sayılı MHBS sığorta xüsusiyyətləri olan bank məhsulları üçün yeni uçot tələbləri təqdim edir. Həmin tələblər bank məhsullarının hansı alət və ya komponentlərinin 9 sayılı MHBS və ya 17 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsində olacağına müəyyən edilməsinə təsir göstərə bilər.

Kredit kartları və sığorta təminatı təqdim edən oxşar məhsullar: bu məhsulları təqdim edənlərin əksəriyyəti mövcud uçot qaydalarını (9 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsində olan maliyyə aləti) tətbiq etməyə davam edəcəklər. 17 sayılı MHBS sığorta müqaviləsi tərifinə uyğun olan kredit kartı müqavilələrini (və kredit və ya ödəniş şərtlərini müəyyən edən digər oxşar müqavilələri) öz əhatə dairəsindən yalnız və yalnız o halda xaric edir ki, müəssisə müştəri ilə müqavilənin qiymətinin müəyyən edilməsində həmin fərdi müştəri ilə bağlı sığorta riskinin qiymətləndirilməsini əks etdirməsin.

Sığorta təminatı kredit kartı üzrə müqavilə şərtlərinin bir hissəsi kimi təqdim edildikdə, emitentə aşağıdakı tələblər tətbiq edilir:

- ▶ Sığorta təminatı komponentinin ayrılması və 17 sayılı MHBS-nin tətbiq edilməsi;
- ▶ Digər komponentlərə digər tətbiq edilən standartların (məs. 9 sayılı MHBS, 15 sayılı *Müştərilərlə Müqavilələrdən Gəlirlər* adlı MHBS və ya 37 sayılı MUBS: *Ehtiyatlar, Şərti öhdəliklər və Şərti Aktivlər*) tətbiq edilməsi.

"Sığorta" tərifinə cavab verən, lakin sığorta hadisələri üçün kompensasiyanı sığortalanın müqavilə ilə yaranan öhdəliyini yerinə yetirmək üçün tələb olunan məbləğlə məhdudlaşdıran kredit müqavilələri: Bu cür kreditləri verənlərin – məs. ölüm halında istisna ilə verilən kredit – 9 sayılı MHBS və ya 17 sayılı MHBS tətbiq etmək seçimi vardır. Seçim portfel səviyyəsində edilir və geri qaytarılmır.

17 sayılı MHBS 1 yanvar 2023-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan hesabat dövrləri üçün qüvvədədir, müqayisəli rəqəmlər tələb olunur. Müəssisə, 17 sayılı MHBS-ni ilk dəfə tətbiq etdiyi tarixdə və ya bu tarixdən əvvəl 9 sayılı MHBS-ni və 15 sayılı MHBS-ni tətbiq etdiyi təqdirdə, erkən tətbiq etməyə icazə verilir.

Bank hazırda 17 sayılı MHBS-nin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

1 sayılı MUBS-a düzəlişlər – Öhdəliklərin cari və uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi

2020-ci ilin yanvar ayında öhdəliklərin cari və uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi üzrə tələbləri müəyyən etmək üçün MUBS, 1 sayılı MUBS-un 69-76 bəndlərinə düzəlişlər dərc etmişdir. Düzeltilmələr aşağıdakı məsələlərə aydınlıq gətirir:

- ▶ Hesablaşmanı təxirə salmaq hüququ nəyi nəzərdə tutur;
- ▶ Təxirə salmaq hüququ hesabat dövrünün sonunda mövcud olmalıdır;
- ▶ Təsnifləşdirməyə müəssisənin təxirə salmaq hüququndan istifadə etmə ehtimalı təsir etmir;
- ▶ Yalnız çevrilən öhdəlikdəki əlaqədar törəmə aləti özü-özlüyündə kapital aləti olarsa, öhdəliyin şərtləri təsnifləşdirməyə təsir göstərməyəcək.

Bu düzəlişlər 1 yanvar 2023-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və retrospektiv qaydada tətbiq edilməlidir. Hal-hazırda Bank düzəlişlərin cari təcrübəyə göstərəcəyi təsirləri və mövcud kredit müqavilələrinin yenidən razılaşdırma tələb edib-etməməsinə qiymətləndirir.

Konseptual əsaslara istinad – 3 sayılı MHBS-yə düzəlişlər

2020-ci ilin may ayında BMUSK, "Müəssisələrin Birləşməsi" adlı 3 sayılı MHBS-yə "Konseptual Əsaslara İstinad" adlı düzəliş qəbul etmişdir. Düzeltilmələr 1989-cu ildə buraxılmış "Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdim olunması Prinsipləri"ne istinadlı, tələbləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirmədən, 2018-ci ilin mart ayında buraxılmış "Maliyyə Hesabatlarının Konseptual Əsasları"na istinadla əvəz etmək məqsədini daşıyır.

Bundan əlavə, Komitə, 37 sayılı MHBS və ya 21 sayılı BMHŞK "Tutulmalar" əhatə dairəsində olan öhdəliklər və potensial öhdəliklər üçün (bunlar ayrı-ayrılıqda yerinə yetirilərsə) yaranan potensial 'gün 2' gəlir və ya zərərli ilə bağlı problemdən qaçınmaq üçün 3 sayılı MHBS-nin tanıma prinsipinə istisna əlavə etmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərhlər (davamı)

Eyni zamanda, Komitə, "Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdim Olunması Prinsipləri"nə istinadın əvəz edilməsindən təsirlənməyəcək potensial aktivlərə dair 3 sayılı MHBS-dəki mövcud göstərişi aydınlaşdırmağa qərar vermişdir.

Düzəlişlər 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və gələcək dövrlərə tətbiq olunur.

Əmlak, qurğu və avadanlıqlar: Nəzərdə tutulan istifadədən daxilolmalar – 16 sayılı MUBS-a düzəlişlər

2020-ci ilin may ayında BMUSK, 16 sayılı MHBS-yə "Əmlak, qurğu və avadanlıqlar: Nəzərdə tutulan istifadədən əvvəl daxilolmalar" düzəlişini qəbul etmişdir. Bu düzəlişə görə müəssisələrə, əmlak, tikili və avadanlıq obyektinin maya dəyərindən, həmin aktiv rəhbərlik tərəfindən nəzərdə tutulmuş qaydada fəaliyyət göstərə bilməsi üçün zəruri olan yere və vəziyyətə gətirilərkən istehsal olunan maddələrin satışından əldə olunan daxilolmaların çıxılması qadağan edilir. Bunun əvəzinə, müəssisə bu cür maddələrin satışından daxilolmaları və bu maddələrin istehsal xərclərini mənfəət və zərərdə tanıyır.

Düzəlişlər 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və müəssisənin düzəlişi ilk dəfə tətbiq etdiyi zaman təqdim olunan ən erkən dövrün başlanğıcında və ya daha sonra istifadəyə verilmiş əmlak, tikili və avadanlıqlar üçün retrospektiv şəkildə tətbiq edilməlidir.

Düzəlişlərin Banka əhəmiyyətli təsir göstərməsi gözlənilmir.

Yüklü müqavilələr – Müqavilənin yerinə yetirilməsi xərcləri – 37 sayılı MUBS-a düzəlişlər

2020-ci ilin may ayında BMUSK, 37 sayılı MUBS-a müqavilənin yüklü və ya zərərli olduğunu qiymətləndirərkən müəssisənin hansı xərcləri daxil etməli olduğunu müəyyənləşdirən düzəlişlər etmişdir.

Düzəlişlər "birbaşa əlaqəli xərclər yanaşması"nı tətbiq edir. Mal və ya xidməti təmin etmək üçün birbaşa müqaviləyə aid olan məsrəflərə həm əlavə xərclər, həm də müqavilə fəaliyyətləri ilə birbaşa əlaqəli xərclərin bölüşdürülməsi daxildir. Ümumi və inzibati xərclər birbaşa müqaviləyə aid deyil və müqavilə əsasında qarşı tərəflə dəqiq şəkildə ödənilməli olmadığı hallarda istisna edilir.

Düzəlişlər 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir. Bank düzəlişləri ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövrünün əvvəlində bütün öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi müqavilələrə tətbiq edəcəkdir.

MHBS 1 Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının ilk dəfə tətbiqi – Törəmə müəssisə ilk dəfə tətbiq edən şəxs qismində

2018-2020-ci illər üzrə MHBS standartlarına illik təkmilləşdirmələr çərçivəsində BMUSK 1 sayılı MHBS-yə *Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının ilk dəfə tətbiqi* adlı düzəlişi dərc etmişdir. Düzəliş, 1 sayılı MHBS-in D16 (a) bəndini tətbiq etməyi seçən törəmə müəssisəyə, ana şirkətin MHBS-yə keçid tarixinə əsasən, ana şirkətin hesabat verdiyi məbləğlərdən istifadə edərək məcmu çevirmə fərqlərini ölçməyə icazə verir. Bu düzəliş, 1 sayılı MHBS-in D16 (a) bəndini tətbiq etməyi seçən asılı və ya birgə müəssisələrə də tətbiq olunur.

Düzəliş, 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir

Hal-hazırda Bank bu düzəlişlərin Bankın uçot siyasəti ilə bağlı açıqlamalarına təsirini müəyyən etmək üçün onların təsirini qiymətləndirir.

9 sayılı MHBS "Maliyyə Alətləri – Maliyyə öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması üçün "10 faiz" testində haqlar

MHBS-lərin illik təkmilləşdirmələri prosesi çərçivəsində 2018-2020-ci illər üçün MUBSŞ 9 sayılı MHBS-yə düzəliş etmişdir.

Düzəliş, müəssisənin yeni və ya dəyişdirilmiş maliyyə öhdəliyinin şərtlərinin ilkin maliyyə öhdəliyinin şərtlərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olub olmadığını qiymətləndirərkən nəzərə aldığı haqları aydınlaşdırır. Bu haqlara yalnız borcalan və ya borcverən tərəfindən ödənilən və ya alınan haqlar, o cümlədən borcalanın və ya borcverənin digər tərəflərin adından ödədiyi və ya aldığı haqlar daxildir. Müəssisə bu düzəlişi, onu ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövrünün əvvəlində və ya daha sonra dəyişdirilmiş və ya əvəz edilmiş maliyyə öhdəliklərinə tətbiq edir.

Düzəliş, 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir. Erkən tətbiqə yol verilir. Bank, düzəlişləri onu ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövrünün əvvəlində və ya sonra əvəz edilən və ya dəyişdirilən maliyyə öhdəliklərinə tətbiq edəcəkdir və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsirin göstərilməsini gözləmir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərhlər (davamı)

Uçot qiymətləndirmələrinin tərfi – 8 sayılı MUBS-a düzəlişlər

2021-ci ilin fevral ayında BMUSK 8 sayılı MUBS-a düzəlişlər etmişdir. Həmin düzəlişlərdə "uçot qiymətləndirmələrinin" tərfi təqdim edilir. Düzelisələrdə uçot qiymətləndirmələrində dəyişikliklər, mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər və səhvlərin düzəldilməsi arasında fərqlər təqdim edilir. Bundan əlavə, müəssisələrin uçot qiymətləndirmələri etmək üçün ölçmə üsulları və giriş məlumatlarından necə istifadə etdikləri izah edilir.

Düzəliş 1 yanvar 2023-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və həmi dövrdə və ya həmin dövrün başlamasından sonra uçot prinsipləri və fərziyyələrində yaranan dəyişikliklərə tətbiq edilir. Bu faktı açıqlamaqla, erkən tətbiq icazə verilir.

Düzəlişlərin Banka əhəmiyyətli təsir göstərməsi gözlənilmir.

Mühasibat uçotu prinsiplərinin açıqlanması – 1 sayılı MUBS və MHBS üzrə Praktiki tövsiyələr 2-yə düzəlişlər

2021-ci ilin fevral ayında BMUSK 1 sayılı MUBS və MHBS üzrə Praktiki tövsiyələr 2 "Əhəmiyyətliyə dair mülahizələrin formalaşdırılması"na düzəlişlər etmişdir. Həmin tövsiyələrdə əhəmiyyətlik mülahizələrinin mühasibat uçotu prinsiplərinə tətbiq edilməsində müəssisələrə kömək etmək üçün qaydalar və nümunələr təqdim edilir. Düzelisələrin məqsədi müəssisələr qarşısında qoyulmuş "vacib" mühasibat uçotu prinsiplərinin açıqlanmasına dair tələbin "əhəmiyyətli" mühasibat uçotu prinsiplərinin açıqlanması üzrə tələblə əvəz edilməsi və mühasibat uçotu prinsiplərinin açıqlanması ilə bağlı qərarlar verərkən müəssisələrin əhəmiyyətlik anlayışını necə tətbiq etdiklərinə dair təlimatın əlavə edilməsi vasitəsilə daha səmərəli mühasibat uçotu prinsipləri üzrə açıqlamaların edilməsində müəssisələrə kömək etməkdir.

1 sayılı MUBS-a düzəliş 1 yanvar 2023-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir. Erkən tətbiq icazə verilir. Praktiki tövsiyələr 2-yə edilən düzəlişlər əhəmiyyətlik anlayışının tərifinin tətbiqi ilə bağlı məcburi olmayan təlimatları təmin etdiyi üçün, bu düzəlişlər üçün qüvvəyə minmə tarixi tələb olunmur.

Hal-hazırda Bank bu düzəlişlərin Bankın uçot siyasəti ilə bağlı açıqlamalarına təsirini müəyyən etmək üçün onların təsirini qiymətləndirir.

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları

Qiymətləndirmə qeyri-müəyyənliyi

Bankın uçot qaydalarını tətbiq edərkən, rəhbərlik, qiymətləndirmələrdən əlavə, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğlərə daha əhəmiyyətli təsir göstərmiş aşağıdakı mühakimələrdən istifadə etmiş və ehtimallar vermişdir:

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar riyazi modellərin işlədilməsini daxil edən müxtəlif qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modellər üçün ilkin verilənlər mümkün olanda müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmayanda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə edilməsi tələb olunur. Əlavə təfəsilatlar Qeyd 27-də təqdim olunur.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları (davamı)

Qiymətləndirmə qeyri-müəyyənliyi (davamı)

Maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmə zərərləri

Maliyyə aktivlərinin bütün kateqoriyaları üzrə dəyərsizləşmə zərərlərinin ölçülməsi mühakimələrin işlədilməsini tələb edir, xüsusilə dəyərsizləşmə zərərləri müəyyən edilərkən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin məbləği və vaxtı və girov dəyərləri, eləcə də kredit riskində əhəmiyyətli artım qiymətləndirilməlidir. Bu qiymətləndirmələr bir neçə amildən irəli gəlir ki, bunların dəyişməsi müxtəlif səviyyəli ehtiyatlarla nəticələne bilər. Bank tərəfindən GKZ-nin hesablamaları müxtəlif giriş məlumatlarının seçimi və onların qarşılıqlı əlaqəsi ilə bağlı bir sıra müvafiq fərziyyələri əhatə edən kompleks modellərin nəticəsidir. Uçot mühakimələri və qiymətləndirmələri hesab olunan GKZ modellərinin elementləri bunlardır:

- ▶ Bankın hər bir kateqoriya üçün Defolt Ehtimalı ("DE") əmsalını təyin edən daxili kredit təsnifatı modeli;
- ▶ Kredit reytingində əhəmiyyətli artımın olub-olmadığının və müvafiq olaraq maliyyə aktivləri üçün LTECL əsasında ehtiyatların ölçülməsi olub-olmadığının qiymətləndirilməsi, eləcə də keyfiyyətin qiymətləndirilməsi üçün Bankın meyarı;
- ▶ GKZ-ləri ümumi əsasla qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin seqmentlərə bölünməsi;
- ▶ GKZ modellərinin, o cümlədən müxtəlif düsturların və giriş məlumatları seçiminin işlənilib hazırlanması;
- ▶ Makroiqtisadi ssenarilər ilə işsizlik səviyyəsi və girov dəyərləri kimi iqtisadi giriş məlumatları arasındakı əlaqənin və DE (defolt ehtimalı), DHRH (defolt halında risklərin həcmi) və DHZ (defolt halında zərər) əmsallarına təsirin müəyyənləşdirilməsi;
- ▶ GKZ modelləri üçün iqtisadi giriş məlumatlarını əldə etmək üçün perspektiv makroiqtisadi ssenarilərin seçilməsi və onların həyata keçirilə bilməsinin qiymətləndirilməsi.

Daha ətraflı məlumat 8-ci və 26-cı Qeydlərdə təqdim edilir.

İcarələr – əlavə faiz dərəcəsinin qiymətləndirilməsi

Bank icarədə nəzərdə tutulan faiz dərəcəsinə dərhal müəyyən edə bilmir və bu səbəbdən icarə öhdəliklərinin ölçülməsi üçün əlavə faiz dərəcəsi (ƏFD) istifadə edir. ƏFD Bankın oxşar şərt və oxşar girovla oxşar iqtisadi mühitdə istifadə hüququ olan aktivə oxşar dəyərli aktivin əldə edilməsi üçün tələb olunan vəsaitlərin borca alınması üçün ödəməli olduğu faiz dərəcəsidir. Beləliklə, ƏFD Bankın nəyi "ödəməli olduğunu" əks etdirir, bu isə müşahidə edilən dərəcələr olmadıqda (məs. Bank maliyyə əməliyyatları aparmadıqda) və ya icarə şərtlərini əks etdirmək üçün düzəliş edilməli olduqda (məs. icarələr Bankın funksional valyutasında olmadıqda) qiymətləndirilmənin aparılmasını tələb edir.

Bank ƏFD-ni mümkün olduqda müşahidə edilən giriş məlumatlarından (bazardakı faiz dərəcələri kimi) istifadə etməklə qiymətləndirir və müəssisənin xüsusiyyətlərini (məs. Bankın kredit reytingi) nəzərə almaqla müəyyən qiymətləndirmələr aparmalıdır.

Vergilər

Azərbaycanın qanunvericiliyi müxtəlif şərhələrə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruz qalır. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2021-ci və 2020-ci il tarixlərinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhə münasibdir və Bankın vergi mövqeyi qəbul ediləcəkdir.

5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Kassada olan pul vəsaitləri	689,219	620,992
ARMB-də cari hesablar	1,779,540	1,066,319
Digər kredit təşkilatlarında cari hesablar	108,281	119,075
ARMB-də müddəti 90 günədək olan müddətli depozitlər	–	60,402
Müddəti 90 günədək olan əks REPO razılaşmaları	24,145	17,544
Yolda olan pul vəsaitləri	6,700	–
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	<u>2,607,885</u>	<u>1,884,332</u>

31 dekabr 2021-ci il tarixinə digər kredit təşkilatlarında cari hesablara rezident və qeyri-rezident banklarda, müvafiq olaraq, 19,100 AZN (2020-ci il: 82,286 AZN) və 89,181 AZN (2020-ci il: 36,789 AZN) məbləğində faiz hesablanmayan müxtəlif hesablarda qalıqlar daxildir.

Pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinin bütün qalıqları Mərhələ 1-ə bölüşdürülür. Bankın pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə aid olan GKZ sıfırda qalır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2021	2020
Kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	78,244	18,565
Kredit təşkilatlarında müddətli depozitlər	68,315	-
Kredit təşkilatlarında blok edilmiş hesablar	51,262	48,565
ARMB-də məcburi ehtiyat	30,350	29,687
Kredit təşkilatlarından alınmış digər məbləğlər	26,696	14,847
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	254,867	111,664

31 dekabr 2021-ci il tarixinə kredit təşkilatlarında blok edilmiş hesablar əsasən on bir (2020-ci il: səkkiz) müştəriyə verilmiş lisenziyalar üzrə üç (2020-ci il: iki) qeyri-rezident kredit təşkilatı tərəfindən blok edilmiş 43,529 AZN (2020-ci il: 43,124 AZN) məbləğində vəsaitlərdən ibarətdir. Bundan əlavə iki (2020-ci il: iki) qeyri-rezident kredit təşkilatında Master Card Incorporated və Visa incorporated adından 7,733 AZN (2020-ci il: 5,441 AZN) məbləğində vəsait blok edilmişdir.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə kredit təşkilatlarına kreditlərə 78,244 AZN (2020-ci il: 18,565 AZN) məbləğində bir qeyri-rezident və iki rezident banklara və iki rezident bank olmayan kredit təşkilatına (2020-ci il: bir qeyri-rezident bankına və üç rezident bank olmayan kredit təşkilatlarına) verilmiş kreditlər daxildir.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə kredit təşkilatlarındakı müddətli depozitlər 68,315 AZN (2020-ci il: sıfır) məbləğində bir qeyri-rezident bankda yerləşdirilmiş faiz hesablanan qısamüddətli depozitdən ibarətdir.

Kredit təşkilatları ARMB-də müştərilərdən AZN ilə cəlb edilmiş müəyyən öhdəliklərin qalıqlarının əvvəlki ay üzrə orta səviyyəsinin illik 0.5%-i dərəcəsində və xarici valyutada müəyyən öhdəliklərin əvvəlki ay üzrə orta səviyyəsinin illik 1%-i dərəcəsində faiz hesablanmayan pul depozitini (məcburi ehtiyat) saxlamalıdır. Bankın bu depoziti geri almaq imkanı qanunvericiliklə məhdudlaşdırılır.

Kredit təşkilatlarından alınacaq bütün məbləğlərin qalıqları Mərhələ 1-ə aid edilmişdir. Bankın kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərə bağlı GKZ sifra yuvarlaqlaşdırılır.

7. İnvestisiya qiymətli kağızları

İnvestisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	2021	2020
Amortizasiya olunmuş dəyərlə borc qiymətli kağızları		
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış notlar	752,237	495,774
Korporativ istiqrazlar	222,344	135,532
ARMB tərəfindən buraxılmış notlar	16,559	135,743
Müddəti 90 gündən artıq olan əks REPO razılaşmaları	-	171,038
Çıxılsın – dəyərsizləşmə zərəri üzrə ehtiyat	(2,995)	(2,150)
	988,145	935,937
DÜĞƏD ilə borc qiymətli kağızları		
Azərbaycan İpoteka və Kreditlərin zəmanəti fondunun buraxdığı istiqrazlar	134,779	37,663
	134,779	37,663
DÜĞƏD ilə kapital qiymətli kağızları		
Korporativ səhmlər	11,464	9,217
	11,464	9,217
İnvestisiya qiymətli kağızları	1,134,388	982,817

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Investisiya qiymətli kağızları (davamı)

31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il üzrə amortizasiya edilmiş dəyərlə borc qiymətli kağızları ilə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-lərdə dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Amortizasiya edilmiş dəyərlə borc qiymətli kağızları	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2021-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	938,087	-	-	938,087
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	513,974	-	-	513,974
Ödənilmiş aktivlər	(460,921)	-	-	(460,921)
31 dekabr 2021-ci il	991,140	-	-	991,140

Amortizasiya edilmiş dəyərlə borc qiymətli kağızları	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2021-ci il tarixinə GKZ	(2,150)	-	-	(2,150)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(1,178)	-	-	(1,178)
Ödənilmiş aktivlər	333	-	-	333
31 dekabr 2021-ci il	(2,995)	-	-	(2,995)

31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il ərzində DÜGƏD ilə qiymətli kağızlarla əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-lərdə dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2021-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	37,663	-	-	37,663
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	134,882	-	-	134,882
Satılmış aktivlər	(37,766)	-	-	(37,766)
31 dekabr 2021-ci il	134,779	-	-	134,779

DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2021-ci il tarixinə GKZ	(105)	-	-	(105)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(312)	-	-	(312)
Satılmış aktivlər	105	-	-	105
31 dekabr 2021-ci il	(312)	-	-	(312)

31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il üzrə amortizasiya edilmiş dəyərlə borc qiymətli kağızları ilə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-lərdə dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Amortizasiya edilmiş dəyərlə borc qiymətli kağızları	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2020-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	395,088	-	-	395,088
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	892,064	-	-	892,064
Ödənilmiş aktivlər	(349,065)	-	-	(349,065)
31 dekabr 2020-ci il	938,087	-	-	938,087

Amortizasiya edilmiş dəyərlə borc qiymətli kağızları	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2020-ci il tarixinə GKZ	-	-	-	-
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(2,150)	-	-	(2,150)
31 dekabr 2020-ci il	(2,150)	-	-	(2,150)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Investisiya qiymətli kağızları (davamı)

31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il ərzində DÜGƏD ilə qiymətli kağızlarla əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-lərdə dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2020-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	70,048	-	-	70,048
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	37,718	-	-	37,718
Satılmış aktivlər	(60,886)	-	-	(60,886)
31 dekabr 2020-ci il	46,880	-	-	46,880

DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2020-ci il tarixinə GKZ	-	-	-	-
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(105)	-	-	(105)
31 dekabr 2020-ci il	(105)	-	-	(105)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2021	2020
Dövlətlə bağlı müəssisələr	366,613	363,655
Korporativ kreditlər	343,562	213,786
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	1,583,502	1,339,324
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	292,540	229,296
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	60,233	15,985
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	2,646,450	2,162,046
Çıxılsın – kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat	(127,021)	(100,530)
Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilmiş dəyərle kreditlər	2,519,429	2,061,516

Kreditlər aşağıdakı növ müştərilərə verilmişdir:

	2021	2020
Dövlətlə bağlı müəssisələr	366,613	363,655
Özəl müəssisələr	343,562	213,786
Fiziki şəxslər	1,876,042	1,568,620
Fərdi sahibkarlar	60,233	15,985
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	2,646,450	2,162,046

Kreditlər əsasən aşağıdakı sahələrə verilmişdir:

	2021	2020
Fiziki şəxslər	1,876,042	1,568,620
İstehsal	332,750	324,467
Ticarət və xidmətlər	245,092	98,399
Tikinti	112,532	63,239
Telekommunikasiya	34,522	43,942
Kənd təsərrüfatı və qida emalı	22,619	29,708
Nəqliyyat	9,089	15,573
Sair	13,804	18,098
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	2,646,450	2,162,046

31 dekabr 2021-ci ildə Bankda on iki (2020-ci il: on iki) ən iri borcalandan alınacaq 490,402 AZN və ya ümumi kredit portfelinin 19%-i ilə (2020-ci il: 464,335 AZN və ya ümumi kredit portfelinin 21%-i) təmsil olunan kreditlərin cəmləşməsi olmuşdur. Bu kreditlər üzrə 5,082 AZN (2020-ci il: 7,923 AZN) məbləğində ehtiyat yaradılmışdır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il ərzində Dövlətə aid kreditlərlə əlaqədar ümumi balans dəyərində və ehtiyat dəyərində dəyişikliklər göstərilmişdir.

<i>Dövlətlə bağlı müəssisələr</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2021-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	360,011	360,011
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	55,392	55,392
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(48,965)	(3,410)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(41,563)	41,563
Mərhələ 3-ə köçürmələr	-	-
31 dekabr 2021-ci il	324,875	41,563
<i>Dövlətlə bağlı müəssisələr</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2021-ci il tarixinə GKZ	(3,410)	(3,410)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərci)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>		
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(389)	(389)
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	1,176	1,176
Mərhələ 1-ə köçürmələr	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmələr	850	850
Mərhələ 3-ə köçürmələr	-	-
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	-	-
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(218)	(218)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərci)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>		
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	-
31 dekabr 2021-ci il	(1,991)	(1,991)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il ərzində Korporativ kreditlərlə əlaqədar ümumi balans dəyərində və ehtiyat dəyərində dəyişikliklər təqdim olunur.

<i>Korporativ kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2021-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	114,515	76,000
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	249,073	
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(89,363)	(19,000)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	6,241	(6,000)
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(25,016)	25,000
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(2,689)	(2,000)
Bərpalar	-	
Silinmiş məbləğlər	-	
31 dekabr 2021-ci il	252,761	72,000
<i>Korporativ kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2021-ci il tarixinə GKZ	(2,442)	(5,000)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>		
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(9,507)	
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	1,635	2,000
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(891)	
Mərhələ 2-yə köçürmələr	2,833	(2,000)
Mərhələ 3-ə köçürmələr	687	1,000
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	708	
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	120	1,000
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>		
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	
Bərpalar	-	
Silinmiş məbləğlər	-	
31 dekabr 2021-ci il	(6,857)	(3,000)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il ərzində Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri ilə əlaqəli dəyişikliklər təhlil edilir:

<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2021-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	913,848	383,110
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	1,082,784	
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(585,378)	(224,110)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	53,413	(51,110)
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(325,440)	330,110
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(52,573)	(10,110)
Diskontun qaytarılması	9	1,110
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlərin dəyişiklikləri ilə nəticələnənməyən dəyişikliyə görə müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətində	40	
Bərpalar	-	
Silinmiş məbləğlər	-	
31 dekabr 2021-ci il	1,086,703	427,110
<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2021-ci il tarixinə GKZ	(11,362)	(26,110)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>		
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(31,164)	
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	6,801	13,110
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(3,719)	2,110
Mərhələ 2-yə köçürmələr	23,185	(26,110)
Mərhələ 3-ə köçürmələr	979	2,110
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	2,822	(1,110)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	977	1,110
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>		
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	
Bərpalar	-	
Silinmiş məbləğlər	-	
31 dekabr 2021-ci il	(11,481)	(33,110)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il ərzində Fiziki şəxslərə kreditlər – ipoteka kreditləri ilə əlaqədar ümumi ehtiyatın təhlil edilir:

<i>Fiziki şəxslərə kreditlər – ipoteka kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2021-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	226,299	1,045
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	83,486	0
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(19,663)	(1,045)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	1,695	1,045
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(1,045)	0
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(119)	0
Silinmiş məbləğlər	-	-
31 dekabr 2021-ci il	290,653	1,045
<i>Fiziki şəxslərə kreditlər – ipoteka kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2021-ci il tarixinə GKZ	(1,318)	0
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>		
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(645)	0
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	134	0
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(996)	0
Mərhələ 2-yə köçürmələr	21	0
Mərhələ 3-ə köçürmələr	8	0
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	875	0
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	886	0
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>		
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	0
Silinmiş məbləğlər	-	0
31 dekabr 2021-ci il	(1,035)	0

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il ərzində Fiziki şəxslərə kreditlər – sahibkarlarla əlaqədar ümumi balansda əks etdirilən ehtiyatların tərkibi göstərilir:

<i>Fiziki şəxslərə kreditlər – sahibkarlar</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2021-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	5,785	5,785
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	52,702	
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(3,677)	(4,186)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	16	
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(4,186)	4,186
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(454)	
Bərpalar	-	
Silinmiş məbləğlər	-	
31 dekabr 2021-ci il	50,186	4,186
<i>Fiziki şəxslərə kreditlər – sahibkarlar</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2021-ci il tarixinə GKZ	(341)	(341)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>		
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(3,474)	
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	217	
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(3)	
Mərhələ 2-yə köçürmələr	810	
Mərhələ 3-ə köçürmələr	130	
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	3	
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(69)	
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>		
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	
Bərpalar	-	
Silinmiş məbləğlər	-	
31 dekabr 2021-ci il	(2,727)	(2,727)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il ərzində Dövlətlə bağlı kreditlərlə əlaqədar ümumi balans dəyərinin dəyişiklikləri təqdim olunur.

<i>Dövlətlə bağlı müəssisələr</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2020-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	133,095	
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	286,143	
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(55,882)	
Mərhələ 1-ə köçürmələr	-	
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(3,345)	3
Mərhələ 3-ə köçürmələr	-	
31 dekabr 2020-ci il	360,011	3
<i>Dövlətlə bağlı müəssisələr</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2020-ci il tarixinə GKZ	(7,048)	
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>		
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(506)	
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	4,324	
Mərhələ 1-ə köçürmələr	-	
Mərhələ 2-yə köçürmələr	43	
Mərhələ 3-ə köçürmələr	-	
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	-	
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(223)	
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>		
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	
31 dekabr 2020-ci il	(3,410)	0

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il ərzində Korporativ kreditlərlə əlaqədar ümumi balans dəyərində və ehtiyat dəyərində dəyişikliklər təqdim olunur.

<i>Korporativ kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2020-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	145,801	109,000
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	118,508	
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(108,029)	(65,000)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	2,130	(2,000)
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(34,136)	34,000
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(9,759)	
Bərpalar	-	
Silinmiş məbləğlər	-	
31 dekabr 2020-ci il	114,515	76,000
<i>Korporativ kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2020-ci il tarixinə GKZ	(2,989)	(5,000)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>		
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(5,178)	
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	2,045	4,000
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(497)	
Mərhələ 2-yə köçürmələr	2,517	(2,000)
Mərhələ 3-ə köçürmələr	2,218	
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	452	(1,000)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(1,010)	
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>		
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	
Bərpalar	-	
Silinmiş məbləğlər	-	
31 dekabr 2020-ci il	(2,442)	(5,000)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il ərzində Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri ilə əlaqəli dəyişikliklər təhlil edilir:

<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2020-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	537,456	742,000
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	709,508	
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(323,277)	(341,000)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	251,215	(249,000)
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(240,433)	244,000
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(20,603)	(12,000)
Diskontun qaytarılması	-	1,000
Uçotdan çıxarıla və ya ödənilməyən dəyişikliyə görə müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişikliklər	(18)	
Bərpalar	-	
Silinmiş məbləğlər	-	
31 dekabr 2020-ci il	913,848	383,000
<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2020-ci il tarixinə GKZ	(5,767)	(35,000)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>		
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(22,987)	
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	3,702	18,000
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(12,346)	11,000
Mərhələ 2-yə köçürmələr	17,839	(20,000)
Mərhələ 3-ə köçürmələr	633	1,000
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	8,636	
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(1,072)	(1,000)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>		
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	
Bərpalar	-	
Silinmiş məbləğlər	-	
31 dekabr 2020-ci il	(11,362)	(26,000)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il ərzində Fiziki şəxslərə kreditlər – ipoteka kreditləri ilə əlaqədar ümumi ehtiyatın təhlil edilir:

<i>Fiziki şəxslərə kreditlər – ipoteka kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2020-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	51,241	1,000
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	180,470	0
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(3,810)	0
Mərhələ 1-ə köçürmələr	867	0
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(1,609)	1,000
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(860)	0
Bərpalar	-	0
31 dekabr 2020-ci il	226,299	1,000
<i>Fiziki şəxslərə kreditlər – ipoteka kreditləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2020-ci il tarixinə GKZ	(225)	0
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>		
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(1,991)	0
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	210	0
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(503)	0
Mərhələ 2-yə köçürmələr	625	0
Mərhələ 3-ə köçürmələr	249	0
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	492	0
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(175)	0
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>		
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	0
Bərpalar	-	0
31 dekabr 2020-ci il	(1,318)	0

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il ərzində Fiziki şəxslərə kreditlər – sahibkarlarla əlaqədar ümumi balansda əks etdirilən ehtiyatların tərkibi göstərilir:

<i>Fiziki şəxslərə kreditlər – sahibkarlar</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2020-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	3,574	4,000
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	9,427	(2,000)
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	(2,106)	(2,000)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	331	(1,000)
Mərhələ 2-yə köçürmələr	(4,952)	4,000
Mərhələ 3-ə köçürmələr	(489)	(1,000)
Bərpalar	-	-
Silinmiş məbləğlər	-	-
31 dekabr 2020-ci il	5,785	5,000
<i>Fiziki şəxslərə kreditlər – sahibkarlar</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>
1 yanvar 2020-ci il tarixinə GKZ	(130)	(1,000)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>		
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(1,325)	(1,000)
Uçotdan çıxarılmış və ya ödənilmiş aktivlər (silinmələr çıxılmaqla)	70	(1,000)
Mərhələ 1-ə köçürmələr	(63)	(1,000)
Mərhələ 2-yə köçürmələr	884	(1,000)
Mərhələ 3-ə köçürmələr	217	(1,000)
Dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən balans dəyərinin dövrün sonuna GKZ-ə təsiri	40	(1,000)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(34)	(1,000)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>		
Diskontun qaytarılması (faiz gəlirində tanıma)	-	-
Bərpalar	-	-
Silinmiş məbləğlər	-	-
31 dekabr 2020-ci il	(341)	(1,000)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Müştərilərə verilmiş amortizasiya edilən dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)

31 dekabr 2021-ci il tarixinə Bank, davam edən COVID-19 pandemiyası fonunda gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi prosesinə müəyyən dəyişiklikləri tətbiq etməyə davam etmişdir. Xüsusilə, Bank kredit riskində əhəmiyyətli artım göstəricilərini yenidən nəzərdən keçirmişdir, yerli və beynəlxalq iqtisadi mühitdə bütün yenilənmiş müvafiq məlumatları nəzərə almaqla makroiqtisadi göstəricilərin proqnozları və ssenari ehtimalları da daxil olmaqla, proqnoz məlumatlarını yenilənmişdir.

Şərtləri dəyişdirilmiş və restrukturizasiya edilmiş kreditlər

Bank maliyyə aktivinin, məsələn müştəriyə verilən kreditin, müddəti və şərtləri onun yeni bir kreditə çevriləcəyi şəkildə dəyişdirildiyi halda maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır, fərq isə dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda tanınmanın dayandırılması ilə bağlı gəlir və ya zərər kimi tanınır. Yeni tanınmış kreditlər GKZ-nin ölçülməsi məqsədləri üçün Mərhələ 1 kimi təsnif edilir.

Dəyişiklik əhəmiyyətli şəkildə fərqli olan pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə nəticələnmirsə, dəyişiklik tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxarmır. İlk EFD ilə diskontlaşdırılan pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklik əsasında Bank, dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda dəyişikliklə bağlı gəlir və ya zərəri qeydə alır.

Aşağıdakı cədvələ dövr ərzində dəyişiklik edilmiş Mərhələ 2 və 3 üzrə aktivlər və dəyişikliklə bağlı Bankın məruz qaldığı zərər daxildir.

	2021	2020
Dövr üzrə şərtlərinə dəyişiklik edilmiş kreditlər		
Dəyişiklikdən əvvəl amortizasiya edilən dəyər	50,442	22,680
Dəyişiklik üzrə xalis zərər	(1,243)	(1,430)

Girov və kreditin keyfiyyətini artıran digər amillər

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərəfdaşının kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və qiymətləndirmə parametrlərinə dair qaydalar tətbiq edilir.

Alınmış girovların əsas növləri aşağıdakılardır:

- ▶ Korporativ kreditlər üçün daşınmaz əmlak və nəqliyyat vasitələri üzrə girovlar, üçüncü tərəflərin zəmanətləri;
- ▶ Fərdi kreditlərin verilməsi üçün yaşayış mülkləri üzrə girovlar.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərinə nəzarət edir, müvafiq razılışmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın münasibliyini nəzərdən keçirdiyi zaman əldə etdiyi girovun bazar dəyərinə nəzarət edir.

Bank 3-cü Mərhələdə bir neçə korporativ və sahibkarlara verilən kreditlər üzrə DHZ əmsalını girovların diskontlaşdırılmış dəyərini istifadə etməklə hesablayır. 31 dekabr 2021-ci il tarixinə həmin kreditlər üzrə maksimal risk həcmi 17,158 AZN (2020-ci il: 15,536 AZN) olmuş, bunun üçün 5,448 AZN (2020-ci il: 7,199 AZN) məbləğində GKZ tanınmışdır. Bu kreditlər üzrə girov olmasaydı GKZ məbləği ümumi qiymətləndirmə əsasında 14,314 AZN (2020-ci: 13,702 AZN) olardı.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Binalar</i>	<i>İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri</i>	<i>Kompüterlər və digər ofis avadanlıqları</i>	<i>Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyər və ya yenidən qiymətləndirmə					
1 yanvar 2020-ci il	5,689	10,853	19,243	82,070	117,855
Əlavələr	435	1,697	4,112	16,136	22,380
Silinmələr	-	-	-	(6)	(6)
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	(644)	-	-	-	(644)
31 dekabr 2020-ci il	5,480	12,550	23,355	98,200	139,585
Əlavələr	808	4,486	5,004	11,805	22,103
Silinmələr	(163)	(59)	(7,435)	(9,080)	(16,737)
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	(86)	-	-	-	(86)
31 dekabr 2021-ci il	6,039	16,977	20,924	100,925	144,865
Yığılmış köhnəlmə və dəyərsizləşmə					
1 yanvar 2020-ci il	-	(2,397)	(11,768)	(49,995)	(64,160)
Köhnəlmə xərci	(305)	(1,196)	(3,033)	(9,524)	(14,058)
Silinmələr	-	-	-	6	6
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	300	-	-	-	300
31 dekabr 2020-ci il	(5)	(3,593)	(14,801)	(59,513)	(77,912)
Köhnəlmə xərci	(336)	(1,414)	(2,816)	(11,796)	(16,362)
Silinmələr	15	33	5,291	7,190	12,529
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	307	-	-	-	307
31 dekabr 2021-ci il	(19)	(4,974)	(12,326)	(64,119)	(81,438)
Xalis balans dəyəri					
31 dekabr 2019-cu il	5,689	8,456	7,475	32,075	53,695
31 dekabr 2020-ci il	5,475	8,957	8,554	38,687	61,673
31 dekabr 2021-ci il	6,020	12,003	8,598	36,806	63,427

31 dekabr 2021-ci il tarixinə 62,152 AZN (2020-ci il: 45,595 AZN) məbləğində əmlak və avadanlıqlar tamamilə köhnəlmişdir, lakin istifadədə olmuşdur.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə əmlak və avadanlıqlara 2,714 AZN (2020-ci il: 6,391 AZN) məbləğində anbardakı maddələr daxil olmuşdur.

31 dekabr 2021-ci və 2020-ci il tarixlərinə binalarının yenidən qiymətləndirilmiş məbləğini müəyyən etmək məqsədilə Bank müstəqil qiymətləndirici olan KONEKO MMC-ni cəlb etmişdir. Yenidən qiymətləndirilmiş məbləğ bazar əsaslı sübutlara istinadən müəyyən edilir. Qiymətləndirmə metodu olaraq müqayisəli təhlil istifadə edilmişdir. Yenidən qiymətləndirmə nəticəsində 221 AZN məbləğində gəlir (2020-ci il: 344 AZN məbləğində zərər) digər ümumi gəlir tərkibində tanınmışdır.

Binalar dəyər modelindən istifadə etməklə qiymətləndirilsəydi, balans dəyərləri aşağıdakı kimi olardı:

	2021	2020
İlkin dəyər	8,031	7,658
Yığılmış köhnəlmə	(4,986)	(4,578)
Xalis balans dəyəri	3,045	3,080

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərdə hərəkət aşağıda təqdim edilir:

	<i>Lisenzia</i>	<i>Kompüter proqramı</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyər			
1 yanvar 2020-ci il	14,839	17,702	32,541
Əlavələr	2,883	3,071	5,954
Silinmələr	(1,192)	(1,839)	(3,031)
31 dekabr 2020-ci il	16,530	18,934	35,464
Əlavələr	7,533	1,541	9,074
Silinmələr	(2,493)	(138)	(2,631)
31 dekabr 2021-ci il	21,570	20,337	41,907
Yığılmış amortizasiya			
1 yanvar 2020-ci il	(4,437)	(5,899)	(10,336)
Amortizasiya xərci	(2,601)	(1,891)	(4,492)
Silinmələr	1,192	1,839	3,031
31 dekabr 2020-ci il	(5,846)	(5,951)	(11,797)
Amortizasiya xərci	(5,034)	(2,052)	(7,086)
Silinmələr	2,493	138	2,631
31 dekabr 2021-ci il	(8,387)	(7,865)	(16,252)
Xalis balans dəyəri			
31 dekabr 2019-cu il	10,402	11,803	22,205
31 dekabr 2020-ci il	10,684	12,983	23,667
31 dekabr 2021-ci il	13,183	12,472	25,655

11. İstifadə hüququ olan aktivlər və icarə öhdəliyi

İstifadə hüququ olan aktivlərdə hərəkət:

	<i>2021</i>	<i>2020</i>
1 yanvarda	36,819	41,132
Əlavələr	5,002	2,221
İcarəyə modifikasiya	(299)	451
Köhnəlmə xərci	(7,488)	(6,985)
31 dekabrda	34,034	36,819

İcarə öhdəliyində hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>2021</i>	<i>2020</i>
1 yanvarda	40,749	43,215
Əlavələr	5,002	2,221
İcarəyə modifikasiya	(677)	439
Faiz xərci	4,441	4,663
Ödənişlər	(10,561)	(9,789)
31 dekabrda	38,954	40,749

12. Vergilər

Korporativ mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2021</i>	<i>2020</i>
Cari vergi xərci	(49,155)	(62,422)
Təxirə salınmış xərc – müvəqqəti fərqlərin yaranması	(17,132)	(8,040)
Çıxılşın: digər ümumi gəlirdə tanınmış təxirə salınmış mənfəət vergisi	91	209
Mənfəət vergisi xərci	(66,196)	(70,253)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

12. Vergilər (davamı)

İl ərzində digər ümumi gəlirə aid edilmiş maddələrlə bağlı olan təxirə salınmış vergi aşağıda təqdim olunur:

	2021	2020
DÜG vasitəsilə ədalətli dəyərlə təyin edilmiş kapital investisiyaları üzrə xalis gəlirlər	(47)	(278)
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi	(44)	69
Digər ümumi gəlirə aid edilmiş mənfəət vergisi	(91)	(209)

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi yerli qanunvericiliyə uyğun mənfəət vergisi dərəcəsiindən fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə yerli qanunvericilik əsasında mənfəət vergisi xərci faktiki xərclərlə tutuşdurulur:

	2021	2020
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət	306,655	324,089
Yerli qanunvericiliyə uyğun olan mənfəət vergisinin dərəcəsi	20%	20%
Yerli qanunvericiliyə uyğun dərəcə ilə nəzəri mənfəət vergisi xərci	(61,331)	(64,818)
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan və ya qiymətləndirilməyən maddələrin vergiyə təsiri		
Çıxılmayan xərclər	(4,850)	(5,410)
Digər	(15)	(25)
Mənfəət vergisi xərci	(66,196)	(70,253)

31 dekabr tarixinə təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri və onların müvafiq illərdə hərəkətləri aşağıda təqdim olunur:

	<i>Müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi</i>			<i>Müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi</i>			
	<i>2019</i>	<i>Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda</i>	<i>Digər ümumi gəlirdə</i>	<i>2020</i>	<i>Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda</i>	<i>Digər ümumi gəlirdə</i>	<i>2021</i>
Çıxılan müvəqqəti fərqlərin vergiyə təsiri							
Asılı müəssisəyə investisiya	-	387	-	387	86	-	473
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	122	22	-	144	(144)	-	-
Qeyri-maddi aktivlər	97	(69)	-	28	(28)	-	-
Kreditlə bağlı öhdəliklər və digər dəyərsizləşmə üçün ehtiyat	2,380	(1,151)	-	1,229	(914)	-	315
Müştərilərə ödənilməli məbləğlər	-	-	-	-	812	-	812
İstifadə hüququ olan aktivlər	623	342	-	965	124	-	1,089
Digər öhdəliklər	6,258	2,326	-	8,584	(649)	-	7,935
Təxirə salınmış vergi aktivləri	9,480	1,857	-	11,337	(713)	-	10,624
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	(1,002)	812	-	(190)	190	-	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	-	-	-	-	(221)	-	(221)
İnvestisiya qiymətli kağızları	(1,475)	1,200	(278)	(553)	574	(47)	(26)
Qeyri-maddi aktivlər	-	-	-	-	(90)	-	(90)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	(19,679)	(12,548)	-	(32,227)	(13,645)	-	(45,872)
Əmlak və avadanlıqlar	(2,528)	96	69	(2,363)	(1,312)	(44)	(3,719)
İcarə öhdəliyi	(207)	28	-	(179)	74	-	(105)
Digər aktivlər	(1,660)	724	-	(936)	(1,898)	-	(2,834)
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(26,551)	(9,688)	(209)	(36,448)	(16,328)	(91)	(52,867)
Xalis təxirə salınmış mənfəət vergisi (öhdəlikləri)aktivləri	(17,071)	(7,831)	(209)	(25,111)	(17,041)	(91)	(42,243)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

13. Kredit zərəri xərci və digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlar

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda qeyd alınmış maliyyə alətləri üzrə GKZ xərcləri göstərilir:

	Qeyd	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
İnvestisiya qiymətli kağızları	7	(1,052)	-	-	(1,052)
Amortizasiya edilmiş dəyərle müştərilərə verilmiş kreditlər	8	(5,218)	(4,706)	(25,169)	(35,093)
Digər maliyyə aktivləri	14	447	186	(832)	(199)
Maliyyə aktivləri üzrə kredit zərəri		(5,823)	(4,520)	(26,001)	(36,344)
Maliyyə zəmanətləri	21	(406)	592	(13,562)	(13,376)
Akkreditivlər	21	-	93	-	93
İstifadə edilməmiş kredit üzrə öhdəliklər	21	1,592	2,043	1,328	4,963
Kreditlə bağlı öhdəliklər		1,186	2,728	(12,234)	(8,320)
Cəmi kredit zərəri üzrə xərc		(4,637)	(1,792)	(38,235)	(44,664)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda qeyd alınmış maliyyə alətləri üzrə GKZ xərcləri göstərilir:

	Qeyd	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	(2,255)	-	-	(2,255)
Amortizasiya edilmiş dəyərle müştərilərə verilmiş kreditlər	8	(2,714)	7,914	(17,506)	(12,306)
Digər maliyyə aktivləri	14	(119)	128	371	380
Maliyyə aktivləri üzrə kredit zərəri		(5,088)	8,042	(17,135)	(14,181)
Maliyyə zəmanətləri	21	322	1,245	54	1,621
Akkreditivlər	21	3	(137)	3,062	2,928
İstifadə edilməmiş kredit üzrə öhdəliklər	21	(1,360)	4,301	(1,301)	1,640
Kreditlə bağlı öhdəliklər		(1,035)	5,409	1,815	6,189
Cəmi kredit zərəri üzrə xərc		(6,123)	13,451	(15,320)	(7,992)

Digər dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlarda hərəkətlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	İcra zəmanətləri	Cəmi
1 yanvar 2020-ci il	(3,658)	(3,658)
Qaytarılma	630	630
31 dekabr 2020-ci il	(3,028)	(3,028)
Xərc	(8,965)	(8,965)
31 dekabr 2021-ci il	(11,993)	(11,993)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

14. Digər aktivlər və öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2021	2020
Digər maliyyə aktivləri		
Ödənilməkdə olan vəsaitlər	61,273	36,499
Yerli büdcədən alınacaq məbləğ	21,962	7,308
Törəmə maliyyə aktivləri	7,160	1,740
Hesablanmış komissiya	4,856	8,937
Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondundan alınacaq məbləğlər	40	34,266
Çıxılsın – Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat	(4,414)	(6,720)
Cəmi digər maliyyə aktivləri	90,877	82,030
Digər qeyri-maliyyə aktivləri		
Yenidən mülkiyyətə alınmış girov	8,723	8,453
Avans ödənişləri	6,465	5,846
Təxirə salınmış xərclər	6,615	3,318
Ehtiyat hissələri	285	775
Cəmi digər qeyri-maliyyə aktivləri	22,088	18,392
Digər aktivlər	112,965	100,422

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2021-ci il tarixinə digər maliyyə aktivləri üzrə GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2021-ci il tarixində GKZ	(462)	(223)	(6,035)	(6,720)
Dövr üzrə qaytarılma/(xərc)	447	186	(832)	(199)
Silinmiş məbləğlər	-	-	2,505	2,505
31 dekabr 2021-ci il	(15)	(37)	(4,362)	(4,414)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2020-ci il tarixinə digər maliyyə aktivləri üzrə GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2020-ci il tarixində GKZ	(343)	(351)	(6,406)	(7,100)
Dövr üzrə qaytarılma/(xərc)	(119)	128	371	380
31 dekabr 2020-ci il	(462)	(223)	(6,035)	(6,720)

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2021	2020
Digər maliyyə öhdəlikləri		
Kreditlə bağlı öhdəliklər və maliyyə zəmanətləri üzrə ehtiyatlar	24,676	16,356
Ödənilməkdə olan vəsaitlər	23,685	16,952
Hesablanmış xərclər	8,005	6,345
Səhmdarlara ödəniləcək dividendlər	-	11,600
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	56,366	51,253
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri		
İşçilərə ödəniləcək vəsaitlər	36,152	47,040
Müqavilə öhdəliyi	12,455	7,485
İcra zəmanətləri üçün ehtiyatlar	11,993	3,028
Yerli büdcəyə ödəniləcək məbləğlər	10,498	8,875
Təxirə salınmış gəlirlər	7,827	6,321
Mənfəət vergisi olmayan vergilər	3,334	2,095
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	82,259	74,844
Digər öhdəliklər	138,625	126,097

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

14. Digər aktivlər və öhdəliklər (davamı)

Aşağıdakı cədvəl aktivlər və ya öhdəliklər kimi qeydə alınmış törəmə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərlərini şərti məbləğləri ilə birlikdə göstərir. Şərti məbləğ, ümumi göstərilməklə, törəmə alətin aid olduğu müvafiq aktivin məbləği, soraq dərəcəsi və ya göstəricisidir və törəmələrin dəyərində dəyişiklikləri ölçmək üçün baza kimi çıxış edir. Şərti məbləğlər ilin sonuna başa çatmamış əməliyyatların həcmi göstərir və kredit riskini əks etdirmir.

	31 dekabr 2021-ci il			31 dekabr 2020-ci il		
	Şərti dəyər	Ədalətli dəyərlər		Şərti dəyər	Ədalətli dəyərlər	
		Aktiv	Öhdəlik		Asset	Aktiv
Xarici valyuta müqavilələri						
Svoplar – yerli	253,498	7,160	–	104,200	1,740	–
Cəmi törəmə aktivlər		7,160	–		1,740	–

15. Müştərilər qarşısında öhdəliklər

Müştərilər qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2021	2020
Hüquqi şəxslər		
Cari hesablar	3,780,153	2,560,332
Müddətli depozitlər	270,709	218,503
Fiziki şəxslər		
Cari hesablar	729,963	761,286
Müddətli depozitlər	547,705	475,177
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	5,328,530	4,015,298
Zəmanətlər və akkreditivlər üzrə girov kimi saxlanılanlar (Qeyd 21)	(67,414)	(24,032)

31 dekabr 2021-ci ildə Bankın 10 (2020-ci il: 10) ən iri müştərisi üzrə məbləğlərin məcmu qalığı 2,386,241 AZN olmuş və ya cəmi müştəri hesablarının 45%-ni (2020-ci il: 1,825,023 AZN və ya 45%-ni) təşkil etmişdir.

Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə təhlili aşağıda təqdim olunur:

	2021		2020	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
Fiziki şəxslər	1,277,668	24%	1,236,463	31%
Tikinti	923,250	18%	659,651	16%
Sığorta	903,615	17%	938,660	23%
Enerji	800,618	15%	305,689	8%
Ticarət və xidmətlər	653,760	12%	559,571	14%
Təhsil	206,998	4%	113,574	3%
İstehsal	172,998	3%	29,465	1%
Nəqliyyat və rabitə	170,431	3%	47,011	1%
Kənd təsərrüfatı	163,476	3%	105,704	3%
Digər	55,716	1%	19,510	0%
Müştərilərə ödəniləcək məbləğlər	5,328,530	100%	4,015,298	100%

16. Buraxılmış borc qiymətli kağızları

31 dekabr 2021-ci ildə Bankın 2020-ci ilin dekabr ayında buraxılmış və 24 dekabr 2027-ci ildə (2020-ci il: 24 dekabr 2027-ci il) müddəti başa çatan 59,578 AZN məbləğində ABŞ dolları ilə bir sinif bondları olmuşdur. Bu emissiya Bakı Fond Birjasında xüsusi yerləşdirmə yolu ilə həyata keçirilmiş və bondlar qarşı-tərəflərlə satılınıqdan sonra birja siyahısından çıxarılmışdır. Bankın, bu borc qiymətli kağızları ilə əlaqəli hər hansı maliyyə və ya qeyri-maliyyə öhdəlikləri yoxdur.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

17. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər

ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər:

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu	234,260	199,560
Təhsil Tələbə Krediti Fondu	79,865	-
Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığın İnkişafı Fondu	21,887	29,230
Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi	2,171	3,165
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı	1,620	2,160
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi	-	94
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	<u>339,803</u>	<u>234,209</u>

2005-ci ildə Bank Azərbaycan Respublikası İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin proqramı olan Milli Sahibkarlığa Kömək Fondu ilə kiçik və orta müəssisələrin maliyyələşdirilməsi üçün kredit razılaşması imzalamışdır. 2018-ci ildə Fondun adı Azərbaycan Respublikası Sahibkarlığa Kömək Fonduna dəyişdirilmişdir. Bu proqram əsasında vəsaitlər Banka illik 1% (2020-ci il: illik 1%) dərəcəsi ilə verilir və müddəti 2022-2026-cı (2020-ci il: 2021-2026) illərdə başa çatır. Bank bu vəsaitləri 7.0%-dək illik faiz dərəcəsi ilə müvafiq borcalanlara kreditlər vermək üçün istifadə edə bilər.

2016-cı ildə Bank Azərbaycan İpoteka Fondu ASC ilə fiziki şəxslərə uzunmüddətli ipoteka kreditlərinin verilməsi üçün kredit razılaşmasını imzalamışdır. 2018-ci ildə Fondun adı Azərbaycan Respublikası İpoteka və Kredit Zəmanət Fonduna dəyişdirilmişdir. Bu proqram əsasında vəsaitlər Banka illik 1%-4% dərəcəsi ilə verilir (2020-ci il: illik 1% və 4%) və müddəti 2022-2051 (2020-ci il: 2021-2050) ildə başa çatır. Bank bu vəsaitləri 8%-dək illik faiz dərəcəsi ilə müvafiq borcalanlara kreditlər vermək üçün istifadə edir.

2018-ci ildə Bank, Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi ilə Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin kənd təsərrüfatı sektorundakı müəssisələrin maliyyələşdirilməsini nəzərdə tutan proqramına dair kredit müqaviləsi imzalamışdır. Bu proqram əsasında, vəsaitlər Banka illik 2% dərəcəsi ilə verilir (2020-ci il: illik 2%) və müddəti 2022-2026 (2020-ci il: 2021-2024) ildə başa çatır. Bank bu vəsaitləri illik 7%-dək (2020-ci il: illik 7%-dək) illik faiz dərəcəsi ilə müvafiq borcalanlara kreditlər vermək üçün istifadə edir.

2021-ci ildə Bank Təhsil Tələbə Krediti Fondu ilə kredit müqaviləsi imzalamışdır. Fond Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərir və tələbələrin təhsil haqlarının maliyyələşdirilməsi ilə məşğul olur. Təhsil Tələbə Krediti Fondu 2021-ci ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentin Fərmanı ilə təsis edilmişdir. Fondun nizamnamə kapitalı 79,865 AZN təşkil edir. 31 dekabr 2021-ci il tarixində həmin vəsaitlər Fondun Bankdakı cari hesabına köçürülmüşdür. Proqram çərçivəsində kreditlərin şərtləri və faiz dərəcələri Fond tərəfindən müəyyən ediləcək. Bank şərtlərə cavab verən tələbələrin kreditlərini maliyyələşdirəcək Fond isə daha sonra maliyyələşdirilmiş məbləği Banka köçürəcək. Fond bu kreditlərlə əlaqəli bütün riskləri daşıyacaq.

18. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər

Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Cari hesablar	7,199	11,830
Maliyyə təşkilatlarından alınmış müddətli depozitlər	817	640
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	<u>8,016</u>	<u>12,470</u>

19. Subordinasiyalı kredit

31 dekabr 2021-ci il tarixinə Bankın ABŞ dollarında ifadə edilmiş 8,521 AZN (2020-ci il: 8,521 AZN) məbləğində qalıqla bir rezident bankdan alınmış subordinasiyalı krediti olmuşdur.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Kapital

31 dekabr 2021-ci il tarixinə Bankın səhm kapitalı hər birinin nominal dəyəri 12.39 AZN olmaqla 15,000,000 adi və 4,842,615 imtiyazlı səhmlərdən ibarətdir. Adi səhmlər 17 iyul 2014-cü il tarixində Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qiymətli Kağızlar Komitəsində qeydiyyatda alınmışdır. Səhmlərin buraxılmasına icazə verilmiş, onlar buraxılmış və tam ödənilmişdir. Bir adi səhm bir səsvermə hüququnu verir, imtiyazlı səhmlər isə səsvermə hüququ vermir.

1 aprel 2020-ci il tarixində səhmdarların qərarı ilə Bank cəmi 20,000 AZN məbləğində geri alına bilməyən imtiyazlı səhmlərin buraxılmasına icazə verilmişdir. İllik ixtiyari dividend bir imtiyazlı səhm üzrə 15% təşkil edir. 28 avqust 2020-ci ildə Bank imtiyazlı səhmlər buraxmış, bunlar da 2020-ci ilin sonunadək səhmdarlar tərəfindən tam ödənilmişdir.

Bankın nizamnamə kapitalı səhmdarlar tərəfindən Azərbaycan manatı ilə qoyulmuş və onlar dividendləri və hər hansı kapital paylarını Azərbaycan manatı ilə almaq hüququna malikdirlər. 31 dekabr 2021-ci il tarixinə səhm kapitalının qalığı 245,850 AZN (2020-ci il: 245,850 AZN) təşkil edir.

Səhmdarların 1 aprel 2021-ci il tarixində keçirilmiş ümumi yığıncağının qərarı ilə Bank 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il üzrə adi səhmlərlə bağlı cəmi 152,330 AZN məbləğində və imtiyazlı səhmlərlə bağlı cəmi 7,015 AZN (hər iki məbləğə səhmdarlar adından ödənilməli olan 10% ödəmə mənbəyində vergi daxildir) məbləğində dividendlər elan etmişdir. Dividendlər 2021-ci il ərzində tam olaraq ödənilmişdir.

1 aprel 2020-ci il tarixində keçirilmiş Səhmdarların ümumi yığıncağının qərarı ilə, Bank 31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il üzrə adi səhmlər üzrə cəmi 69,000 AZN məbləğində və imtiyazlı səhmlər üzrə cəmi 6,000 AZN məbləğində dividendlər elan etmişdir. Bundan əlavə, 2 iyun 2020-ci il tarixində keçirilmiş səhmdarların ümumi yığıncağının qərarı ilə Bank 31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il üzrə adi səhmlər üzrə cəmi 48,606 AZN məbləğində əlavə dividendlər elan etmiş, bundan 37,006 AZN ilin sonunadək tam ödənilmişdir. Qalan hissə 31 dekabr 2020-ci il tarixinə səhmdarlara ödəniləcək dividend olaraq qalmış və 2021-ci ilin yanvar ayında səhmdarlara ödənilmişdir. Bütün məbləğlərə səhmdarlar adından ödənilməli olan 10% mənbədə tutulan vergi daxildir.

Binaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat

Yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı binaların ədalətli dəyərində artımı və azalmanı (o şərtlə ki, həmin azalma əvvəllər kapitalda tanınmış eyni aktiv üzrə artımla bağlı olsun) uçota almaq üçün istifadə olunur.

İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər

Bu ehtiyat DÜGƏD ilə ölçülən satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızların ədalətli dəyərindəki dəyişiklikləri uçota alır.

21. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər

Əməliyyat mühiti

Bank bütün əməliyyatlarını Azərbaycan Respublikasında həyata keçirir. Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyatı neft və qaz qiymətlərinə xüsusilə həssasdır. Son illər ərzində Azərbaycan Respublikasının hökuməti daha tarazlı iqtisadiyyata keçidi sürətləndirmək və neft-qaz sektorundan asılılığı azaltmaq üçün əhəmiyyətli iqtisadi və sosial islahatlara başlamışdır.

2021-ci il ərzində neft qiymətləri artmış və 31 dekabr 2021-ci il tarixində 7 illik maksimuma çatmışdır. Bu, ABŞ dollarının iqtisadiyyata axınının xeyli artması və yerli valyutanın sabitləşməsi ilə nəticələnmişdir.

2020-ci və 2021-ci illər ərzində ARMB, AZN-in ABŞ dollarına qarşı məzənnəsini 1 ABŞ dolları üçün 1.7000 AZN səviyyəsində saxlamaqla Azərbaycan manatının sabitliyini qoruyaraq monetar şərtləri yumşaltmağa davam etmişdir. Nəticədə, 2020-ci il ərzində ARMB yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsini 7.25%-dən 6.25%-dək azalmış və dövr ərzində dərəcə sabit qalmışdır. 2021-ci ilin ikinci yarısı ərzində dünyada inflyasiya dərəcəsinin artması səbəbindən ARMB maliyyələşdirmə dərəcəsini artırmış, nəticədə 31 dekabr 2021-ci il tarixinə maliyyələşdirmə dərəcəsi 7.25% olmuşdur.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)

Əməliyyat mühiti (davamı)

COVID-19 pandemiyası

2020-ci ilin birinci yarısında qlobal iqtisadiyyat koronavirus pandemiyasının (COVID-19) mənfi təsirinə məruz qalmışdır.

2020-ci ilin mart-avqust aylarında bir çox ölkədə COVID-19 pandemiyası ilə mübarizə çərçivəsində getdikcə sərtləşdirilən karantin tədbirləri iqtisadi aktivliyi və məcmu xərcləmə səviyyələrini əhəmiyyətli dərəcədə azaltmışdır. Sosial məsafə və karantin tədbirləri pərakəndə satış, nəqliyyat, səyahət, iaşə, otel, əyləncə və bir çox digər müəssisələrin bağlanması ilə nəticələnmişdir. Beynəlxalq ticarət həcmi də əhəmiyyətli dərəcədə azalmışdır. Nəhayət, neft qiymətləri ən aşağı tarixi səviyyəyə düşmüş və dövrün sonuna tam bərpa olunmuşdur. COVID-19 pandemiyasının səbəb olduğu iqtisadi tənəzzülün aradan qaldırılması üçün Azərbaycan Respublikasının hökuməti və ARMB dəstək paketini təqdim etmişdir. Bu tədbirlərə, digərləri ilə yanaşı, təsirə məruz qalmış sahələrə imtiyazlı kreditlərin verilməsi, işsiz fərdlərə ödənişlər, habelə maliyyə sektorunun resurslarla təmin etmək qabiliyyətini qorumaq və COVID-19 pandemiyası ilə bağlı tədbirlər nəticəsində likvidlik çatışmazlığına yol verməkdə müştərilərə dəstək göstərmək üçün müəyyən tənzimləyici məhdudiyətlərin yumşaldılması daxildir.

23 aprel 2020-ci il tarixində ARMB tələb edilən minimal kapitalın adekvatlığı əmsalını Bankın da daxil olduğu sistem əhəmiyyətli banklar üçün 12.0%-dən 11.0%-dək, digər banklar üçün isə 10.0%-dən 9.0%-dək tədricən endirməyə və 2021-ci ilin iyul ayınadək bu səviyyədə saxlamağa qərar vermişdir. 2021-ci ilin iyun ayından etibarən tələb edilən minimal əmsallar pandemiya əvvəlki səviyyədə müəyyən edilmişdir (müvafiq olaraq, 12% və 10%).

16 yanvar 2021-ci il tarixində Azərbaycanda vaksinasıya prosesinin başlaması ilə Azərbaycan hökuməti səyahət məhdudiyətləri, müəssisə və digər məkanların bağlanması və ölkənin müəyyən ərazilərində evdən çıxma qadağası kimi COVID-19 pandemiyasının yayılmasının qarşısını almaq üçün əvvəlki idə tətbiq edilən sərt karantin tədbirlərini mərhələli şəkildə yumşaltmağa başlamışdır.

Koronavirusun yayılmasının qarşısını almaq üçün sərt karantin rejiminin yumşaldılmasına baxmayaraq, ARMB maliyyə sektorunun resurslarla təmin etmə imkanlarını dəstəkləmək məqsədilə müəyyən tənzimləyici məhdudiyətlərin yumşaldılmasını uzatmaq qərarına gəlmişdir.

Bankın rəhbərliyi cari şəraitdə baş verən iqtisadi dəyişiklikləri izləməkdədir və Bankın yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin davamlılığı və inkişafını dəstəkləmək üçün lazım hesab etdiyi ehtiyat tədbirlərini görməkdədir. Bank cari likvidlik mövqeyini davamlı fəaliyyət göstərməsi üçün yetəri hesab edir. Bank likvidlik mövqeyini gündəlik olaraq izləyir.

Hüquqi məsələlər

Adi fəaliyyətində Bank məhkəmə prosesləri və şikayətlər obyektivi olur. Rəhbərlik hesab edir ki, belə proses və ya şikayətlərdən irəli gələn yekun öhdəlik (əgər olarsa) Bankın maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə əhəmiyyətli mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Vergilər

Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərhilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycan Respublikasında son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları bu qanunvericiliyin şərh edilməsi və tətbiqində daha sərt mövqe tuta bilərlər, buna görə də gələcəkdə vergi orqanları Bankın əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə müvafiq orqanlar tərəfindən əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanma bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama aparmaq qərarı qəbul edildiyi ildən birbaşa əvvəlki üç maliyyə ili üzrə aparıla bilər. Son vergi yoxlaması 2017-ci ilin birinci yarısını əhatə etmişdir.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhli münasibdir və Bankın vergi, valyuta və gömrük mövqeləri dəstəklənəcəkdir.

Sığorta

Bank hazırda səhvlərdən və ya təhriflərdən irəli gələn öhdəliklərlə əlaqədar sığorta təminatı almamışdır. Hazırda məsuliyyətin sığortalanması Azərbaycanda geniş yayılmayıb.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)**ARMB əmsallarına uyğunlaşma**

ARMB banklardan yerli standartlara uyğun olan maliyyə hesabatları əsasında hesablanmış müəyyən əmsallarla uyğunlaşmağı tələb edir. 31 dekabr 2021-ci il tarixinə Bank aşağıdakı iki əmsal istisna olmaqla bu əmsallara riayət etmişdir:

- Bir borcalan və ya əlaqəli borcalanlar qrupu üzrə maksimal kredit riski bankın təminatlı kredit üzrə 1-ci dərəcəli kapitalının 10 faizindən artıq olmamalıdır. 31 dekabr 2021-ci il tarixinə Bankın əmsalı 13.90% (2020-ci il: 20.50%) olmuşdur.

Bu əmsalın pozulması dövlətin maliyyələşdirdiyi layihələr üçün edilən investisiya ilə əlaqəli olmuşdur.

Pozulma 2022-ci ilin yanvar ayında düzəldilmişdir.

İl ərzində Bank bu uyğunsuzluqlarla bağlı hər ay ARMB-na məlumat təqdim etmiş və Banka qarşı hər hansı sanksiya tətbiq edilməmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, Banka qarşı gələcəkdə də heç bir sanksiya tətbiq edilməyəcək.

Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər

Bank tərəfindən müştərilərə zəmanətlərin və akkreditivlərin verilməsinin əsas məqsədi müştərilərə tələb olduqda vəsaitlərin mövcudluğunu təmin etməkdir. Zəmanətlər və ehtiyat akkreditivləri müştəri üçüncü tərəflər qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Bankın ödəmələr edəcəyini qəti təsdiq edən sənədlərdir. Sənədli akkreditivlər və kommersiya akkreditivləri, Banka müəyyən edilmiş məbləğə qədər və xüsusi şərtlərlə tələb təqdim etmək hüququnu üçüncü tərəfə verən, Bankın müştəri adından üzərinə götürdüyü yazılı öhdəlik olaraq, aid olduqları malların çatdırılması və ya pul depozitləri ilə təmin edilir və beləliklə də birbaşa borcla müqayisədə daha aşağı riskə məruz qoyur.

31 dekabrda Bankın maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2021	2020
Kreditlə bağlı təəhhüdlər		
İstifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər	855,603	676,935
Maliyyə zəmanətləri	350,726	299,836
Akkreditivlər	64,821	30,925
İcra zəmanətləri	173,719	172,215
Çıxılsın – kreditlə əlaqəli öhdəliklər üzrə GKZ üçün ehtiyatlar	(24,676)	(16,356)
Çıxılsın – icra zəmanətləri üçün ehtiyatlar (Qeyd 13)	(11,993)	(3,028)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (girov çıxıldıqdan əvvəl)	1,408,200	1,160,527
Çıxılsın – zəmanətlər və akkreditivlər üzrə girov qoyulmuş pul vəsaitləri (Qeyd 15)	(67,414)	(24,032)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	1,340,786	1,136,495

31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il üzrə GKZ-də dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Maliyyə zəmanətləri	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2021-ci il tarixinə GKZ	(1,137)	(825)	(27)	(1,989)
Yeni risklər	(1,559)	-	-	(1,559)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	526	536	27	1,089
Mərhələ 1-ə köçürmə	(96)	96	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmə	137	(137)	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmə	209	61	(270)	-
Dövrün sonuna GKZ-nin dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən risklərə təsiri	81	(11)	(13,319)	(13,249)
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	296	47	-	343
31 dekabr 2021-ci il	(1,543)	(233)	(13,589)	(15,365)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)**Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər (davamı)**

<i>İstifadə edilməmiş kredit üzrə öhdəlik</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2021-ci ildə GKZ	(6,363)	(5,749)	(2,118)	(14,230)
Yeni risklər	(6,282)	-	-	(6,282)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	2,120	2,911	1,953	6,984
Mərhələ 1-ə köçürmə	(1,426)	1,338	88	-
Mərhələ 2-yə köçürmə	3,100	(3,157)	57	-
Mərhələ 3-ə köçürmə	674	33	(707)	-
Dövrün sonuna GKZ-nin dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən risklərə təsiri	1,281	(26)	(69)	1,186
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	2,125	944	6	3,075
31 dekabr 2021-ci il	(4,771)	(3,706)	(790)	(9,267)

<i>Akkreditiv</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2021-ci ildə GKZ	-	(137)	-	(137)
Yeni risklər	(44)	-	-	(44)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	-	142	-	142
Mərhələ 1-ə köçürmə	-	-	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmə	44	(44)	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmə	-	-	-	-
Dövrün sonuna GKZ-nin dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən risklərə təsiri	-	(5)	-	(5)
31 dekabr 2021-ci il	-	(44)	-	(44)

31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il üzrə GKZ-də dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

<i>Maliyyə zəmanətləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2020-ci ildə GKZ	(1,459)	(2,070)	(81)	(3,610)
Yeni risklər	(1,399)	-	-	(1,399)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	937	433	52	1,422
Mərhələ 1-ə köçürmə	(957)	957	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmə	637	(637)	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmə	-	-	-	-
Dövrün sonuna GKZ-nin dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən risklərə təsiri	884	(70)	-	814
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	220	562	2	784
31 dekabr 2020-ci il	(1,137)	(825)	(27)	(1,989)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)**Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər (davamı)**

<i>İstifadə edilməmiş kredit üzrə öhdəlik</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2020-ci ildə GKZ	(5,003)	(10,050)	(817)	(15,870)
Yeni risklər	(7,912)	-	-	(7,912)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	2,614	4,793	812	8,219
Mərhələ 1-ə köçürmə	(3,246)	3,244	2	-
Mərhələ 2-yə köçürmə	3,393	(3,396)	3	-
Mərhələ 3-ə köçürmə	1,828	34	(1,862)	-
Dövrün sonuna GKZ-nin dövr ərzində mərhələlər arasında köçürülən risklərə təsiri	2,434	(722)	(240)	1,472
GKZ hesablamaları üçün istifadə edilən giriş məlumatlarına dəyişikliklər	(471)	348	(16)	(139)
31 dekabr 2020-ci il	(6,363)	(5,749)	(2,118)	(14,230)

<i>Akkreditiv</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2020-ci ildə GKZ	(3)	-	(3,062)	(3,065)
Yeni risklər	(137)	-	-	(137)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	3	-	3,062	3,065
Mərhələ 1-ə köçürmə	-	-	-	-
Mərhələ 2-yə köçürmə	137	(137)	-	-
Mərhələ 3-ə köçürmə	-	-	-	-
31 dekabr 2020-ci il	-	(137)	-	(137)

22. Xalis haqq və komissiya gəliri

Xalis haqq və komissiya gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2021</i>	<i>2020</i>
Plastik kart əməliyyatları üzrə haqlar	133,424	88,861
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	20,948	16,819
Hesablaşma əməliyyatları	17,818	14,164
Zəmanətlər və öhdəliklər	10,293	12,392
Digər	6,616	5,162
Haqq və komissiya gəliri	189,099	137,398
Plastik kart əməliyyatları üzrə haqlar	(43,267)	(22,223)
Hesablaşma əməliyyatları	(14,279)	(9,964)
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	(8,092)	(3,443)
Zəmanətlər və öhdəliklər	(1,434)	(918)
Digər	(3,072)	(2,122)
Haqq və komissiya xərcləri	(70,144)	(38,670)
Xalis haqq və komissiya gəliri	118,955	98,728

23. Digər əməliyyat gəliri

31 dekabr 2021-ci il tarixinə 13,886 AZN (2020-ci il: 8,655 AZN) məbləğində digər əməliyyat gəliri əsasən əsas vəsaitlərin satışından gəlir, plastik kart kampaniyalarından gəlir və ayrı-ayrılıqda əhəmiyyətsiz olan digər maddələrdən ibarətdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. İşçilər üzrə xərclər

İşçilər üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Əmək haqqı və mükafatlar	(110,138)	(99,115)
Sosial sığorta xərcləri	(18,859)	(16,343)
İşçilərlə bağlı digər xərclər	(2,594)	(2,382)
İşçilər üzrə xərclər	<u>(131,591)</u>	<u>(117,840)</u>

25. Ümumi və inzibati xərclər

Ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Sponsorluq	(15,077)	(14,009)
Hüquq və məsləhət xidmətləri	(13,379)	(9,838)
Əmlak və avadanlıqların təmiri və texniki xidməti	(11,998)	(8,686)
Rabitə xidmətləri	(10,088)	(6,457)
Marketinq və reklam xərcləri	(8,923)	(6,473)
Əmanətlərin Sığortalanması Fondu üzrə xərclər	(7,926)	(4,967)
Mühafizə xidmətləri	(3,989)	(3,897)
Ofis təchizatı	(3,737)	(3,347)
Nümayəndəlik xərcləri	(3,405)	(2,272)
Yerləşmə və icarə haqqı	(2,801)	(2,433)
Kommunal xərclər	(1,717)	(1,420)
Əmlak və avadanlıqların sığortası	(1,456)	(1,218)
Ezamiyyət və əlaqəli xərclər	(866)	(487)
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinin texniki xidməti	(663)	(574)
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	(585)	(423)
Avadanlığın icarəsi üzrə xərclər	(147)	(429)
Tənzimləmə haqları	-	(200)
Digər	(3,901)	(3,291)
Ümumi və inzibati xərclər	<u>(90,658)</u>	<u>(70,421)</u>

26. Risklərin idarə edilməsi**Ön söz**

Öz fəaliyyətində Bank müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Bankın fəaliyyətinin mühüm hissəsini təşkil edir. Bankın hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski və bazar risklərinə məruz qalır. Bank əməliyyat risklərinə də məruz qalır.

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Bankın strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risklərin idarə edilməsi strukturu

Müşahidə Şurası risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsinə görə məsuliyyəti ayrıca müstəqil orqanlar daşıyır.

Müşahidə Şurası

Müşahidə şurası risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Audit Komitəsi

Audit komitəsi auditin tapşırığı və strategiyasının təsis və tərtib edilməsi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri və daxili auditin fəaliyyətinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Ön söz (davamı)

İdarə Heyəti

İdarə heyəti Bankda ümumi risk prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələlərinə görə məsuliyyət daşıyır və müvafiq risk qərarlarını idarə və nəzarət edir.

Risklərin idarə olunması departamenti

Risklərin idarə olunması departamenti müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı Bank aktivlərinin və öhdəliklərinin, eləcə də ümumi maliyyə strukturunun idarə olunmasına görə məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Bankın maliyyələşdirmə və likvidlik risklərinə görə məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və Audit komitəsinə nəticə və tövsiyələr haqqında hesabat verir.

Risklərin ölçülməsi və hesabatçılıq sistemləri

Bankın riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Bank baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə daha pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Bankın müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanaraq aparılır. Belə limitlər Bankın biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Bankın qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Bank bütün risk və əməliyyat növləri üzrə məcmu risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyətinə nəzarət edir və onu ölçür.

Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənir. Bu məlumat izahlarla birlikdə İdarə heyətinə, risk komitəsinə və hər bir bölmənin rəhbərinə təqdim edilir. Hesabata kredit riskinin ümumi həcmi haqqında məlumat, limitlərdən istisnalar və likvidlik əmsalları daxil edilir. Hər ay sənaye sahəsi, müştəri və coğrafi risklər kəsiyində risklər haqqında məlumat təqdim edilir. Baş rəhbərlik hər rüb kredit zərərləri üçün ehtiyat yaratmaq zərurətini müəyyən edir. İdarə heyəti rübdə bir dəfə risklər haqqında ətraflı hesabat alır, həmin hesabatda isə bankın risklərini qiymətləndirmək və müvafiq qərarlar qəbul etmək üçün bütün zəruri məlumat açıqlanır.

Bankın bütün səviyyələri üçün risklər haqqında xüsusi hesabatlar hazırlanır və paylanır ki, bütün bölmələr geniş, zəruri və aktual məlumatla tanış olmaq imkanını əldə etsinlər.

İdarə heyəti və Bankın bütün digər müvafiq işçilərinin hər gün keçirilən qısa iclaslarında bazar limitlərinin və likvidliyin dəstəklənməsi, eləcə də risklərlə bağlı digər dəyişikliklər müzakirə olunur.

Risklərin azaldılması

Bank kredit risklərini azaltmaq məqsədilə girovdan fəal istifadə edir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Bu tip risklərin yaranma səbəbləri, biznes tərəfdaşlarının eyni və ya oxşar iş fəaliyyəti ilə məşğul olması, iş növünün eyni coğrafi regionda yer alması, eyni iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olan, iqtisadi və siyasi şərtlərdən asılı olan və bu səbəbdən müqavilələrdə göstərilmiş şərtlərin pozulma ehtimalını artıran risklərdir. Konsentrasiyalar Bankın fəaliyyətinin xüsusi sənayelərə təsir göstərən hadisələrə nisbi həssaslığını göstərir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Ön söz (davamı)

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək məqsədilə, Bankın siyasət və prosedurlarına müxtəlif xüsusiyyətlərə malik portfellerin idarə edilməsi qaydaları daxil edilir. Kredit riskləri üzrə müəyyən edilmiş konsentrasiyalar müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

Kredit riski

Kredit riski – Bankın sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşlarının müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirməməsi səbəbindən Bankın zərər çəkməsi riskidir. Bank kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Bankın qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Bank kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Kredit keyfiyyətinin müntəzəm qaydada yenidən baxılması prosesi Banka məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımı tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Tөрəmə maliyyə alətləri

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeyd edildiyi kimi törəmə maliyyə alətlərindən irəli gələn kredit riski istənilən vaxt müsbət ədalətli dəyərli törəmə alətləri ilə məhdudlaşır.

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri

Bankın müştərilərə verdiyi zəmanətlər əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yarana bilər. Bu cür ödənişlər akkreditivin şərtləri əsasında müştərilərdən toplanılır. Onlar Bankı kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentləri üzrə maksimal kredit riskinin həcmi, qarşılıqlı hesablaşma haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalmasını nəzərə almadan, daha yaxşı onların balans dəyərləri ilə təmsil olunur.

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə qeydə alınanda aşağıda göstərilən məbləğlər dəyərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yarana bilən maksimal riskin həcmi deyil, cari kredit riskinin həcmi əks etdirir.

Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır. Girovun və digər risk azaldan üsulların təsiri Qeyd 21-də göstərilir.

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi

Bank EFD-yə yaxınlaşmaqla diskont edilmiş, gözlənilən pul vəsaitlərinin çatışmazlığını ölçmək üçün GKZ-ni bir neçə ehtimalla ölçülmüş ssenari əsasında hesablayır. Pul vəsaitlərinin çatışmazlığı müqaviləyə uyğun olaraq şirkətə ödəniləcək pul vəsaitləri ilə müəssisənin əldə etməyi ehtimal etdiyi pul vəsaitləri arasındakı fərkdir. GKZ hesablamalarının mexanizmi aşağıda təsvir olunur və əsas elementləri aşağıdakılardır:

DE	<i>Defolt ehtimalı</i> müəyyən vaxt civarında defoltun mümkünlüyünün qiymətləndirilməsidir. Defolt, təhlil edilən müddət ərzində müəyyən anda yalnız müvafiq vəsait daha əvvəl uçotdan çıxarılmamış və hələ də portfelə daxil olanda yarana bilər.
DHRH	<i>Defolt halında riskin həcmi</i> , müqavilədə nəzərdə tutulub-tutulmamasından asılı olmayaraq, əsas və faiz məbləğlərinin qaytarılması, kredit öhdəliyi üzrə gözlənilən vəsaitlərin istifadəsi və yerinə yetirilməmiş ödənişlər üzrə hesablanmış faiz də daxil olmaqla hesabat tarixindən sonra risk həcmində gözlənilən dəyişikliyi nəzərə almaqla gələcək defolt tarixində risk həcminin qiymətləndirilməsidir.
DHZ	<i>Defolt halında zərər</i> müəyyən zaman defolt yarananda əmələ gələn zərərin qiymətləndirilməsidir. Bu, müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniləcək pul vəsaitləri ilə kreditorun əldə etməyi gözlədiyi (o cümlədən hər hansı girovun realizasiyasından) pul vəsaitləri arasındakı fərqə əsaslanır. Bu, adətən DHZ faizi kimi ifadə edilir.

GKZ üzrə ehtiyat aktivin müddəti ərzində yaranması gözlənilən kredit zərərlərinə (aktivin müddəti ərzində gözlənilən kredit zərəri və ya AMəGKZ) əsaslanır. Lakin əmələ gələn kredit riskində əhəmiyyətli artım olmadığı hallarda ehtiyat 12 aylıq gözlənilən kredit zərərinə (12aGKZ) əsaslanır. 12aGKZ hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində mümkün olan maliyyə aləti ilə bağlı öhdəliklərin yerinə yetirilməməsindən irəli gələn GKZ-dən ibarət AMəGKZ-nin bir hissəsidir. Həm AMəGKZ, həm də 12aGKZ maliyyə alətinin müvafiq portfelinin xüsusiyyətindən asılı olaraq ya fərdi, ya da məcmu əsasla hesablanır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Bank hər hesabat dövrünün sonunda, maliyyə alətinin qalan müddəti üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi (defolt) riskindəki dəyişiklikləri nəzərdən keçirməklə, maliyyə aləti üzrə kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli artıb-artmamasının qiymətləndirilməsi siyasətini müəyyən etmişdir. Yuxarıdakı prosesə əsaslanaraq, Bank kreditləri Mərhələ 1, Mərhələ 2, Mərhələ 3 və AYKD üzrə aşağıdakı kimi qruplaşdırır:

- Mərhələ 1: Kreditlər ilk dəfə tanınanda, Bank ehtiyatı 12aGKZ əsasında tanıyır. Mərhələ 1-in kreditlərinə həm də kredit riskinin azaldığı və Mərhələ 2-dən yenidən təsnif edilmiş vəsaitlər daxildir.
- Mərhələ 2: Kredit verildiyi andan etibarən kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artanda Bank ehtiyatı AMəGKZ üzrə tanıyır. Mərhələ 2 kreditlərinə həm də kredit riskinin azaldığı və Mərhələ 3-dən yenidən təsnif edilmiş vəsaitlər daxildir.
- Mərhələ 3: Dəyərsizləşmiş hesab olunan kreditlər. Bank ehtiyatı AMəGKZ üzrə tanıyır.
- AYKD: Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (AYKD) ilkin tanınma zamanı kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləridir. AYKD aktivləri ilkin tanınmada ədalətli dəyərle qeydə alınır və faiz gəliri sonradan krediti nəzərə almaqla düzəliş edilmiş EFD əsasında tanınır. GKZ yalnız gözlənilən kredit zərərlərində sonradan dəyişiklik baş verəndə tanınır və ya ləğv edilir.

Defoltun tərfi və bərpa olunma

Borcalan müqavilə ödənişlərini 90 gün gecikdirsə, Bank maliyyə alətinin defolt olduğunu və buna görə də GKZ hesablamaları üçün Mərhələ 3-ə (kredit üzrə dəyərsizləşmə) aid olduğunu hesab edir. Gün ərzində tələb olunan ödənişlər fərdi müqavilələrdə göstərilədiyi kimi iş gününün bağlanmasına gədər ödənilməyəndə Bank banklardan alınacaq məbləğlərin defolta uğramasını hesab edir və dərhal tədbirlər görür.

Müştərinin defolt vəziyyətində olub-olmamasının keyfiyyət baxımından qiymətləndirilməsi çərçivəsində Bank ödənişin aparılmayacağını göstərə bilən bir sıra halları da nəzərdən keçirir. Bu cür hadisələr baş verdikdə, Bank hadisənin müştərinin defolta uğramış kimi hesab edilməsi və bu səbəbdən GKZ-nin hesablanması üçün Mərhələ 3 kimi qiymətləndirilməsi ilə nəticələnməsi və ya Mərhələ 2-nin məqsədəuyğun olmasını diqqətlə nəzərdən keçirir.

Bu cür hadisələrə aşağıdakılar daxildir:

- ▶ Defolta uğramış və kredit üzrə dəyərsizləşmiş aktivlər aşağıdakılardır:
 - ▶ Müqavilədə qeyd edilən tarixdən 90 gündən artıq gecikmə ilə əsas məbləğ və/və ya hesablanmış faiz və/və ya hər hansı digər ödənişlə kreditlər;
 - ▶ Hər bir fərdi restrukturizasiya zamanı müqavilədə qeyd edilən tarixdən 30 gündən az gecikmə (əsas məbləğ və/və ya hesablanmış faiz və/və ya hər hansı digər ödəniş) ilə üç il ərzində 2 dəfə restrukturizasiya olunmuş kreditlər;
 - ▶ Restrukturizasiya zamanı portfelin riskə məruz qalan hissəsi 30-a bərabər olan "problemlili" restrukturizasiya olunmuş kreditlər; (ilkin olaraq Mərhələ 3), xalis cari dəyər üzrə zərərin restrukturizasiyası 10%-dən artıq olduqda;
 - ▶ Rəhbərlik tərəfindən vaxtı keçmiş hesab olunan istənilən kredit (Mərhələ 2-nin meyarlarına cavab verən vaxtı keçmiş kreditlər istisna olmaqla);
 - ▶ Borcalanın müflisləşmə, ödəniş qabiliyyətinin olmaması və ya oxşar şəraitdə olacağı/olması barədə məlumatın mövcud olması;
 - ▶ Defolta uğramış (Daxili reytinglərə əsaslanan yanaşma və xarici reytingə uyğun olaraq);
 - ▶ Eyni borcalanın digər maliyyə alətləri üzrə defolta uğramış.

Ən azı 6 ardıcıl ay ərzində defolt meyarlarından heç birinin qarşılanmadığı zaman maliyyə alətinin "bərpa olunmuş" hesab edilməsi və nəticədə Mərhələ 3-dən xaric yenidən təsnifləşdirilməsi Bankın siyasəti çərçivəsindədir. Bərpa olunmadan sonra aktivin Mərhələ 2 və ya Mərhələ 1 kimi təsnifləşdirilməsi barədə qərar bərpa olunma zamanı yenilənmiş kredit dərəcəsi və onun ilkin tanınma ilə müqayisədə kredit riskində əhəmiyyətli artımın göstəricisi olub-olmamasından asılıdır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Daxili reyting və DE-nin qiymətləndirilməsi prosesi

Bankın Risklərin idarə edilməsi departamenti öz daxili reyting modellərindən istifadə edir. Bank korporativ müştəriləri Moody's modelinə əsasən qiymətləndirən əsas portfeller üçün ayrıca modelləri istifadə edir. Kiçik və orta müəssisələr və istehlak kreditlərinə daxili dərəcələrdən istifadə etməklə müvafiq olaraq 1-dən 20-dək və 1-dən 4-dək dərəcələr verilir. Modeller həm keyfiyyət, həm kəmiyyət məlumatlarını özündə birləşdirir və borcalana aid məlumatlarla yanaşı, borcalanın davranışına təsir göstərə biləcək əlavə xarici məlumatlardan istifadə edir. Praktiki cəhətdən uyğun olduqda, onlar, həmçinin milli və beynəlxalq xarici reyting agentliklərinin məlumatlarına əsaslanır. Proqnoz məlumatı və 9 sayılı MHBS-yə uyğun riskin mərhələli təsnifləşdirilməsini özündə birləşdirən DE-lər hər bir dərəcə üçün təyin edilir. Bu proses hər bir iqtisadi ssenari üçün uyğun şəkildə təkrar olunur.

Xəzinədarlıq və bankdaxili münasibətlər

Bankın xəzinədarlıq və bankdaxili münasibətləri və qarşı tərəfləri maliyyə xidmətləri üzrə təşkilatlar, banklar, broker-dilər, mübadilə məntəqələri və kliring-hesablaşma mərkəzlərindən ibarətdir. Bu münasibətlər üçün Bank maliyyə məlumatları və digər xarici məlumat (məs. xarici reytinglər) kimi ictimaiyyət üçün açıq olan məlumatı təhlil edir və yuxarıdakı cədvəldə göstəriləyi kimi daxili reyting təyin edir.

Korporativ və kiçik biznesin kreditləşməsi

Korporativ kreditlər üçün, borcalanlar Bankın xüsusi kredit riski ilə məşğul olan işçiləri tərəfindən qiymətləndirilir. Kredit riskinin qiymətləndirilməsi aşağıdakılar kimi müxtəlif əvvəlki dövrlər üzrə, cari və proqnoz məlumatlarını nəzərə alan kredit qiymətləndirilməsi modelinə əsaslanır:

- ▶ Müştəri tərəfindən hazırlanmış proqnozlar və büdcələrlə birlikdə əvvəlki dövrlər üzrə maliyyə məlumatı. Müştərinin maliyyə nəticələrini qiymətləndirmək üçün bu maliyyə məlumatlarına nail olunmuş və gözlənilən nəticələr, ödəmə qabiliyyəti əmsalı, likvidlik əmsalı və hər hansı digər müvafiq əmsallar daxildir.
- ▶ Xarici tərəflərdən alınan ictimaiyyət üçün açıq olan müştərilərə dair məlumatlar. Bu məlumatlara reyting agentlikləri tərəfindən verilmiş xarici reyting dərəcələri daxildir.
- ▶ Hər hansı makro-iqtisadi və ya coğrafi məlumat, məs. xüsusi sənaye üzrə müvafiq ÜDM-in artımı və müştərinin fəaliyyət göstərdiyi coğrafi seqmentlər.
- ▶ Şirkətin fəaliyyəti üçün münasib olan müştərinin rəhbərliyinin keyfiyyəti və bacarıqlarına dair istənilən digər əsaslandırılmış məlumat.

Reyting üsullarının mürəkkəbliyi və detallaşdırma dərəcəsi Bankın risk həcmi və müştərinin mürəkkəbliyi və həcminə əsasən dəyişir. Bəzi daha sadə kiçik biznes kreditləri Bankın pərakəndə məhsullar üçün modelləri daxilində qiymətləndirilir.

İstehlak və ipoteka kreditləri

İstehlak kreditlərinə təminatlı fərdi kreditləri kredit kartları və overdraftlar daxildir. Bu məhsullar, həmçinin ipoteka kreditləri və daha sadə kiçik biznes kreditləri əsasən borc yükünün gəlirə nisbəti və ödənişin gəlirə nisbəti əmsallarına əsaslanan avtomatlaşdırılmış qiymətləndirmə aləti ilə qiymətləndirilir. Modellerin digər əsas giriş məlumatları ÜDM-in artımı, şəxsi gəlir/əmək haqqı səviyyələrində dəyişikliklər, şəxsi borc öhdəliyidir.

Bankın daxili kredit reytingi dərəcələri aşağıdakı kimidir:

<i>KOM-lar üçün daxili reyting dərəcələri</i>	<i>Korporativ və maliyyə təşkilatları üçün Moody's-ə əsaslanan daxili/xarici reytinglər</i>	<i>Daxili reytingin təsviri</i>
1	Aaa	
2-4	Aa1-Aa3	Yüksək reyting
5-7	A1-A3	
8-10	Baa1-Baa3	
11-13	Ba1-Ba3	Standart reyting
14-16	B1-B3	
17-19	Caa1-Caa3	Standartdan aşağı reyting
20	Ca	
Defolt	C	Dəyərsizləşmiş

İstehlak kreditləri üçün daxili reyting gecikmə günlərinin sayına əsaslanır. Yüksək dərəcəli reyting Mərkəzi Bank və Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi üçün istifadə edilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Defolt halında risklərin həcmi

Defolt halında risklərin həcmi (DHRH) dəyərsizləşmənin hesablanması məruz qalan və həm müştərinin defolta yaxınlaşdıqda risk həcminin artırılması qabiliyyəti, həm də potensial əvvəlcədən ödəmələrə ünvanlanan maliyyə alətlərinin ümumi balans dəyərindən ibarətdir. Mərhələ 1-ə aid edilən kredit üzrə GKZ-ni hesablamaq üçün, Bank 12aGKZ-nin hesablanması üçün 12 ay ərzində mümkün defolt hallarını qiymətləndirir. Mərhələ 2 və Mərhələ 3-ə aid edilən maliyyə aktivləri üçün defolt halında risklərin həcmi alətlərin müddəti ərzində baş verən hadisələr üçün nəzərə alınır.

Bank GKZ-ləri mümkün risk həcmələrinin nəticələrinin diapazonunu modeləşdirərək çox hissəli ssenarilərə uyğun şəkildə müxtəlif vaxtlarda müəyyən edir. Daha sonra 9 sayılı MHBS üzrə DE Bankın modellərinin nəticələrinə əsasən hər bir iqtisadi ssenari üçün təyin olunur.

Defolt halında zərər

Korporativ kreditləşmə aktivləri üçün, DHZ-nin dəyərləri ən azı hər rüb müştərilərlə iş üzrə menecerlər tərəfindən qiymətləndirilir və Bank tərəfindən nəzərdən keçirilir və təsdiqlənir.

Kredit riskinin qiymətləndirilməsi müəyyən DHZ dərəcəsi ilə nəticələnən standartlaşdırılmış DHZ-nin qiymətləndirilməsi modelinə əsaslanır. Bu DHZ dərəcələri hər hansı saxlanılan girovdan bərpa olunması və ya realizə edilməsi gözlənilən məbləğlə müqayisədə gözlənilən DHRH-i nəzərə alır.

Bank gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin qiymətləndirilməsinə uyğun olan əsas parametrlərə əsaslanaraq pərakəndə kreditləşmə məhsullarını daha kiçik oxşar portfeller üzrə seqmentləşdirir. Tətbiq edilən məlumatlar əvvəlki dövrlər üzrə toplanmış zərər haqqında məlumatlara əsaslanır və daha geniş əməliyyat xüsusiyyətlərinin toplusunu (məs. məhsulun növü) və borcalanın xüsusiyyətlərini əhatə edir.

Uyğun olduqda, maliyyə alətlərinin hər bir qrupu üçün 9 sayılı MHBS üzrə DHZ-i müəyyən etmək üçün son məlumat istifadə edilir. Proqnoz məlumatlarının qiymətləndirilməsi zamanı, gözlənti müxtəlif ssenarilərə əsaslanır. Əsas giriş məlumatlarının nümunələrinə ipoteka kreditləri üçün əmlak qiymətləri daxil olmaqla girovların dəyəri, əmtəə qiymətləri, ödəniş statusu və qrupda zərərlərin göstəricisi olan digər faktorlarda dəyişikliklər daxildir.

DHZ dərəcələri hər bir aktiv sinfinin Mərhələ 1, Mərhələ 2, Mərhələ 3 və AYKD seqmenti üçün qiymətləndirilir.

Kredit riskində əhəmiyyətli artım

Bank GKZ-yə məruz qalan aktivlərə davamlı şəkildə nəzarət edir. Alətin və ya alətlər portfelinin 12aGKZ və ya AMəGKZ-yə məruz qalıb-qalmamasını müəyyən etmək üçün Bank ilkin tanınmadan sonra kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmamasını qiymətləndirir.

Müştərinin/obyektin gözləmə siyahısına daxil edilməsi və ya kredit hadisəsi səbəbindən hesabın restrukturizasiya olunması kimi aktiv üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli artmasına təkan vermək üçün Bank həmçinin ikinci dərəcəli keyfiyyət metodunu tətbiq edir. Bəzi hallarda, Bank həmçinin yuxarıdakı "Defoltun tərifini" bölməsində izah edilən hadisələri defoltun əksi kimi kredit riskində əhəmiyyətli artım kimi nəzərə ala bilər. Kredit dərəcələrində dəyişikliyə baxmayaraq, müqavilə üzrə ödənişlərdə 30 gündən artıq gecikmə olarsa, kredit riski ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artmış hesab olunur.

Eyni aktivlər qrupu üçün GKZ-ləri məcmu şəkildə qiymətləndirdikdə, Bank ilkin tanınmadan sonra kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmamasını qiymətləndirmək üçün eyni prinsiplərdən istifadə edir.

Məcmu əsasla qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin qruplaşdırılması

Aşağıdakı amillərdən asılı olaraq, Bank GKZ-ləri məcmu və ya fərdi əsasla hesablayır.

Bankın GKZ-ni fərdi əsasla qiymətləndirdiyi aktiv sinflərinə aşağıdakılar daxildir:

- ▶ Korporativ və kiçik biznes kreditləri üçün DE;
- ▶ Əvvəlcədən müəyyənləşdirilmiş həddən yuxarı olan və girov qoyulmuş Mərhələ 3-ə aid edilən korporativ və kiçik biznes kreditləri üçün DHZ.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Bankın GKZ-ni məcmu əsasla qiymətləndirdiyi aktiv siniflərinə aşağıdakılar daxildir:

- ▶ Bütün tələbat və ipoteka kreditləri üçün DE və DHZ;
- ▶ Mərhələ 1 və Mərhələ 2-yə aid edilən korporativ və kiçik biznes kreditləri üçün DHZ;
- ▶ Əvvəlcədən müəyyənləşdirilmiş həddən yuxarı olmayan və girov qoyulmamış Mərhələ 3-ə aid edilən korporativ və kiçik biznes kreditləri üçün DHZ.

Proqnoz məlumatı və müxtəlif iqtisadi ssenarilər

GKZ modellərində, Bank aşağıda göstərilən iqtisadi giriş məlumatları kimi proqnoz məlumatının geniş diapazonuna əsaslanır:

- ▶ ÜDM-in artım dərəcələri;
- ▶ Problemlı kredit dərəcələri;
- ▶ İstehlak artımının dərəcələri;
- ▶ İnflyasiya;
- ▶ İşsizlik dərəcəsi;
- ▶ Monetar siyasət dərəcəsi;
- ▶ Real və nominal effektiv mübadilə məzənnələrinin dinamikası;
- ▶ Daşınmaz əmlakın qiyməti.

GKZ-lərin hesablanması üçün istifadə edilən giriş məlumatları və modellər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tarixinə bazarın bütün amillərini əhatə etmir. Bunu əks etdirmək üçün, bu cür fərqlər əhəmiyyətli olduqda keyfiyyət düzəlişləri və ya təsnifat meyarları müvəqqəti düzəlişlər kimi edilir.

Bank proqnoz məlumatını üçüncü tərəf mənbələrindən əldə edir (xarici reyting agentlikləri, hökumət orqanları, məs. mərkəzi banklar və xarici maliyyə təşkilatları). Bankın kredit riski departamentinin ekspertləri çox hissəli ssenarilərə tətbiq edilən çəkiləri müəyyən edir. Cədvəllərdə GKZ-nin hesablamaları üçün hər bir iqtisadi ssenaridə istifadə edilən əsas proqnoz iqtisadi göstəricilərin/ehtimalların dəyərləri göstərilir. "Növbəti illər" üçün rəqəmlər uzunmüddətli orta göstəricidir və 31 dekabr 2021-ci il tarixinə olan hər bir ssenari üçün eynidir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)***Maliyyə aktivlərinin siniflər üzrə kredit keyfiyyəti*

Yuxarıda təsvir edildiyi kimi, maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Bankın daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Bankın kredit reytingi sisteminə əsaslanaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın kreditlə bağlı sətirlərində aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

31 dekabr 2021-ci il	Qeyd	Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri-standart reyting	Dəyərsizləşmiş	Cəmi	
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitləri istisna olmaqla)	5	Mərhələ 1	1,851,567	60,399	-	-	1,911,966
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	Mərhələ 1	62,730	188,936	3,201	-	254,867
Amortizasiya olunmuş dəyərlə müştərilərə verilmiş kreditlər - Dövlətlə bağlı müəssisələr	8	Mərhələ 1	-	290,755	34,120	-	324,875
		Mərhələ 2	-	655	40,968	-	41,623
		Mərhələ 3	-	-	-	115	115
- Korporativ kreditlər		Mərhələ 1	15,032	187,386	50,343	-	252,761
		Mərhələ 2	-	5,122	67,036	-	72,158
		Mərhələ 3	-	-	-	18,643	18,643
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri		Mərhələ 1	-	1,086,537	166	-	1,086,703
		Mərhələ 2	-	412,016	15,560	-	427,576
		Mərhələ 3	-	-	-	69,223	69,223
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri		Mərhələ 1	-	289,929	724	-	290,653
		Mərhələ 2	-	1,161	222	-	1,383
		Mərhələ 3	-	-	-	504	504
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar		Mərhələ 1	19	48,565	1,602	-	50,186
		Mərhələ 2	-	1,406	3,395	-	4,801
		Mərhələ 3	-	-	-	5,246	5,246
Amortizasiya olunmuş dəyərlə borc qiymətli kağızları	7	Mərhələ 1	59,321	931,819	-	-	991,140
DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları	7	Mərhələ 1	134,779	-	-	-	134,779
Maliyyə zəmanətləri	21	Mərhələ 1	9,622	248,271	64,149	-	322,042
		Mərhələ 2	-	2,084	11,931	-	14,015
		Mərhələ 3	-	-	-	14,669	14,669
İstifadə edilməmiş kreditlər üzrə təəhhüdlər	21	Mərhələ 1	3,989	713,717	31,627	-	749,333
		Mərhələ 2	-	86,526	15,393	-	101,919
		Mərhələ 3	-	-	-	4,351	4,351
Akkreditivlər	21	Mərhələ 1	56,872	1,002	-	-	57,874
		Mərhələ 2	-	6,947	-	-	6,947
Cəmi			2,193,931	4,563,233	340,437	112,751	7,210,352

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)**

<i>31 dekabr 2020-ci il</i>	<i>Qeyd</i>	<i>Yüksək reytinq</i>	<i>Standart reytinq</i>	<i>Qeyri-standart reytinq</i>	<i>Dəyərsizləşmiş</i>	<i>Cəmi</i>	
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitləri istisna olmaqla)	5	Mərhələ 1	1,169,802	93,538	-	-	1,263,340
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	Mərhələ 1	67,041	44,623	-	-	111,664
Amortizasiya olunmuş dəyərle müştərilərə verilmiş kreditlər	8						
- Dövlətlə bağlı müəssisələr		Mərhələ 1	-	297,098	62,913	-	360,011
		Mərhələ 2	-	3,199	146	-	3,345
		Mərhələ 3	-	-	-	299	299
- Korporativ kreditlər		Mərhələ 1	9,364	64,322	40,829	-	114,515
		Mərhələ 2	-	9,030	67,023	-	76,053
		Mərhələ 3	-	-	-	23,218	23,218
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri		Mərhələ 1	-	913,462	386	-	913,848
		Mərhələ 2	-	369,642	13,503	-	383,145
		Mərhələ 3	-	-	-	42,331	42,331
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri		Mərhələ 1	-	226,299	-	-	226,299
		Mərhələ 2	-	452	1,371	-	1,823
		Mərhələ 3	-	-	-	1,174	1,174
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar		Mərhələ 1	-	2,921	2,864	-	5,785
		Mərhələ 2	-	2,996	2,140	-	5,136
		Mərhələ 3	-	-	-	5,064	5,064
Amortizasiya olunmuş dəyərle borc qiymətli kağızları	7	Mərhələ 1	846,312	91,775	-	-	938,087
DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları	7	Mərhələ 1	37,663	-	-	-	37,663
Maliyyə zəmanətləri	21	Mərhələ 1	6,307	159,743	72,640	-	238,690
		Mərhələ 2	-	8,858	52,249	-	61,107
		Mərhələ 3	-	-	39	-	39
İstifadə edilməmiş kreditlər üzrə təəhhüdlər	21	Mərhələ 1	409	520,147	26,636	-	547,192
		Mərhələ 2	2,000	112,937	9,332	-	124,269
		Mərhələ 3	-	-	-	5,474	5,474
Akkreditivlər	21	Mərhələ 1	17,843	-	-	-	17,843
		Mərhələ 2	-	13,082	-	-	13,082
Cəmi			2,156,741	2,934,124	352,071	77,560	5,520,496

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi ilə bağlı daha ətraflı məlumat 8-ci Qeyddə göstərilir.

Maliyyə zəmanətləri, akkreditivlər və kredit öhdəlikləri kreditlərlə eyni qaydada qiymətləndirilir və ehtiyat ayrılır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)**

Bankın maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi cəmləşmə belədir:

	2021				2020			
	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi
Aktivlər								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	2,518,704	49,127	40,054	2,607,885	1,847,543	25,815	10,974	1,884,332
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	120,872	101,058	32,937	254,867	46,475	37,354	27,835	111,664
İnvestisiya qiymətli kağızları	973,556	142,967	17,865	1,134,388	894,990	82,203	5,624	982,817
Asılı müəssisələrə investisiya	3,141	-	-	3,141	2,023	-	-	2,023
Müştərilərə verilmiş kreditlər	2,517,479	273	1,677	2,519,429	2,061,516	-	-	2,061,516
Digər maliyyə aktivləri	73,692	15,530	1,655	90,877	79,388	2,021	621	82,030
	6,207,444	308,955	94,188	6,610,587	4,931,935	147,393	45,054	5,124,382
Öhdəliklər								
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	5,290,056	20,878	17,596	5,328,530	3,975,126	29,449	10,723	4,015,298
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	339,803	-	-	339,803	234,209	-	-	234,209
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	59,578	-	-	59,578	59,578	-	-	59,578
Subordinasiyalı kredit	8,521	-	-	8,521	8,521	-	-	8,521
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	7,628	14	374	8,016	12,096	-	374	12,470
Digər maliyyə öhdəlikləri	56,366	-	-	56,366	51,154	99	-	51,253
	5,761,952	20,892	17,970	5,800,814	4,340,684	29,548	11,097	4,381,329
Xalis aktivlər/ (öhdəliklər)	445,492	288,063	76,218	809,773	591,251	117,845	33,957	743,053

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Bankın ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik mövcud minimal bank əmanətləri məbləğindən əlavə müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrini təmin etmişdir və bundan əlavə likvidliyi nəzərə almaqla aktivləri idarə edir və gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin və likvidliyin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. Bu proses gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin qiymətləndirilməsini və tələb olunduqda əlavə maliyyələşdirmə əldə etmək üçün istifadə edilə bilən yüksək keyfiyyətli təminatın mövcudluğunu əhatə edir.

Bank pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən yüksək tələbatlı müxtəlif növ aktivlər portfeline sahibdir. Bundan əlavə, Bank ARMB-də məcburi ehtiyat yerləşdirmiş və onun məbləği cəlb edilmiş müştəri əmanətlərinin səviyyəsindən asılıdır.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən ARMB-nin təyin etdiyi müəyyən likvidlik əmsallarına əsaslanır. ARMB banklardan ani likvidlik əmsalını minimum 30% saxlamağı tələb edir. 31 dekabrda bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2021, %	2020, %
Ani likvidlik əmsalı (bir gün ərzində alınacaq və ya satılacaq aktivlər / tələb əsasında ödənilən öhdəliklər)	61.31	57.89

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)***Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili*

Aşağıdakı cədvəldə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Bankın maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə verilmiş hesab olunur. Bununla bərabər Bank gözləyir ki, müştərilərin çoxu Bank ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödənişi tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Bankın hesabladığı gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirmir.

31 dekabr 2021-ci ildə	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	89,700	22,935	81,559	210,386	404,580
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	7,379		639	-	8,018
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	4,681,541	476,229	216,688	-	5,374,458
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	1,076	2,996	15,980	63,428	83,480
İcarə öhdəliyi	2,947	8,537	25,153	14,822	51,459
Subordinasiyalı kredit	149	383	10,520	-	11,052
Digər maliyyə öhdəlikləri	56,366	-	-	-	56,366
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	4,839,158	511,080	350,539	288,636	5,989,413

31 dekabr 2020-ci ildə	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	21,053	25,153	69,179	173,437	288,822
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	11,853	39	696	-	12,588
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	3,466,726	437,052	135,622	-	4,039,400
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	999	2,996	15,980	67,423	87,398
İcarə öhdəliyi	2,555	7,822	24,959	10,884	46,220
Subordinasiyalı kredit	149	383	2,040	8,990	11,562
Digər maliyyə öhdəlikləri	51,253	-	-	-	51,253
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	3,554,588	473,445	248,476	260,734	4,537,243

Bankın kreditlə bağlı təəhhüdlərinin müqavilə müddətləri göstərilir. Hər bir istifadə edilməmiş kredit öhdəliyi istifadə edilə bildiyi ən erkən tarixi daxil edən vaxt civarına salınır. Buraxılmış maliyyə zəmanətləri müqavilələri üçün zəmanətin maksimal məbləği zəmanətin çağırılı bildiyi ən erkən dövrə aid edilir.

	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
2021	925,449	304,494	41,207	-	1,271,150
2020	762,273	184,965	60,458	-	1,007,696

Bank gözləyir ki, potensial öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerinə yetirilməsi tələb olunmayacaqdır.

Bankın öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyəti müəyyən müddət ərzində aktivlərin ekvivalent məbləğini reallaşdırmaq qabiliyyətindən asılıdır. Bir il müddətində dövlət təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin cəmləşməsi mövcuddur. Bu vəsaitlərin iri məbləğdə çıxarılması Bankın əməliyyatlarına mənfi təsir göstərə bilər. Yaxın gələcəkdə Bankın maliyyələşdirməsi həmin səviyyədə saxlanacaq və bu vəsaitləri çıxarmaq zərurəti yaranarsa, Bank əvvəlcədən bildiriş alacaq və lazımı ödənişləri aparmaq məqsədilə tez satılan aktivlərini sata biləcək.

Müddətlər üzrə təhlili cari hesabların tarixi sabitliyini əks etdirmir. Onların ödənilməsi tarixən yuxarıdakı cədvəllərdə göstərilən müddətlərdən daha uzun müddətdə aparılmışdır. Bu qalıqlar yuxarıdakı cədvəllərdə üç aydan az müddət ərzində ödəniləcək məbləğlərə daxil edilmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin ədalətli dəyəri faiz dərəcəsi, valyuta məzənnələri və pay alətlərinin qiymətləri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində tərəddüd etməsi riskidir. Bank əhəmiyyətli kapital, korporativ sabit gəlir və ya törəmə alətlərə malik deyildir.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin faiz dərəcəsinin artması/azalması nəticəsində ucuzlaşması/bahalaşması riskidir.

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə tərəddüd etməsi riskidir. İdarə Heyəti ARMB göstərişlərinə uyğun olaraq valyuta pozisiyaları üzrə limitlər müəyyən etmişdir. Pozisiyalara gündəlik monitoring edilir.

Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi komitəsi valyuta riskini AZN devalvasiyasının və digər makroiqtisadi göstəricilərin qiymətləndirilmiş əsasında açıq valyuta vəziyyətini idarə etməklə idarə edir. Bu Banka valyuta dərəcələrinin milli valyutaya qarşı əhəmiyyətli dəyişməsindən zərərli minimallaşdırmaq imkanını verir. ARMB-nin tələblərinə uyğunlaşmaq məqsədilə xəzinədarlıq Bankın açıq valyuta mövqeyinin gündəlik monitoringini həyata keçirir.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabrda Bankın qeyri-ticarət monetar aktivləri və öhdəlikləri və proqnozlaşdırılmış pul vəsaitləri axınları üzrə əhəmiyyətli riskə məruz qaldığı valyutalar göstərilir. Təhlil, bütün digər göstəricilərin sabit qalması şərti ilə, valyuta dərəcəsinin AZN-ə qarşı məntiqi dərəcədə mümkün olan hərəkətinin konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatı təsirini hesablayır. Kapitala təsir mənfəət və ya zərər haqqında hesabatı təsirdən fərqlənmir. Cədvəldə mənfəət mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda və ya kapitalda potensial xalis azalmanı, müsbət məbləğ isə xalis potensial artmanı əks etdirir.

31 dekabrda xalis aktivlərin dəyərləri əsasında vergidən əvvəl mənfəətə təsir:

	31 dekabr 2021-ci il		31 dekabr 2020-ci il	
ABŞ dolları	+20%/-3%	67,879/(10,182)	+20%/-3%	35,402/(5,310)
Avro	+21%/-9%	1,713/(734)	+22%/-10%	1,690/(768)

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlığı və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuza xələl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Bank bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin Bank bu riskləri nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi yolu ilə idarə edə bilər. Nəzarət sistemində vəzifələrin səmərəli bölünməsi, daxil olma, təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditdən istifadə daxildir.

27. Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini qiymətləndirmə mexanizmləri ilə müəyyən etmək və açıqlamaq üçün Bank aşağıdakı iyerarxiyadan istifadə edir:

- ▶ Səviyyə 1: oxşar aktiv və öhdəliklər üçün fəal bazarda müəyyən edilmiş (düzəliş edilməmiş) qiymətlər;
- ▶ Səviyyə 2: uçota alınmış ədalətli dəyərə əhəmiyyətli təsir göstərən, birbaşa və ya dolaylı yolla bazarda müşahidə edilən ilkin məlumatlardan istifadə edən digər mexanizmlər;
- ▶ Səviyyə 3: uçota alınmış ədalətli dəyərə əhəmiyyətli təsir göstərən, müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan ilkin məlumatlardan istifadə edən mexanizmlər.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

27. Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)

Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)

Ədalətli dəyəri açıqlamaq üçün Bank aktiv və öhdəliklərin siniflərini aktiv və ya öhdəliyin təbiəti, xüsusiyyətləri və riskləri və ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri əsasında müəyyən etmişdir:

	Qiymətləndirmə tarixi	Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər			Cəmi
		Aktiv bazarlarda qeydiyyata alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	
Ədalətli dəyəri ilə ölçülən aktivlər					
İnvestisiya qiymətli kağızları – DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2021-ci il	-	134,779	-	134,779
İnvestisiya qiymətli kağızları – DÜGƏD ilə kapital qiymətli kağızları	31 dekabr 2021-ci il	8,461	-	3,003	11,464
MZƏD ilə törəmə maliyyə aktivləri – valyuta svopu	31 dekabr 2021-ci il	-	7,160	-	7,160
Əmlak və avadanlıqlar – bina	31 dekabr 2021-ci il	-	6,020	-	6,020

Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	31 dekabr 2021-ci il	2,607,885	-	-	2,607,885
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2021-ci il	-	-	254,867	254,867
Amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülmüş investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2021-ci il	190,735	705,263	89,830	985,828
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2021-ci il	-	313,709	2,228,723	2,542,432
Digər maliyyə aktivləri (törəmə maliyyə aktivlərini çıxmaqla)	31 dekabr 2021-ci il	-	-	83,717	83,717

Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər

	Qiymətləndirmə tarixi	Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər			Cəmi
		Aktiv bazarlarda qeydiyyata alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2021-ci il	-	4,510,116	817,537	5,327,653
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2021-ci il	-	336,012	3,488	339,500
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2021-ci il	-	7,199	817	8,016
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2021-ci il	-	59,578	-	59,578
Subordinasiyalı kredit	31 dekabr 2021-ci il	-	-	8,521	8,521
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2021-ci il	-	-	56,366	56,366

Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər

	Qiymətləndirmə tarixi	Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər			Cəmi
		Aktiv bazarlarda qeydiyyata alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	
Ədalətli dəyəri ilə ölçülən aktivlər					
İnvestisiya qiymətli kağızları – DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2020-ci il	-	37,663	-	37,663
İnvestisiya qiymətli kağızları – DÜGƏD ilə kapital qiymətli kağızları	31 dekabr 2020-ci il	8,429	-	788	9,217
MZƏD ilə törəmə maliyyə aktivləri – valyuta svopu	31 dekabr 2020-ci il	-	1,740	-	1,740
Əmlak və avadanlıqlar – bina	31 dekabr 2020-ci il	-	5,475	-	5,475
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	31 dekabr 2020-ci il	1,884,332	-	-	1,884,332
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2020-ci il	-	-	111,664	111,664
Amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülmüş investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2020-ci il	70,726	808,922	63,609	943,257
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2020-ci il	-	249,912	1,809,169	2,059,081
Digər maliyyə aktivləri (törəmə maliyyə aktivlərini çıxmaqla)	31 dekabr 2020-ci il	-	-	80,290	80,290

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

27. Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)**Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)**

	Qiymətləndirmə tarixi	Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər			Cəmi
		Aktiv bazarlarda qeydiyyatda alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2020-ci il	-	3,321,618	695,621	4,017,239
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2020-ci il	-	228,790	5,063	233,853
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2020-ci il	-	11,830	640	12,470
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2020-ci il	-	59,578	-	59,578
Subordinasiyalı kredit		-	-	8,521	8,521
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2020-ci il	-	-	51,253	51,253

Ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıda Bankın konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərin və öhdəliklərin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir:

	Balans dəyəri 2021	Ədalətli dəyər 2021	Reallaşdırılmamış gəlir/zərər	Balans dəyəri 2020	Ədalətli dəyər 2020	Reallaşdırılmamış gəlir/zərər
Maliyyə aktivləri						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	2,607,885	2,607,885	-	1,884,332	1,884,332	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	254,867	254,867	-	111,664	111,664	-
İnvestisiya qiymətli kağızları – amortizasiya olunmuş dəyərlə borc qiymətli kağızları	988,145	985,828	(2,317)	935,937	943,257	7,320
Müştərilərə verilmiş kreditlər	2,519,429	2,542,432	23,003	2,061,516	2,059,081	(2,435)
Digər maliyyə aktivləri (törəmə maliyyə aktivlərini çıxmaqla)	83,717	83,717	-	80,290	80,290	-
Maliyyə öhdəlikləri						
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	5,328,530	5,327,653	877	4,015,298	4,017,239	(1,941)
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	339,803	339,500	303	234,209	233,853	356
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	8,016	8,016	-	12,470	12,470	-
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	59,578	59,578	-	59,578	59,578	-
Subordinasiyalı kredit	8,521	8,521	-	8,521	8,521	-
Digər maliyyə öhdəlikləri	56,366	56,366	-	51,253	51,253	-
Reallaşdırılmamış ədalətli dəyerdə cəmi tanınmamış dəyişiklik			21,866			3,300

Qiymətləndirmə üsulları və fərziyyələri

Aşağıda maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərlə hələ əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərlərini müəyyən etmək üçün istifadə edilən metodologiya və fərziyyələr təsvir olunur.

Ədalətli dəyərləri balans dəyərlərinə təxmini bərabər olan aktivlər

Tez satıla bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu fərziyyə xüsusi bitmə müddəti olmayan müddətsiz depozitlərə və əmanət hesablarına da tətbiq edilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

27. Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)**Qiymətləndirmə üsulları və fərziyyələri (davamı)***Törəmə alətlər*

Bazarda müşahidə olunan ilkin məlumatlar əsasında qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə qiymətləndirilən törəmə alətlər əsasən faiz dərəcəsi svopları, valyuta forvard müqavilələri və valyuta svopu müqavilələridir. Ən çox tətbiq olunan qiymətləndirmə metodlarına cari qiymətin hesablamalarından istifadə etməklə forvard qiymətinin müəyyən edilməsi və svop modelləri daxildir. Modellər qarşı tərəflərin kredit ödəmə qabiliyyəti, valyuta spotu, forvard dərəcələri və faiz dərəcəsi əyriləri də daxil olmaqla müxtəlif ilkin verilənlərin istifadə edilməsini nəzərdə tutur. Bazarda müşahidə olunmayan əhəmiyyətli ilkin məlumatlar əsasında qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə qiymətləndirilən törəmə alətlər əsasən uzunmüddətli opsiyonlardır. Bu törəmə alətlər binomial modellərdən istifadə etməklə qiymətləndirilir. Modellər bazar dərəcəsinin dəyişkənliyi də daxil olmaqla müxtəlif müşahidə olunmayan fərziyyələri əhatə edir.

İnvestisiya qiymətli kağızları

Hər hansı qiymətləndirmə modelləri ilə dəyəri müəyyən edilən investisiya qiymətli kağızları əsas etibarilə kvotasiya edilməyən kapitaldan və borc qiymətli kağızlarından ibarətdir. Bu qiymətli kağızların dəyəri bəzi hallarda yalnız bazarda müşahidə edilən məlumatları, digər hallarda isə bazarda həm müşahidə edilən, həm də müşahidə edilməyən məlumatları əks etdirən modellər vasitəsilə müəyyən edilir. Bazarda müşahidə edilməyən giriş məlumatlarına investisiya obyektinin gələcək maliyyə göstəriciləri, onun risk profili, eləcə də investisiya obyektinin fəaliyyət göstərdiyi sənaye sahəsi və coğrafi yurisdiksiya ilə bağlı iqtisadi fərziyyələr daxildir.

Amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri

Kvotasiya edilməyən alətlərin, müştərilərə verilmiş kreditlərin, müştəri depozitlərinin, kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin, ARMB, dövlət təşkilatları və kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklərin, digər maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyərini ölçmək üçün gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti eyni şərtlər, kredit riski və qalan ödəmə müddəti olan borclar üçün hazırda mövcud olan dərəcələrlə diskont edilir.

Əmlak və avadanlıqlar – binalar

Əmlak və avadanlıqlar – binaların ədalətli dəyəri bazarla müqayisə etmə üsulundan istifadə etməklə müəyyən olunmuşdur. Bu o deməkdir ki, qiymətləndirici tərəfindən həyata keçirilmiş qiymətləndirmələr müəyyən əmlakın xüsusiyyəti, yeri və ya şəraitindəki fərqlərə uyğunlaşdırılaraq bazar əməliyyat qiymətlərinə əsaslanır. Yenidən qiymətləndirmə tarixinə binaların ədalətli dəyərləri akkreditasiya olunmuş müstəqil qiymətləndirici KONEKO MMC tərəfindən həyata keçirilmiş 31 dekabr 2021-ci il tarixinə qiymətləndirmələrə əsaslanır.

28. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktivlər və öhdəliklər onların qaytarılması və ya ödənilməsi gözlənilən müddətlər üzrə təhlil edilir. Bankın müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəmə öhdəlikləri "Risklərin idarə edilməsi" adlı 26-cı Qeyddə göstərilir.

	2021			2020		
	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	2,607,885	-	2,607,885	1,884,332	-	1,884,332
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	99,352	155,515	254,867	19,894	91,770	111,664
Asılı müəssisəyə investisiya	-	3,141	3,141	-	2,023	2,023
İnvestisiya qiymətli kağızları	486,517	647,871	1,134,388	443,943	538,874	982,817
Müştərilərə verilmiş kreditlər	924,101	1,595,328	2,519,429	850,127	1,211,389	2,061,516
Əmlak və avadanlıqlar	-	63,427	63,427	-	61,673	61,673
Qeyri-maddi aktivlər	-	25,655	25,655	-	23,667	23,667
İstifadə hüququ olan aktivlər	-	34,034	34,034	-	36,819	36,819
Cari mənfəət vergisi aktivləri	5,552	-	5,552	-	-	-
Digər aktivlər	112,965	-	112,965	100,422	-	100,422
Cəmi	4,236,372	2,524,971	6,761,343	3,298,718	1,966,215	5,264,933
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	5,137,028	191,502	5,328,530	3,891,107	124,191	4,015,298
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	106,553	233,250	339,803	41,338	192,871	234,209
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	7,378	638	8,016	11,846	624	12,470
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	78	59,500	59,578	78	59,500	59,578
Subordinasiyalı kreditlər	21	8,500	8,521	21	8,500	8,521
İcarə öhdəliyi	8,590	30,364	38,954	10,187	30,562	40,749
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi	-	42,243	42,243	-	25,111	25,111
Cari vergi öhdəlikləri	-	-	-	27,310	-	27,310
Digər öhdəliklər	138,625	-	138,625	126,097	-	126,097
Cəmi	5,398,273	565,997	5,964,270	4,107,984	441,359	4,549,343
Xalis	(1,161,901)	1,958,974	797,073	(809,266)	1,524,856	715,590

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili (davamı)

Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin uyğunluğu və nəzarət edilən uyğunsuzluğu Bankın rəhbərliyi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Uyğun olmayan mövqe potensial olaraq gəlirliliyi və levereci artırdığı halda, gözlənilməz zərər riskini də artırır. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri və ödəmə müddəti başa çatanda faiz hesablanan öhdəlikləri münasib dəyərle əvəz etmək qabiliyyəti Bankın likvidliyini, eləcə də onun faiz və məzənnə dəyişikliyi risklərinə məruz qalmasının qiymətləndirilməsində mühüm amillərdir.

Rəhbərlik hesab edir ki, müştərilərə ödəniləcək məbləğlərin əhəmiyyətli hissəsinin tələb əsasında ödənilməli olduğuna baxmayaraq, depozitlərin əmanətçilərin sayı və növünə görə diversifikasiyası və Bankın keçmiş təcrübəsi həmin məbləğlərin Bankı uzunmüddətli və sabit maliyyələşdirmə mənbəyi ilə təmin etdiyini göstərir. Rəhbərlik hesab edir ki, bu səviyyədə maliyyələşdirmə Bank üçün yaxın gələcəkdə də mövcud olacaq və vəsaitlər istifadə edildiyi təqdirdə Bank qənaətbəxş bildiriş alaraq ödənişin aparılmasını təmin etmək üçün likvidli aktivləri sata biləcək.

29. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar

24 sayılı "Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar" MHBS-ə uyğun olaraq tərəflər bu halda aidiyyəti olan hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarındadır. Hər bir potensial aidiyyəti olan tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Aidiyyəti olan şəxslər aidiyyəti olmayan tərəflərin həyata keçirə bilmədiyi əməliyyatlarda iştirak edə bilər və aidiyyəti olan şəxslər arasında əməliyyatlar aidiyyəti olmayan şəxslər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

29. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar (davamı)

Aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatların həcmi, ilin sonunda qalıq balansları və il üzrə əlaqəli xərc və gəlir aşağıda göstərilir:

	2021				2020			
	Səhmdarlar/ yekun mülkiyyətçilər	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Digər aidiyyəti olan tərəflər	Əsas rəhbərlik heyəti	Səhmdarlar/ yekun mülkiyyətçilər	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Digər aidiyyəti olan tərəflər	Əsas rəhbərlik heyəti
1 yanvarda kredit qalığı, ümumi	-	55,791	6,697	3,867	-	52,596	12,823	4,663
İl ərzində verilmiş kreditlər	-	67,500	20,216	11,543	-	15,509	267	6,051
İl ərzində kredit ödəmələri	-	(22,484)	(8,619)	(7,085)	-	(12,373)	(7,382)	(6,690)
Digər hərəkətlər	-	53	459	43	-	59	989	(157)
31 dekabrda kredit qalığı, ümumi	-	100,860	18,753	8,368	-	55,791	6,697	3,867
Çıxılısın: 31 dekabrda dəyersizləşmə üçün ehtiyat	-	(469)	(510)	(173)	-	(659)	(260)	(32)
31 dekabrda kredit qalığı, xalis	-	100,391	18,243	8,195	-	55,132	6,437	3,835
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	-	83,232	-	-	-	31,471	-	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq faiz gəliri	-	697	-	-	-	784	-	-
Kreditlər üzrə faiz gəliri	-	36,117	1,551	532	-	33,231	2,902	503
Kreditlər üzrə dəyersizləşmə (xərci)/geri qaytarma	-	190	(250)	(141)	-	(20)	362	(9)
İstifadə hüququ olan aktivlər	-	21,842	-	-	-	31,649	-	-
İstifadə hüququ olan aktivlərin köhnəməsi	-	(4,001)	-	-	-	(4,513)	-	-
Digər aktivlər	-	4,610	35	-	16	7,380	108	-
1 yanvarda depozitlər	1,201	2,736	-	34,452	-	6,528	-	43,844
İl ərzində alınmış depozitlər	170	1,538	10,000	37,200	1,270	1,427	-	40,402
İl ərzində ödənilmiş depozitlər	(170)	(3,023)	-	(36,676)	(100)	(5,226)	-	(49,745)
Digər hərəkətlər	78	(3)	82	(282)	31	7	-	(49)
31 dekabrda depozitlər	1,279	1,248	10,082	34,694	1,201	2,736	-	34,452
31 dekabrda cari hesablar	10,417	24,477	5,144	12,217	1,203	18,261	4,669	10,830
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	-	12,767	-	-	-	63,221	-	-
İnvestisiya qiymətli kağızları	-	29,032	-	-	-	-	-	-
İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə faiz gəliri	-	178	-	-	-	-	-	-
İcarə öhdəliyi	-	25,257	-	-	-	34,897	-	-
Digər öhdəliklər	-	1,313	-	-	11,772	243	228	-
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	25,535	-	-	4,955	25,535	-	-	4,965
Borc qiymətli kağızları üzrə faiz xərcləri	(1,697)	-	-	(310)	(35)	-	-	(10)
İcarə öhdəliyi üzrə faiz xərci	-	(3,032)	-	-	-	(3,977)	-	-
Depozitlər üzrə faiz xərci	(81)	(80)	(82)	(768)	(39)	(276)	-	(1,237)
Ümumi və inzibati xərclər	(35)	(7,252)	(9,684)	-	(24)	(3,117)	(4,693)	-
İşçilərlə bağlı xərclər	-	(1,268)	-	-	-	-	-	-
Komissiya gəliri	1	9,246	226	42	104	5,613	165	101
Komissiya xərci	-	(1,767)	(1,204)	-	(856)	(839)	-	-
Xarici valyuta ilə əməliyyatlardan xalis gəlirlər/(zərərlər): diling Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması üzrə xalis gəlirlər (zərərlər)	-	498	127	12	-	502	106	10
Verilmiş akkreditivlər və zəmanətlər	-	12,642	5,114	-	-	14,244	2,606	-
İstifadə edilməmiş kredit xətləri	-	6,231	3,747	2,038	-	3,517	3,109	2,981

Əsas rəhbərlik heyətinə ödənişlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2021	2020
Əmək haqqı və digər ödənişlər	42,021	20,928
Sosial sığorta xərcləri	6,752	3,251
Əsas rəhbərlik heyətinə cəmi ödənişlər	48,773	24,179

31 dekabr 2021-ci il tarixinə Bankın 40,770 AZN (2020-ci il: 40,795 AZN) məbləğində borcalanlara verilmiş kreditlərlə bağlı ana şirkətdən girov kimi alınmış zəmanəti olmuşdur.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

30. Maliyyə fəaliyyətindən irəli gələn öhdəliklərdə dəyişikliklər

	<i>Qeyd</i>	<i>Subordinasiyalı kredit</i>	<i>Buraxılmış borc qiymətli kağızları</i>	<i>Maliyyələşdirmə əməliyyatlarından cəmi öhdəliklər</i>
1 yanvar 2020-ci il tarixinə balans dəyəri		8,521	-	8,521
Kreditin verilməsindən daxilolmalar		-	59,500	59,500
Digər		-	78	78
31 dekabr 2020-ci il tarixinə balans dəyəri		8,521	59,578	68,099
Kreditin verilməsindən daxilolmalar		-	-	-
31 dekabr 2021-ci il tarixinə balans dəyəri	16,19	8,521	59,578	68,099

31. Asılı müəssisələrə investisiyalar

Aşağıdakı asılı müəssisə kapital metodu ilə uçota alınır:

<i>Asılı müəssisələr</i>	<i>Mülkiyyət/ səs hüququ, %</i>	<i>Əsas fəaliyyət yeri</i>	<i>Təsis olunduğu ölkə</i>	<i>Əməliyyatların xarakteri</i>	<i>Balans dəyəri</i>	<i>Ədalətli dəyər</i>
31 dekabr 2021-ci il						
Competo MMC	25%	Azərbaycan	Azərbaycan	Maliyyə	2,429	2,429
Komtec Ltd	20%	Azərbaycan	Azərbaycan	Maliyyə	712	712
Asılı müəssisələrə investisiyaların cəmi balans dəyəri					3,141	3,141

<i>Asılı müəssisələr</i>	<i>Mülkiyyət/ səs hüququ, %</i>	<i>Əsas fəaliyyət yeri</i>	<i>Təsis olunduğu ölkə</i>	<i>Əməliyyatların xarakteri</i>	<i>Balans dəyəri</i>	<i>Ədalətli dəyər</i>
31 dekabr 2020-ci il						
Competo MMC	25%	Azərbaycan	Azərbaycan	Maliyyə	2,023	2,023
Asılı müəssisələrə investisiyaların cəmi balans dəyəri					2,023	2,023

Aşağıdakı cədvəldə asılı müəssisələrə investisiyalarda hərəkət icmal edilir:

	<i>2021</i>	<i>2020</i>
1 yanvarda asılı müəssisələrə investisiya	2,023	-
İl ərzində edilmiş investisiyalar	3,486	3,960
Asılı müəssisənin xalis zərərində pay	(2,368)	(1,937)
Asılı müəssisəyə investisiya, 31 dekabr	3,141	2,023

31 dekabr 2021-ci ildə asılı müəssisənin zərərində 2,368 AZN (2020-ci il: 1,937 AZN) məbləğində pay konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatla yazılmışdır.

Aşağıdakı cədvəldə asılı müəssisələrin ümumiləşdirilmiş maliyyə məlumatı təqdim edilir:

<i>Asılı müəssisənin aktivləri və öhdəlikləri (Competo MMC)</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>
Aktivlər	11,341	5,390
Öhdəliklər	(6,051)	(4,238)
Xalis aktivlər	5,290	1,152

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

31. Asılı müəssisələrə investisiyalar (davamı)

<i>Asılı müəssisənin gəlirləri və xərcləri (Competo MMC)</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>
Gəlirlər	3,517	2,354
Xərclər	(15,819)	(11,809)
İl üzrə xalis zərər	(12,302)	(9,455)
<i>Asılı müəssisənin aktivləri və öhdəlikləri (Komtec Ltd)</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>
Aktivlər	87,630	X
Öhdəliklər	(86,813)	X
Xalis aktivlər	817	X
<i>Asılı müəssisənin gəlirləri və xərcləri (Komtec Ltd)</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>
Gəlirlər	27,464	X
Xərclər	(17,883)	X
İl üzrə xalis zərər	9,581	X

32. Kapitalın adekvatlığı

Bank fəaliyyətinə məxsus olan risklərdən qorunmaq məqsədilə kapital bazasını fəal şəkildə idarə edir. Bankın kapitalının adekvatlığı ARMB tərəfindən, digər metodlarla yanaşı, ARMB-nin Banka nəzarət etdiyi zaman qəbul etdiyi normativlərdən istifadə etməklə nəzarət edilir.

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsi siyasətinin əsas məqsədi – Bankda kapitalla bağlı müəyyən olunmuş xarici tələblərin yerinə yetirilməsinin, habelə fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdar dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və sağlam kapital nisbətələrinin dəstəklənməsinin təmin edilməsidir.

Bank iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Bank səhmdarlara dividend ödənişləri məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara və ya kapital qiymətli kağızlarını buraxa bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyasət və proseslərdə dəyişikliklər baş verməmişdir.

ARMB kapital adekvatlığı əmsalı

ARMB banklardan 1 dərəcəli kapital və cəmi kapital üzrə kapitalın minimal adekvatlıq əmsalını, müvafiq olaraq, 6% (2020-ci il: 6%) və 12% (2020-ci il: 11%) dərəcələrində saxlamağı tələb edir.

31 dekabr 2021-ci və 2020-ci il tarixlərinə Bankın kapitalın adekvatlıq əmsalı aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>2021</i>	<i>2020</i>
1 dərəcəli kapital	403,453	273,680
2 dərəcəli kapital	276,488	273,680
Çıxılsın: kapitaldan tutulmalar	(20,004)	(10,560)
Cəmi nizamlayıcı kapital	659,937	536,800
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	4,253,202	2,392,738
Kapital adekvatlığı əmsalı (1 dərəcəli kapital)	9.49%	11.44%
Kapital adekvatlığı əmsalı (Cəmi kapital)	15.52%	22.43%

33. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr

İl başa çatandan sonra, 2022-ci ilin fevral ayında Rusiya Federasiyası ilə Ukrayna arasında yaşanan münaqişə ilə əlaqədar qərb dövlətlərinin əksəriyyəti Rusiya Federasiyasına qarşı çoxsaylı sanksiyaların tətbiq ediləcəyini bəyan etdi. Bu sanksiyalar Rusiya Federasiyasına mənfi iqtisadi təsir göstərmək məqsədini daşıyır.

Hazırkı maliyyə hesabatlarının tarixinə Bankın Rusiya maliyyə bazarlarında ümumi risk həcmi, investisiya qiymətli kağızları və cari hesablardan ibarət olaraq, 14,781 AZN təşkil etmişdir. Hazırda Bank bu riskləri minimuma endirmək üçün tədbirlər görür.

Bankın rəhbərliyi mövcud şəraitdə iqtisadi vəziyyəti izləyir və Bankın aktivlərinin yaxın gələcəkdə likvidliyini dəstəkləmək üçün zəruri hesab etdiyi qabaqlayıcı tədbirlər görür.